

Α.Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

***« Η Δημιουργική Λογιστική Με Την Εφαρμογή
Των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων »***

Σπουδάστριες:

ΓΟΥΣΚΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ ANNA-MARIA

Υπεύθυνος Καθηγητής-Εισηγητής:

ΓΙΑΚΟΥΜΑΤΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

ΠΑΤΡΑ 2010

Copyright © 2010

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των απαιτήσεων του Προγράμματος Σπουδών του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος της Πάτρας στη Λογιστική.

Περιεχόμενα Πτυχιακής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ	3
«ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ»	7
«ΕΙΣΑΓΩΓΗ»	8
«ΠΡΟΛΟΓΟΣ»	10
1.1 «ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»	13
1.1.1 «ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ».....	14
1.1.2 «ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΕΚΤΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»	20
1.1.3 «ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»	22
1.2 «BUSINESS ETHICS»	23
1.2.1 «ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ»	24
1.2.2 «ΗΘΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ»	26
2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ	32
2.1.1 «ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»	36
2.1.2 «Η ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ».....	38
2.1.3 «Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ».....	41
2.1.4 «ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»	42
2.2 «ΓΕΝΕΣΙΟΥΡΓΕΣ ΑΙΤΙΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»	44
2.3 «ΜΑΓΕΙΡΕΥΟΝΤΑΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ»	50
2.3.1 «ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΑΤΗΣ».....	52

2.3.2 «ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΑΤΗΣ»	53
2.4 «ΠΟΥ ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ»	55
2.5 «ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ».....	56
2.5.1 «ΝΟΜΟΣ SARBANES-OXLEY: ΟΦΕΛΗ & ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ»	58
2.5.2 « ΑΠΑΤΕΣ ΣΤΗΝ WALL STREET».....	60
2.5.3 «ΣΚΑΝΔΑΛΟ ENRON»	63
2.5.4 «ΣΚΑΝΔΑΛΟ BCCI-BARINGS».....	64
2.5.5 «ΣΚΑΝΔΑΛΟ PARMALAT»	66
2.5.6 «ΣΚΑΝΔΑΛΟ SUMITOMO»	67
3.1 «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ I.A.S. ΚΑΙ I.F.R.S.».....	71
3.1.1 «ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ-ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΡΧΩΝ»	74
3.1.2 «ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.-ΣΚΟΠΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥΣ-Η ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ».....	76
3.1.3 «ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π. ΚΑΙ Δ.Π.Χ.Π»	81
3.1.4 «ΤΟ ΚΥΡΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΚΑΙ Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥΣ»	82
3.2 «ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.»	84
3.2.1 «ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.».....	85
3.2.2 «ΟΦΕΛΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.».....	87
3.3 «ΚΥΡΙΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ I.A.S»	89
3.3.1 «I.A.S.C.»	89
3.3.2 «I.A.S.B.»	90
3.3.3 «S.A.C.».....	91
3.3.4 «I.F.R.I.C.»	91

3.4 «I.A.S ΚΑΙ I.F.R.S. ΣΕ ΙΣΧΥ»	92
3.5 «ΤΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΩΣ ΠΗΓΕΣ ΣΤΡΕΒΛΩΣΗΣ» ..	104
3.6 «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ»	106
3.6.1 «ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ»	107
3.6.2 «ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ»	109
3.6.3 «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ»	112
3.6.4 «ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ»	115
4.1 «EARNING MANAGEMENT»	120
4.1.1 «ΜΟΡΦΕΣ EARNING MANAGEMENT»	122
4.1.2 «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΤΟΥ EARNING MANAGEMENT»	124
4.1.3 «ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ EARNING MANAGEMENT»	125
4.1.4 «Η ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΥΛΕΥΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΟΥ EARNING MANAGEMENT»	127
4.1.5 «ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΕΘΟΔΩΝ EARNING MANAGEMENT ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ».....	131
4.2 «ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»	141
4.2.1 «ΤΟ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΩΣ ΚΑΤΕΞΟΧΗΝ ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ»	145
4.2.2 «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 12- ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ».....	147
4.2.3 «ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ»	148
4.2.4 «ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ».....	149

4.2.5 «EARNING MANAGEMENT ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ»	150
4.3 «ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ»	151
4.3.1 «ΑΡΧΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ»	153
4.3.2 «ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»	155
4.3.3 «Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΤΟΧΟΥΣ»	157
4.3.4 «ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ EARNING MANAGEMENT».....	158
4.4 «ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ».....	163
4.4.1 «ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ»	168
4.4.2 «ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ».....	170
4.4.3 «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ»	174
4.4.4 « ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ»	176
5.1 «ΕΙΣΑΓΩΓΗ»	182
5.1.1 «ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ».....	182
5.1.2 «ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ».....	183
5.1.3 «ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ»	190
«ΕΠΙΛΟΓΟΣ»	193
«ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ»	195
«ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»	200

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Δ.Λ.Π.: Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

IAS: International Accounting Standards

I FRS: International Financial Reporting Standards

IASB: International Accounting Standards Board

IASC: International Accounting Standards Committee

SAC :Standards Advisory Council

IFRIC: International Financial Reporting Interpretation
Committee

Δ.Π.Χ.Π.: Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

Σ.Ε.Β: Σωματείο Ελληνικών Βιομηχανιών

«ΕΙΣΑΓΩΓΗ»

Η Δημιουργική Λογιστική (creative accounting) αποτελεί ένα φαινόμενο που τα τελευταία χρόνια έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις όχι μόνο στη χώρα μας αλλά σε παγκόσμιο επίπεδο και εξελίσσεται σε σοβαρή απειλή για το σύνολο της οικονομίας. Η Δημιουργική Λογιστική προκαλεί ουσιαστικά μια διαστρεβλωμένη κατάσταση των επιχειρήσεων με αντίκτυπο την κοινωνία. Οι συνέπειες της εφαρμογής θεμιτών αλλά και αθέμιτων μεθόδων εντοπίζονται στα δημοσιευμένα αποτελέσματα των επιχειρήσεων. Το φαινόμενο αυτό έχει απασχολήσει έντονα την ακαδημαϊκή κοινότητα και έχει αποτελέσει σημαντικό πεδίο έρευνας ιδιαίτερα μετά τα χαρακτηριστικά εταιρικά σκάνδαλα παγκόσμιας κλίμακας (Enron, Parmalat, BCCI-Barings, Cendant,) που προκάλεσαν τριγμούς στις διεθνείς αγορές και απεμπόλησαν οποιαδήποτε σχέση εμπιστοσύνης των εταιρειών με τους επενδυτές, τους μετόχους, τους πιστωτές και τους εργαζόμενους.

Όλα αυτά συνηγορούν και επισπεύδουν τις εξελίξεις για υιοθέτηση κοινών κανόνων παγκοσμίως οι οποίοι θα διασφαλίζουν υψηλής ποιότητας οικονομική πληροφόρηση και θα βοηθούν στον αποτελεσματικό έλεγχο. Οι κοινοί αυτοί κανόνες ονομάζονται Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Με τη συγκεκριμένη διπλωματική εργασία μας θα σκιαγραφήσουμε τον ελάχιστα διευκρινισμένο όρο **Δημιουργική Λογιστική**, θα γνωρίσουμε εκτενέστερα τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, τα οποία σε λίγο διάστημα θα χρήζουν καθολικής ισχύς, και θα μελετήσουμε αν κατά πόσο τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα έχουν βοηθήσει στη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων και αν έχουν

συμβάλει στον περιορισμό, του φαινομένου της Δημιουργικής Λογιστικής.

«ΠΡΟΛΟΓΟΣ»

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο ‘Η Δημιουργική Λογιστική με την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων’ έγινε στα πλαίσια του προγράμματος του τμήματος Λογιστικής της σχολής Διοίκησης & Οικονομίας. Στην εργασία ερευνάται κατά πόσο η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. επηρεάζει την άσκηση της Δημιουργικής Λογιστικής στις οικονομικές καταστάσεις.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας γίνεται αναφορά στην έννοια, το σκοπό, το περιεχόμενο, τις βασικές αρχές της Λογιστικής και το σπουδαίο θέμα της επιχειρηματικής ηθικής.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται η εννοιολογική προσέγγιση της Δημιουργικής Λογιστικής και αναλύεται η φύση και οι γενεσιουργές αιτίες της . Στη συνέχεια του κεφαλαίου γίνεται αναφορά στους κλάδους στους οποίους συναντάται συχνότερα το φαινόμενο παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων καθώς και συνοπτική παρουσίαση των Μεγαλύτερων Λογιστικών Σκανδάλων τα οποία αποτελούν συνέπεια της υιοθέτησης πρακτικών Δημιουργικής Λογιστικής.

Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφονται και αναλύονται τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης καθώς επίσης και τα κύρια όργανα κατάρτισης τους. Τέλος, αναφέρονται οι γενικές αρχές και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που πρέπει να διέπουν τις οικονομικές καταστάσεις. Στο τέταρτο κεφάλαιο περιγράφονται τα κίνητρα που ωθούν τους managers να προβούν σε εφαρμογή μεθόδων earnings management. Ειδικότερα ερευνάται η χειραγώγηση των δεδουλευμένων ως μέσο άσκησης Δημιουργικής Λογιστικής και Διαχείρισης Κερδών.

Επιπρόσθετα μελετώνται οι εφαρμογές τους πάνω στις πωλήσεις, στις συναλλαγές μεταξύ συνεργαζόμενων επιχειρήσεων στο κύκλο εργασιών στο πάγιο περιουσιακό στοιχείο και στο κυκλοφορούν ενεργητικό καθώς και οι τακτικές και τεχνικές των εφαρμογών αυτών. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στο ευρέως γνωστό θέμα της φοροδιαφυγής στην Εταιρική Διακυβέρνηση και στο Χρηματιστήριο και δίδεται έμφαση στα λογιστικά τεχνάσματα που χρησιμοποιούνται προκειμένου να χειραγωγηθούν.

Στο τελευταίο κεφάλαιο είναι το πρακτικό μέρος στο οποίο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μελέτης με σκοπό να διερευνηθεί εάν τελικώς τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα επιδρούν στην εφαρμογή της Δημιουργικής Λογιστικής πάνω στις οικονομικές καταστάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ

1.1 ΕΝΝΟΙΑ & ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Λογιστική ονομάζεται η επιστήμη με την οποία παρακολουθείται και ελέγχεται η διαχείριση της περιουσίας μιας οικονομικής μονάδας και προσδιορίζεται το οικονομικό αποτέλεσμα που προκύπτει σε αυτή.

Σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό, λογιστική είναι η μέθοδος με την οποία:

- καθορίζεται σε κάθε στιγμή η περιουσία της επιχείρησης στο σύνολο και στα επιμέρους στοιχεία τα οποία την συγκροτούν.
- καθορίζονται οι μεταβολές της περιουσίας και των μερών της σε μια χρονική περίοδο και προσδιορίζονται οι αιτίες των μεταβολών τους και
- καθορίζονται οι αυξομειώσεις (δηλαδή τα αποτελέσματα, κέρδη ή ζημιές) της περιουσίας σε μια χρονική περίοδο και αναλύονται οι αιτίες τους.

Η χρονική περίοδος που καθορίζονται οι μεταβολές και οι αυξομειώσεις της περιουσίας λέγεται διαχειριστική χρήση ή απλά χρήση. Η χρήση συνήθως διαρκεί ένα έτος, χωρίς να αποκλείεται το μεγαλύτερο ή μικρότερο διάστημα για την πρώτη διαχειριστική χρήση. Η χρήση συνήθως συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος, δηλαδή αρχίζει από την 1^η Ιανουαρίου κάθε χρόνου και τελειώνει την 31^η Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου.

1.1.1 «ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ & ΤΩΝ ΣΚΟΠΩΝ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»

Η ιστορική απεικόνιση της περιουσιακής συγκροτήσεως του οικονομικού οργανισμού πραγματοποιείται:

- 1. με την απογραφή**, με την οποία προσδιορίζεται, καταγράφεται και αποτιμάται η περιουσιακή συγκρότηση του οικονομικού οργανισμού με κάθε λεπτομέρεια κατά είδος, ποιότητα, ποσότητα και αξία με το ίδιο για όλα τα περιουσιακά στοιχεία νόμισμα και σε ορισμένη χρονική στιγμή.
- 2. με τους λογαριασμούς**, που αποτελούν τα κύρια όργανα της λογιστικής. Είναι πίνακες στους οποίους γράφονται κατά είδος, υποομάδες και ομάδες, ποσότητα και αξία κ.λ.π. και παρακολουθούνται η θέση και οι μεταβολές τους κατά χρονολογική σειρά και αιτιολογημένα.
- 3. με τις συσχετίσεις των λογαριασμών εσόδων και εξόδων**, για τον προσδιορισμό των οικονομικών αποτελεσμάτων κατά κλάδους δραστηριότητας, καθώς και του συνολικού αποτελέσματος μιας χρονικής περιόδου.

Η διενέργεια των ελέγχων:

Οι έλεγχοι γίνονται από ελεγκτές του οικονομικού οργανισμού (εσωτερικοί ελεγκτές), που είναι διευθυντές, λογιστές κλπ και από τρίτους, (εξωτερικοί ελεγκτές), που δεν ανήκουν στο προσωπικό του, όπως ελεγκτές λογιστές, εφοριακούς κλπ.

Οι έλεγχοι διακρίνονται σε Τακτικούς, όταν γίνονται σε κανονικά χρονικά διαστήματα και Έκτακτους. Ακόμη διακρίνονται σε Προληπτικούς και Κατασταλτικούς, Ελέγχους Διαχειρίσεων, Ελέγχους Προγραμμάτων κλπ.

Τους οποιουσδήποτε ελέγχους μπορούμε να τους διακρίνουμε σε:

- 1. τυπικούς,** αν δηλαδή χρησιμοποιήθηκαν τα κατάλληλα παραστατικά εγγραφών, και αν έχουν τις υπογραφές των αρμοδίων οργάνων.
- 2. αριθμητικούς,** αν είναι ορθές οι αριθμητικές πράξεις που έχουν γίνει στα διάφορα παραστατικά (τιμολόγια, αποδείξεις κλπ), όπως και στα λογιστικά βιβλία.
- 3. ορθότητας και εμπρόθεσμης καταχωρήσεως** των λογιστικών γεγονότων στα λογιστικά βιβλία.
- 4. ουσιαστικούς,** δηλαδή σε ελέγχους των διαφόρων διαχειρίσεων, όπως ελέγχους εισαγωγών, εξαγωγών, εισπράξεων, αποθεμάτων. Οι έλεγχοι αυτοί στηρίζονται σε απογραφές και είναι μερικοί ή είναι ολικοί, γενικοί ή δειγματοληπτικοί. Οι ουσιαστικοί έλεγχοι πρέπει να γίνονται σε σύντομα χρονικά διαστήματα και προληπτικά, για να προλαμβάνονται δυσάρεστες καταστάσεις, όπως λάθη, καταχρήσεις υπεξαίρεσεις.
- 5. νομιμότητας,** τόσο των διαχειριστικών πράξεων, όσο και των λογιστικών καταχωρίσεων, όπως υπολογισμοί ποσών αποσβέσεων, αποθεματικών κεφαλαίων, αποθεματικών κεφαλαίων, χρησιμοποίηση δανείων που δόθηκαν για ορισμένο σκοπό.

Η παροχή αρμονικών αριθμητικών στοιχείων από τους λογαριασμούς
και τις διάφορες άλλες οικονομικές καταστάσεις.

Τα στοιχεία αυτά χρησιμεύουν για τη μελέτη της ζωής και της δράσεως του οικονομικού οργανισμού, π.χ. για τη μελέτη της δομής της περιουσιακής συγκροτήσεως του, της παραγωγικότητας, της αποδοτικότητας, της ρευστότητας, της κυκλοφοριακής ταχύτητας, του νεκρού σημείου, των διαχρονικών συγκρίσεων των θέσεων και των κινήσεων των διαφόρων περιουσιακών στοιχείων, της συγκρίσεως του με άλλους ομοειδείς οργανισμούς κλπ.

Οι κυριότερες οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων είναι:

- ο ισολογισμός: ο ισολογισμός περιέχει πληροφορίες για τους οικονομικούς πόρους της επιχείρησης, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που έχει η επιχείρηση στο τέλος της χρονικής περιόδου. Η οικονομική θέση της και η διάρθρωση της έχει την διάταξη $ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ=ΠΑΘΗΤΙΚΟ+ΚΕΦΑΛΑΙΟ$. Το ενεργητικό αποτελεί συγκεκριμένο και προσχεδιασμένο σύνολο οικονομικών πόρων με την άμεση και μελλοντική χρήση των οποίων η επιχείρηση επιδιώκει την επίτευξη του σκοπού της. Οι υποχρεώσεις της είναι οι απαιτήσεις των πιστωτών για οικονομικούς πόρους που έχουν επενδύσει ή δανείσει στην επιχείρηση για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα με συγκεκριμένους όρους. Τα ίδια κεφάλαια αντιπροσωπεύουν τα δικαιώματα των ιδιοκτητών επί των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης και αποτελούν επένδυση μονιμότερης και άνευ όρων μορφής σ' αυτήν, αφού οι μέτοχοι έχουν την τελευταία προτεραιότητα στα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης. Τα

ίδια κεφάλαια απαρτίζονται από δύο μέρη, το εισφερθέν κεφάλαιο και τα παρακρατηθέντα κέρδη ή αποθεματικά. Το εισφερθέν κεφάλαιο αντιπροσωπεύει τις αξίες που οι ιδιοκτήτες επένδυσαν στην επιχείρηση σε αντάλλαγμα ιδιοκτησιακού συμφέροντος, ενώ τα παρακρατούνται κέρδη συνιστούν επανεπένδυση αυτών στην επιχείρηση από την διοίκηση και προς όφελος των ιδιοκτητών.

- **Αποτελέσματα χρήσης:** η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης παρέχει πληροφορίες για την εκτίμηση της οικονομικής απόδοσης ή επίδοσης μιας επιχείρησης μέσα σε μια χρονική περίοδο. Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης θα πρέπει να παρουσιάζει την μέτρηση της επίδοσης της μονάδας. Στην κατάσταση αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εισοδηματικής δραστηριότητας της επιχείρησης σε μια περίοδο και συνεπώς εμφανίζει ροές. Επίσης δημιουργία εσόδων και κέρδους αποτελεί τον αντικειμενικό στόχο κάθε επιχείρησης και η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης σκοπό έχει να δώσει μια εκτίμηση του κατά πόσο επιτυχής υπήρξε η επιχείρηση στην επιδίωξη αυτού του στόχου στην συγκεκριμένη χρονική περίοδο.
- **Πίνακας διάθεσης κερδών:** ο πίνακας διάθεσης κερδών αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των οικονομικών καταστάσεων και δημοσιεύεται υποχρεωτικά και αυτός, μαζί με τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσης. Στον πίνακα αυτό παρουσιάζονται τα κέρδη που η επιχείρηση κατάφερε να δημιουργήσει μέσα στην χρήση και τον τρόπο με τον οποίο αυτά τα κέρδη διανεμήθηκαν είτε στους μετόχους ως μέρος είτε κρατήθηκαν συμβάλλοντας στα αποθεματικά κεφάλαια είτε για άλλους λόγους.

- Η κατάσταση πηγών και χρήσεως κεφαλαίων: η κατάσταση αυτή εμφανίζει τις κύριες πηγές και χρήσεις των κεφαλαίων τα οποία περνούν μέσα από την επιχείρηση σε μια περίοδο. Επίσης η κατάσταση αυτή παρουσιάζει την ροή των κεφαλαίων με βάση το κεφάλαιο κίνησης της επιχείρησης. Η ίδια κατάσταση όμως μπορεί να συνταχτεί με σημείο αναφοράς τις αλλαγές στο ταμείο της επιχείρησης περιλαμβάνοντας τις μεταβολές ή κινήσεις μεταξύ των λογαριασμών του ισολογισμού. Η κατάσταση αυτή δεν είναι υποχρεωτικό να δημοσιεύεται μαζί με τις άλλες οικονομικές καταστάσεις όπως σε άλλες δυτικές χώρες, όμως αποτελεί χρήσιμο εργαλείο εξαγωγής λογιστικής πληροφορίας.
- Το προσάρτημα: το προσάρτημα περιέχει πληροφορίες περισσότερο λεπτομερείς για ορισμένα μεγέθη της επιχείρησης, τα οποία εμφανίζονται στις βασικές λογιστικές καταστάσεις, καθώς και επεξηγήσεις οι οποίες συμβάλουν στην πληρέστερη κατανόηση και καλύτερη ερμηνεία των βασικών καταστάσεων.
- Η έκθεση των ορκωτών ελεγκτών: η έκθεση αυτή αναφέρεται σε όλες τις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης και το περιεχόμενο της προσδιορίζει την ποιότητα των λογιστικών καταστάσεων και επομένως και την αξιοπιστία που αυτές μπορούν να έχουν για τους χρήστες, δεδομένης της πιθανής σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών που είναι πίσω από αυτές και αυτών που θα τις χρησιμοποιήσουν. Για τις επιχειρήσεις για τις οποίες δεν είναι υποχρεωτικός ο έλεγχος από τους ορκωτούς ελεγκτές, η έκθεση των απλών ελεγκτών δεν δημοσιεύεται στις εφημερίδες μαζί με τις λογιστικές

καταστάσεις, αλλά απλώς υποβάλλεται σε εποπτεύουσα αρχή, την νομαρχία της έδρας της επιχείρησης.

Τα στοιχεία αυτά αποτελούν αντικείμενα μελέτης από τους Μελετητές ή Ερευνητές, οι οποίοι διακρίνονται σε εσωτερικούς και εξωτερικούς.

1. **εσωτερικοί μελετητές**, είναι αυτοί που παίρνουν μέρος στη διοίκηση και διαχείριση του οικονομικού οργανισμού και ερευνούν για τη λήψη σωστών αποφάσεων για τη δραστηριότητα του. Δηλαδή οι ιδιοκτήτες, διευθυντές, λογιστές, διαχειριστές κλπ. Του οικονομικού οργανισμού.
2. **εξωτερικοί μελετητές**, είναι αυτοί που δε συμμετέχουν στη διοίκηση και διαχείριση του οικονομικού οργανισμού αλλά μελετούν τη πορεία του για διαφορετικούς ο καθένας λόγους.

Εξωτερικοί μελετητές είναι οι ακόλουθοι:

- I. οι προμηθευτές, δανειστές της επιχείρησης που θέλουν να αξιολογήσουν την πιστοληπτική της ικανότητα ή τον βαθμό του πιστωτικού κινδύνου που διατρέχει η χρηματοδότηση τους.
- II. Οι επενδυτές και χρηματοδότες οι οποίοι αναζητούν σύγχρονες και αποδοτικές επιχειρήσεις για να επενδύσουν ή να δανείσουν χρήματα.
- III. Το δημόσιο για την άσκηση της οικονομικής, κοινωνικής και δημοσιονομικής του πολιτικής.
- IV. Τα εργατικά σωματεία, για την επίλυση εργατικών θεμάτων.

- V. Η τοπική αυτοδιοίκηση, για τη μελάτη και επίλυση τοπικών οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων.
- VI. Οι ανταγωνιστές για να επωφεληθούν από τα πλεονεκτήματα που θα παρουσιάσει κατά τη λειτουργία του ο οργανισμός.
- VII. Το προσωπικό του οικονομικού οργανισμού, για να αισθάνεται περισσότερη οικονομική ασφάλεια, από τη γνώση της πορείας του οργανισμού.
- VIII. Διάφοροι άλλοι μελετητές, όπως ιδρύματα ερευνών, Στατιστική υπηρεσία, Επιστήμονες Ερευνητές, Ειδικά Γραφεία Μελετητών.

1.1.2 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΕΚΤΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Οι Λογιστικές αρχές είναι θεμελιώδεις αρχές και κανόνες που δημιουργήθηκαν από την εξέλιξη της λογιστικής επιστήμης και νομολογίας προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του οικονομικού οργανισμού.

Η εφαρμογή τους εξασφαλίζει ενιαία και ομοιόμορφη αντιμετώπιση των πρακτικών θεμάτων και αποφεύγεται η σύγχυση και η παραπλάνηση των χρηστών των λογιστικών καταστάσεων.

Στη χώρα μας καθιερώθηκαν νομοθετικά από:

- Το Ν.2190/20 < ΠΕΡΙ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ >
- Τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων
- Το Ε.Γ.Λ.Σ.
- Την 4^η οδηγία της Ε.Ε.

▪ **Η αρχή της αυτοτελούς λογιστικής οντότητας:**

Σύμφωνα με την αρχή αυτή η επιχείρηση είναι ανεξάρτητη από τους ιδιοκτήτες της.

▪ **Η αρχή της συνέπειας της επιχειρηματικής δραστηριότητας:**

Η επιχείρηση θα ασκεί τη δραστηριότητα της και στο μέλλον

▪ **Η αρχή της περιοδικότητας:**

Αναφέρεται στην ανάγκη για τον υπολογισμό αποτελέσματος σε τακτά χρονικά διαστήματα

▪ **Η αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων:**

τα έσοδα και τα έξοδα που αφορούν τη χρήση λογίζονται σε αυτή ανεξαρτήτως από το χρόνο πληρωμής τους ή είσπραξης τους.

▪ **Η αρχή της συντηρητικότητας**

Σύμφωνα με αυτή:

- ✓ Σε κάθε χρήση περιλαμβάνονται μόνο τα έσοδα που έχουν πραγματοποιηθεί και όχι τα προβλεπόμενα.
- ✓ Σχηματίζονται προβλέψεις για τους πιθανούς κινδύνους και έξοδα που αφορούν τη χρήση που κλείνει.
- ✓ Σε κάθε χρήση λογίζονται υποχρεωτικά οι αποσβέσεις και οι προβλέψεις που αναλογούν στη χρήση, ανεξάρτητα με το αν προκύπτει κέρδος ή ζημιά.

▪ **Αρχή της τιμής κτήσεως ή του κόστους παραγωγής**

Τα στοιχεία αποτιμώνται στην τιμή κτήσης τους .

- Αρχή της σταθερής νομισματικής μονάδας

Η αγοραστική αξία του χρήματος θεωρείται σταθερή διαχρονικά.

1.1.3 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Η Λογιστική περιλαμβάνει τη Γενική Λογιστική, θεωρητική και εφαρμοσμένη, που εφαρμόζεται στους οικονομικούς οργανισμούς, ως Δημόσια ή Ιδιωτική Λογιστική, και την Ειδική Λογιστική των Εκμεταλλεύσεων.

Ακόμη η Λογιστική, ανάλογα με το αντικείμενο της δράσεως των οικονομικών οργανισμών, διακρίνεται σε Εμπορική, Βιομηχανική, Ναυτιλιακή, Ξενοδοχειακή, Αγροτική, Τραπεζική κλπ.

Επίσης η λογιστική διακρίνεται ακόμα και στη:

- Γενική Λογιστική
- Λογιστική των Εμπορικών Εταιριών
- Λογιστική του κόστους
- Φορολογική Λογιστική
- Δημόσια Λογιστική
- Ελεγκτική

1.2 «BUSINESS ETHICS»

“Κάθε άτομο ικανό να παίρνει ηθικές αποφάσεις είναι υπεύθυνο για να κάνει τις δικές του αποφάσεις. Ο ύστατος στόχος της ηθικής υπευθυνότητας βρίσκεται στο άτομο”¹

Η ηθική συμπεριφορά στον κύκλο των οικονομικών σχέσεων, αλλά και την κοινωνική ζωή, αποτελούσε, από τους αρχαίους χρόνους ως και σήμερα, θέμα ενδιαφέροντος της Επιστήμης, της νομοθετικής εξουσίας, της θρησκευτικής φιλοσοφίας, των κυβερνήσεων, των μη κυβερνητικών οργανισμών, της κοινωνίας των πολιτών, αλλά και των επιχειρήσεων. «**Ηθική**» κατά τον φιλοσοφικό εννοιολογικό ορισμό της είναι η μελέτη των ηθών (αξιών, αντιλήψεων, συμπεριφορών) μιας κοινωνίας και κατ’ επέκταση το σύστημα των κανόνων σκέψης και συμπεριφοράς που ρυθμίζει τις πράξεις και τις στάσεις μιας κοινωνίας σε ορισμένο τόπο και χρόνο. Μερικές ανήθικες πράξεις είναι παράνομες. Άλλες πράξεις μπορεί να είναι μέσα στο νόμο, παρόλα αυτά, είναι εντελώς αναγνωρισμένες ότι είναι ηθικά λάθος. Επιπροσθέτως, μερικές πράξεις δεν είναι ξεκάθαρα σωστές ή λάθος αλλά είναι ηθικά αμφίβολες.

¹ Harold H. Titus and Morris Keeton, Ethics for Today, 4th ed. (New York: American Book-Stratford Press, 1966), p. 131.

1.2.1 «ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ»

Με την έννοια «**Επιχειρηματική Ηθική**» εννοούμε την ενασχόληση και την αντιμετώπιση της επιχείρησης απέναντι στο εταιρικό της περιβάλλον και στην κοινωνία ώστε να προάγεται, παράλληλα με το επιχειρηματικό κέρδος, το κοινωνικό συμφέρον, η πρόοδος, η δημιουργικότητα. Όπως ένα σωστά δομημένο και συνεχώς προσαρμοζόμενο νομικό πλαίσιο αποτελεί την προϋπόθεση του κοινωνικώς αποδεκτού γίνεσθαι, έτσι, και κατά παράλληλο τρόπο, η σύγχρονη επιχείρηση «οφείλει» να έχει κοινωνικά αποδεκτές διαδικασίες, ή καλύτερα, μία επιχειρηματική ηθική διατυπωμένη με συνέπεια και κοινωνική συμβατότητα. Οι επιχειρηματικές βάσεις ηθικής και κοινωνικής ευθύνης καθορίζουν τους συγκεκριμένους κώδικες επιχειρηματικής δεοντολογίας, οι οποίοι καταγράφουν, αξιολογούν και κρίνουν κάθε επιχειρησιακή δράση και συμπεριφορά. Είναι κοινά αποδεκτό ότι ο κύριος σκοπός μιας επιχείρησης είναι να δημιουργεί αξία, παράγοντας αγαθά και προσφέροντας υπηρεσίες που απαιτεί η κοινωνία, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό κέρδη για τους ιδιοκτήτες και τους μετόχους της αλλά και ευημερία για την κοινωνία.

Βασική αποστολή της επιχείρησης είναι η συνεχής προσθήκη αξίας στην επιχείρηση και στον επενδυτή μέτοχο. Αυτό θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μέσα στο πλαίσιο του σημερινού έντονου ανταγωνισμού που γεννά η παγκοσμιοποίηση, όπου η επιβίωση και η ανάπτυξη μιας επιχείρησης είναι συνάρτηση της ανταγωνιστικότητάς της.

Και για να είναι μία επιχείρηση ανταγωνιστική απαιτείται η ύπαρξη σύγχρονου και διορατικού management το οποίο χαράζει και υλοποιεί στρατηγικές, διατηρώντας όμως τις διαχρονικές αξίες στις οποίες η επιχείρηση παραδοσιακά πιστεύει και κρατούν την εταιρεία μέσα στο παγκόσμιο επιχειρηματικό γίγνεσθαι.

Το πώς οφείλει να συμπεριφέρεται μία σύγχρονη επιχείρηση συναρτάται με τις αρχές επιχειρηματικής ηθικής που έχει αποδεχθεί. Οι αρχές αυτές πηγάζουν από ένα γενικότερο πλαίσιο ηθικής που οι μέτοχοι, οι εργαζόμενοι, οι πελάτες και όλοι όσοι συνδέονται με την επιχείρηση, οι stakeholders, αποδέχονται ως αποδεκτά στοιχεία της κοινωνίας στην οποία αναπτύσσονται. Το πλαίσιο αυτό της ηθικής περιγράφεται μέσα σε ευρύτερες φιλοσοφικές εταιρικές αποδοχές . Πολλοί πιστεύουν ότι υπάρχει μία αναλογία ανάμεσα στην ατομική και την επιχειρησιακή συμπεριφορά, και για αυτό ακριβώς το λόγο η εταιρική συμπεριφορά μπορεί να εκτιμηθεί με ηθικούς όρους. Μερικοί άλλοι πιστεύουν ότι μόνο τα άτομα είναι ικανά για «ηθική υπευθυνότητα» με την πλήρη έννοια του όρου, γιατί μία τέτοια «υπευθυνότητα» προϋποθέτει την ικανότητα να αιτιολογούμε, να έχουμε προθέσεις και να κάνουμε αυτόνομες επιλογές.

1.2.2 «Η ΗΘΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ»

Κατ' αρχήν, η εταιρική διακυβέρνηση είναι ένα σύστημα ρύθμισης του συνόλου των σχέσεων μεταξύ των στελεχών, του Δ.Σ. των μετόχων και όλων των stakeholders της επιχείρησης, με σκοπό την αποδοτική χρησιμοποίηση των παραγωγικών πόρων προς το συμφέρον των μετόχων και των υπολοίπων «συμμέτοχων – stakeholders». Επίσης, η εταιρική διακυβέρνηση παρέχει τη δομή μέσα από την οποία καθορίζονται οι στόχοι της επιχείρησης καθώς και τα μέσα για να επιτυγχάνονται αυτοί οι στόχοι και να παρακολουθείται η αποδοτικότητα της επιχείρησης. Η ουσιαστική εταιρική διακυβέρνηση θα πρέπει να παρέχει τα κατάλληλα κίνητρα στο διοικητικό συμβούλιο και τη διοίκηση γενικότερα να πετύχουν τους στόχους, οι οποίοι είναι προς όφελος της εταιρείας και των stakeholders, ταυτόχρονα δε παροτρύνει για χρήση των πόρων με πιο αποτελεσματικό τρόπο. Οι αρχές στις οποίες βασίζεται είναι η διαφάνεια, η ευθύνη, η αμεροληψία, η τιμιότητα και η αξιοπιστία, ενώ ο τρόπος με τον οποίο αυτές οι αρχές τίθενται σε ισχύ αποφασίζεται από εκείνους που είναι υπεύθυνοι να τις εφαρμόσουν.

Η εταιρική διακυβέρνηση είναι ένα μόνο μέρος του ευρύτερου οικονομικού πλαισίου μέσα στο οποίο λειτουργούν οι εταιρείες και εξαρτάται και από το νομικό, ρυθμιστικό και θεσμικό περιβάλλον. Η συμμόρφωση προς την κείμενη νομοθεσία, όπως είναι και το νομοθετικό πλαίσιο για την εταιρική διακυβέρνηση, αποτελεί βεβαίως αναγκαία συνθήκη, όμως κανείς δεν πιστεύει ότι αποτελεί και επαρκή συνθήκη για να ευδοκιμήσει κάθε επιχειρηματική δράση.

Οι κεφαλαιαγορές και οι επενδυτές απαιτούν αλλά και όλοι όσοι συναλλάσσονται με την επιχείρηση αναζητούν ένα σύστημα διακυβέρνησης, του οποίου οι αρχές και οι διαδικασίες θα περιλαμβάνουν όχι μόνο τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία αλλά και οικειοθελείς δεσμεύσεις τις οποίες θα εφαρμόζει η εταιρεία. Στην Ελλάδα, ο Νόμος 3016/02 θέτει τις βασικές αρχές και τους κανόνες της εταιρικής διακυβέρνησης και διέπει τις εισηγμένες εταιρείες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών Μία από τις κυριότερες έννοιες στις οποίες στηρίζεται ολόκληρο το σύστημα της εταιρικής διακυβέρνησης αποτελεί και ο εσωτερικός έλεγχος, ο οποίος αξιολογεί και καταγράφει τις εσωτερικές διαδικασίες στην πράξη, επισημαίνει αδυναμίες και αποκλίσεις του συστήματος και παρέχει συμβουλές και προτείνει προσαρμογές. Σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι η συμβολή του στην ανάπτυξη και εμπέδωση της εταιρικής κουλτούρας μεταξύ των τμημάτων και των στελεχών της εταιρείας και η προσαρμογή της εταιρείας στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

Ουσιαστικά, λοιπόν, πρόκειται για έναν μηχανισμό επιτήρησης της εφαρμογής των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης, συμβάλλοντας κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην προστασία της εταιρείας και στη διασφάλιση των συμφερόντων των μετόχων της. Ουσιαστικά, ο εσωτερικός έλεγχος διασφαλίζει τη διοίκηση ότι κάθε τι λειτουργεί κατά τον τρόπο που προβλέπεται και εκτείνεται πέρα από τις λογιστικές και οικονομικές λειτουργίες καλύπτοντας όλο το πλάτος της εταιρείας καθώς άπτεται όλων των δραστηριοτήτων της οργάνωσης.

Θα πρέπει να διευκρινίσουμε ότι οι έννοιες του εσωτερικού ελέγχου και της διαφάνειας προϋπήρχαν της έννοιας της εταιρικής διακυβέρνησης σαν κάτι αυτόνομο και ανεξάρτητο για τις επιχειρήσεις που αποφάσιζαν να το υλοποιήσουν στην πράξη.

Στη σύγχρονη κοινωνία, όμως, τα επιχειρηματικά δρώμενα, τα οποία πρέπει να είναι σύμφωνα με τους συνεχώς ανανεωνόμενους και αποδεκτούς λογιστικούς κανόνες, προετοιμάζονται στο ανώτατο επίπεδο της επιχείρησης, αλλά οφείλουν να κοινοποιούνται και προς όλες τις κατευθύνσεις, τηρώντας όλες τις προϋποθέσεις και τις απαιτήσεις της διαφάνειας. Θα πρέπει να τονίσουμε σε αυτό το σημείο ότι η αποτελεσματική ενσωμάτωση της «ηθικής» συμπεριφοράς σε επιχειρηματικούς οργανισμούς πέρα το ότι ακολουθεί μια πολύπλοκη διαδικασία υλοποίησης, απαιτεί πρωταρχικά και κύρια δέσμευση και πίστη από την ανώτατη διοίκηση. Σε ένα αναπτυσσόμενο σύστημα που στηρίζεται σε «ηθική» - κοινωνικά υπεύθυνη συμπεριφορά, η επιχείρηση θα πρέπει να διαμορφώνει και να προσαρμόζει τη δομή της, την επιλογή και τις διαδικασίες εκπαίδευσης, το σύστημα αναφοράς και επικοινωνίας καθώς και τις εσωτερικές διαδικασίες ελέγχου. Αναγκαία προϋπόθεση για να πραγματοποιηθούν αυτές οι αλλαγές είναι να υπάρχουν άριστες ικανότητες διοίκησης, ένα επαρκές χρονικό διάστημα προσαρμογής και, το κυριότερο, υποστήριξη και συμπλήρωση από τη διοικητική δομή και την κουλτούρα της επιχείρησης. Ο ΣΕΒ υποστηρίζει την υιοθέτηση κανόνων ορθής εταιρικής διακυβέρνησης και συμμετείχε στην επιτροπή για την εταιρική διακυβέρνηση που είχε συστήσει η επιτροπή κεφαλαιαγοράς. Το 2000, 65 μέλη του ΣΕΒ αποφάσισαν την ίδρυση της ΕΕΕΧΑΑ (Ένωσης Εταιρειών Εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών) για την υποστήριξη των θέσεών τους στο διαμορφούμενο νομοθετικό πλαίσιο.

Το 2001, ο ΣΕΒ και η ΕΕΕΧΑΑ κατέληξαν σε ένα σχέδιο-κώδικα για την εταιρική διακυβέρνηση και ζήτησαν από όλες τις εισηγμένες επιχειρήσεις-μέλη του ΣΕΒ να τοποθετηθούν επί του σχεδίου ενώ υποβάλαμε το σχέδιο αυτό στην κυβέρνηση και στην επιτροπή κεφαλαιαγοράς. Είναι γεγονός ότι η σύγχρονη επιχείρηση έχει αποκτήσει μεγάλη δύναμη και ασκεί μεγάλη εξουσία στο γύρω της περιβάλλον. Μέσα στο πλαίσιο της λειτουργίας της, είναι πιθανό να εφαρμόζει κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης, εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, να είναι σύμφωνη και σύννομη με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και να εφαρμόζει ένα πλήρες σύστημα εσωτερικού ελέγχου, μέσω εταιριών ορκωτών λογιστών ή όχι. Όμως, αν δεν υπάρχει ταυτόχρονα ειλικρινής και ουσιαστική αυτοδέσμευση της διοίκησης στο να ενστερνίζεται και να εφαρμόζει κανόνες επιχειρηματικής ηθικής και δεοντολογίας σε όλο το εύρος και το πλάτος των δραστηριοτήτων της, τα αποτελέσματα δεν είναι τα αναμενόμενα, πολλάκις δε είναι και αρνητικά. Βεβαίως, υπάρχει και η αντίθετη άποψη η οποία υποστηρίζει ότι μία εταιρεία, η οποία κινείται μέσα στα πλαίσια του νόμου, πληρώνει φόρους, προσφέρει εργασία και ευημερία σε ιδιοκτήτες και εργαζόμενους, εξαντλεί τις υποχρεώσεις έναντι της κοινωνίας και της πολιτείας.

Όπως και να είναι, η Επιχειρηματική Ηθική και ο Εσωτερικός Έλεγχος, αποτελούν δύο έννοιες που σηματοδοτούν μία νέα επιχειρηματική αντίληψη, που στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο και έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον δημιουργούν συγκριτικό πλεονέκτημα για την επιχείρηση, που καλείται να επαναπροσδιορίσει ή και να διαμορφώσει την επιχειρηματική της στρατηγική ενσωματώνοντας τις σύγχρονες αντιλήψεις κι αποκτώντας με αυτόν τον τρόπο νέα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον που

διακρίνεται μεν από τις συνεχείς και αστάθμητες μεταβολές του αλλά ταυτόχρονα εμφανίζεται να επηρεάζεται όλο και περισσότερο από παράγοντες και παραμέτρους κοινωνικού χαρακτήρα και περιεχομένου. Είναι πλέον καιρός να αναπτύξουμε μία ουσιαστική συνείδηση των ηθικών επιχειρηματικών επιλογών και να τις προτάξουμε του γενικότερου επιχειρηματικού γίγνεσθαι.²

² Ιωάννης Δραπανιώτης, Γενικός Διευθυντής και μέλος του ΔΣ του Σ.Ε.Β.(Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών) Ομιλία στην Ημερίδα του Ελληνικού Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελέγχων με θέμα «Σημασία της Επιχειρηματικής Ηθικής για τις Σύγχρονες Επιχειρήσεις»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Ο όρος “Επινοητική ή δημιουργική Λογιστική” (Creative Accounting) είναι σχετικά νέος, το πρόβλημα όμως της σκόπιμης παρέμβασης στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων είναι σχετικά παλιό. Αν και δεν υπάρχει μέχρι στιγμής συμφωνία των ειδικών ως προς την ακριβή ονομασία του εν λόγω προβλήματος, ωστόσο ο όρος Creative Accounting φαίνεται να το αποδίδει σαφέστερα και ευστοχότερα σε σύγκριση με τους κατά καιρούς άλλους χρησιμοποιούμενους ορισμούς. Ο Riahi-Belkaoui (2003) αναφέρει στο βιβλίο του με τίτλο «Accounting – By Principle or Design.» , τον όρο “Σχεδιασμένη Λογιστική” (Designed Accounting), στο οποίο αποδίδει τις έννοιες της “εξομάλυνσης του αποτελέσματος” (Income Smoothing), του “σχεδιασμού των κερδών” (Earning Management), της “δημιουργικής λογιστικής ” (Creative Accounting), και της “λογιστικής απάτης ”(Fraud in Accounting).

Η Επινοητική λογιστική (Creative Accounting) ορίζεται σύμφωνα με τον Μπαραλέξη (2004), ως η εκμετάλλευση των αδυναμιών των λογιστικών κανόνων και νόμων ή ακόμα και η παραβίαση αυτών, ώστε να παρουσιάσει μια επιχείρηση τις λογιστικές τις καταστάσεις προς όφελός της. Περαιτέρω η επινοητική λογιστική διακρίνεται σε θεμιτή (legitimate) και αθέμιτη (illegitimate). Η πρώτη τα κενά που υπάρχουν στους λογιστικούς κανόνες ή στους νόμους, ενώ η δεύτερη παραβιάζει τις λογιστικές αρχές και τους νόμους αλλοιώνοντας το περιεχόμενο των λογιστικών καταστάσεων και παραπλανώντας το επενδυτικό κοινό.

Αντίστοιχα οι Amat, Blance και Dowds (1999) ορίζουν την «Δημιουργική Λογιστική» ως μία διαδικασία όπου οι λογιστές αξιοποιούν τις γνώσεις τους για τους λογιστικούς κανόνες προκειμένου να χειραγωγήσουν τα μεγέθη που εμφανίζονται στους λογαριασμούς μιας επιχείρησης. Ομοίως, οι Gowthorpe και Amat (2005) επισημαίνουν ότι η Δημιουργική Λογιστική αναφέρεται στη σκόπιμη διαστρέβλωση της επικοινωνίας μεταξύ των επιχειρήσεων και μετόχων μέσω εκείνων που συντάσσουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και επιδιώκουν να μεταβάλλουν το περιεχόμενο των μηνυμάτων που μεταδίδονται. Άλλες απόψεις σχετικά με τη Δημιουργική Λογιστική που υπάρχουν στην διεθνή βιβλιογραφία και συγκεκριμένα στα πλαίσια της Μεγάλης Βρετανίας είναι οι παρακάτω:

- ❖ Ο Naser (1993, σελ. 2) στην μελέτη του ορίζει την Δημιουργική Λογιστική ως ένα μετασχηματισμό των λογιστικών ποσών από το τι αυτά πραγματικά είναι στο τι οι καταρτίζοντες τις λογιστικές καταστάσεις επιθυμούν να είναι εκμεταλλεζόμενοι τους υπάρχοντες κανόνες και / ή αγνοούντες μερικούς ή όλους αυτούς.

- ❖ Ο Jameson (1998, σελ. 7) γράφει ότι ‘‘οι λογιστικές καταστάσεις αποτελούνται από σχέσεις και αντιμετώπιση πολλών ζητημάτων κρίσεως καθώς επίσης από αποφάσεις επί αντιθέσεων μεταξύ ανταγωνιζόμενων προσεγγίσεων στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων εκ χρηματοοικονομικών γεγονότων και συναλλαγών.’’

Αυτός υποστηρίζει ότι αυτές δημιουργούν την **υποκειμενικότητα** καθώς επίσης την **ανάγκη για κρίση**, χαρακτηριστικά που συνιστούν την μεγάλη δύναμη της λογιστικής και ταυτοχρόνως, την μεγάλη αδυναμία της. Ενώ, από τη μία μεριά, αυτή χρειάζεται να παραμείνει ευέλικτη αρκετά ούτως ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίζει μία ³μεγάλη ποικιλία καταστάσεων και να τις αντιπροσωπεύει με ακρίβεια στους λογαριασμούς, από την άλλη μεριά αυτή η ευελιξία παρέχει ευκαιρίες για παραποιήσεις, απάτες και λανθασμένες απεικονίσεις. Αυτές οι δραστηριότητες, οι οποίες ασκούνται από λιγότερο ευσυνείδητα στοιχεία του λογιστικού επαγγέλματος, έχουν γίνει γνωστές ως “Δημιουργική Λογιστική”.

❖ Ο Ian Griffiths (1986, σελ.1) έχει μία δριμύτερη θεώρηση του θέματος αφού ισχυρίζεται ότι “κάθε εταιρεία στη Μεγάλη Βρετανία παίζει κατά κάποιο τρόπο με τα κέρδη της. Κάθε σύνολο δημοσιευόμενων λογαριασμών βασίζεται σε βιβλία που έχουν μαγειρευτεί με προσοχή ή πλήρως ωραιοποιηθεί. Τα στοιχεία που δίδονται δύο φορές τον χρόνο στο επενδυτικό κοινό, έχουν όλα αλλαχθεί προκειμένου να διαφυλαχθεί ο ένοχος. Αυτή η εξαπάτηση γίνεται με τέλειο τρόπο ούτως ώστε να είναι πλήρως νόμιμη και καλείται Δημιουργική Λογιστική.

3 Β. Φίλιος, «Ορισμός Της Δημιουργικής Λογιστικής: Εννοιολογικό Πλαίσιο» Σελ.9, «Δημιουργική Λογιστική», Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 2003

❖ Τέλος, ο Terry Smith (1996) ο οποίος έγινε γνωστός από το βιβλίο του *Accounting for Growth*, έλαβε μία παρομοίως απαισιόδοξη άποψη “όταν ισχυρίζεται ότι όλοι αισθανθήκαμε πως μέγα μέρος από την ανάπτυξη των κερδών η οποία συνέβη την δεκαετία του 1980 ήταν το αποτέλεσμα συνένωσης λογιστικών τεχνασμάτων παρά αληθούς οικονομικής ανάπτυξης”¹.

Από τις παραπάνω αναφορές μπορούμε να ορίσουμε τη Δημιουργική Λογιστική ως τη σκόπιμη αποφυγή υφισταμένων κανονισμών ή τη σκόπιμη εκμετάλλευση της έλλειψης κανονισμών για την επίτευξη συγκεκριμένου αποτελέσματος ή την παρουσίαση συγκεκριμένης εικόνας στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Επίσης μπορούμε να εξάγουμε τα εξής δυο συμπεράσματα

1. ότι η Δημιουργική Λογιστική είναι ένα φαινόμενο κοινότυπο, που συναντάται πλέον σε ευρεία κλίμακα και
2. ότι η Δημιουργική λογιστική είναι μια ανεπιθύμητη και δυσάρεστη κατάσταση .

Ωστόσο, και τα δύο είδη της Επινοητικής λογιστικής έχουν βασικά τις ίδιες γενεσιουργές αιτίες, ασκούνται από τα ίδια πρόσωπα και έχουν τις ίδιες κατά βάση επιπτώσεις στους δημοσιευόμενους λογαριασμούς. Ως εκ τούτου, η επινοητική λογιστική ουσιαστικά δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα πρόβλημα με δύο όψεις, κάθε μία από τις οποίες θα πρέπει να

αποτελέσει αντικείμενο εξέτασης, λόγω των σοβαρών επιπτώσεων που επιφέρει.

2.1.1 «ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»

Οι πιο σημαντικές και οι πιο κοινές μορφές Δημιουργικής Λογιστικής που παρατηρούνται είναι οι εξής :

- ***Income Smoothing:*** Αφορά τους σκόπιμους εκείνους λογιστικούς χειρισμούς που αποβλέπουν στον περιορισμό των διακυμάνσεων των κερδών, δηλαδή στη σταθεροποίησή τους. Ο στόχος των επιχειρήσεων που ασκούν την συγκεκριμένη μορφή αποβλέπουν στην ομαλοποίηση των κερδών τους.
- ***Window Dressing:*** Αφορά τον ευπρεπισμό του ισολογισμού με σκόπιμες πράξεις ή παραλήψεις, ώστε να εξυπηρετηθούν καλύτερα οι στόχοι της επιχείρησης. Ο όρος αυτός αναφέρεται στην καλύτερευση των λογιστικών καταστάσεων με την καταχώρηση λογιστικών εγγραφών μέσα στα λογιστικά βιβλία λίγο πριν από το τέλος της περιόδου και την αντιστροφή τους

(των εγγραφών) στο άνοιγμα της επόμενης περιόδου, με σκοπό την ευνοϊκή παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Ένα παράδειγμα εφαρμογής της μεθόδου window dressing είναι η «αποπληρωμή δανείων» από συνδεδεμένες/ φιλικές εταιρείες πριν το τέλος του χρόνου και η αντίστροφη της εγγραφή, στο άνοιγμα της χρήσης. Με αυτόν τον τρόπο «μειώνονται» τα δάνεια που εμφανίζονται στον ισολογισμό τα οποία και συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό του δείκτη δανείων προς Ίδια Κεφάλαια και αυξάνονται οι «άλλοι πιστωτές» που δεν συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό του δείκτη.

- ***Off – Balance Sheet finance:*** Είναι η εκμετάλλευση ελλείψεων στα Δ.Λ.Π. ή στη νομοθεσία μιας χώρας για τη μη καταχώρηση και παρουσίαση στον Ισολογισμό ορισμένων χρηματοδοτικών κονδυλίων/ δανείων. Ορισμένα παραδείγματα είναι:
 - i. χειρισμός των χρηματοδοτικών μισθώσεων ως λειτουργικών εξόδων / μισθώσεων,
 - ii. η συμφωνία πώλησης και εγγυημένης επαναγοράς

- ***Cosmetic Accounting:*** Τα στελέχη παραποιούν τα δεδουλευμένα δίχως συνέπειες στην ταμειακή ροή. Η κοσμητική (cosmetic) διαχείριση των κερδών είναι ένα δυνητικό αποτέλεσμα του εύρους εφαρμογών της λογιστικής των δεδουλευμένων.

Υπάρχουν τρεις στρατηγικές οι οποίες εφαρμόζονται από τα στελέχη και είναι τυπικές κοσμητικής διαχείρισης κερδών :

- i.* Αυξάνουν το κέρδος της τρέχουσας περιόδου
- ii.* παίρνουν ένα «μεγάλο λουτρό» με το να μειώνουν αξιοσημείωτα το κέρδος της τρέχουσας περιόδου
- iii.* μειώνουν την αστάθεια των κερδών εξομαλύνοντας το κέρδος . Τα στελέχη, μερικές φορές, εφαρμόζουν τις στρατηγικές αυτές συνδυαστικά ή μία εξ' αυτών σε διάφορα χρονικά σημεία προκειμένου να επιτύχουν μακροπρόθεσμους σκοπούς διαχείρισης κερδών.

2.1.2 « Η ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ »

Η αποτυχία εξευρέσεως ενός ορισμού για την φύση της Δημιουργικής Λογιστικής έτσι ώστε να διευκολυνθεί η σε βάθος έρευνα του ζητήματος είναι ένα θέμα από το οποίο πηγάζει πολύ μεγάλη αμφισβήτηση.

Ο Naser (1993) ισχυρίσθηκε ότι η Δημιουργική Λογιστική δεν αντιβαίνει ευθέως τον νόμο, απλώς λειτουργεί μέσα στο γράμμα αμφοτέρων του νόμου και των λογιστικών προτύπων. Στην ουσία πρόκειται για μια διαδικασία χρησιμοποίησης των κανόνων, όχι κατ' ανάγκη παρακάμπτοντάς τους, και της ευκαμψίας που συνδέεται με αυτούς τους κανόνες προκειμένου να καταρτισθούν οι λογιστικές

καταστάσεις έτσι ώστε να φαίνονται από αυτές που προτίθενται οι κανόνες.

Ομοίως οι Whelan και McBarnet (1999) θεωρούν την Δημιουργική Λογιστική να είναι “τελείως νόμιμη” (perfectly legal) και δίδουν αυτό ως τον κύριο λόγο για τον οποίο η Δημιουργική Λογιστική αποδείχθηκε τόσο δύσκολο να ελεγχθεί στο παρελθόν. Ο Griffiths (1986) επίσης την θεωρεί ως πλήρως θεμιτή (totally legitimate) και ο Smith (1996: σελ 5) έγραψε στο Accounting for Growth ότι καμία από τις εταιρείες, τις οποίες ο ίδιος έχει εξετάσει, δεν παραβαίνει τις Γενικά Αποδεκτές Αρχές.

Αν και πολλοί συγγραφείς θέτουν επιχειρήματα υπέρ της Δημιουργικής Λογιστικής, η γνώμη του κοινού διχάζεται για την νομιμότητα στην χρήση της Δημιουργικής Λογιστικής. Σύμφωνα με διερεύνηση ενός δείγματος ελεγχόμενων εταιρειών από τον Naser (1993), το 45,5% του δείγματος απάντησε ότι συμφωνεί ή συμφωνεί πολύ πως η Δημιουργική Λογιστική συνιστά ένα θεμιτό μέσο, ενώ ταυτοχρόνως, το 45,4% του δείγματος δεν συμφώνησε στο θεμιτό της Δημιουργικής Λογιστικής.

Ανεξαρτήτως, της συζητήσεως επί της νομιμότητάς της οι Whelan και McBarnet (1999) ισχυρίζονται ότι η Δημιουργική Λογιστική παραμένει ελκυστική στις εταιρείες για εμφανείς λόγους. Δεξιότητες της λογιστικής πράξης μπορούν να χειρίζονται προς όφελος των εταιρειών τους αριθμοδείκτες-κλειδιά οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την ανάλυση της αγοράς και ως εκ τούτου, να διογκώνουν τα αναφερόμενα/ δημοσιευόμενα κέρδη ή να ελαχιστοποιούν τις αναφερόμενες ζημιές, να επιτυγχάνουν πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης οι οποίες διαφορετικά

δεν μπορούσαν να ανακύψουν, να βελτιώσουν την απόδοση της διοίκησης (και τις καταβολές αμοιβών σε αυτήν οι οποίες σχετίζονται με την απόδοση), να παρακάμπτουν περιορισμούς για δανεισμό, να συγκαλύπτουν χρηματοπιστωτικούς κινδύνους και να διαφεύγουν του ελέγχου των μετοχών, κ.ο.κ

Πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι αναπόφευκτα, σοβαρές αρνητικές όψεις συχνά ανευρίσκονται παρατηρούνται συχνά οι οποίες σχετίζονται με την πράξη. Ο Jameson (1988) περιγράφει την Δημιουργική Λογιστική ως μια συμβάλλουσα στην δημιουργία πλούτου με οποιονδήποτε τρόπο. Στην καλύτερη των περιπτώσεων η πρακτική της συνεπάγεται μεταφορά πλούτου από αυτούς οι οποίοι είναι στο σκοτάδι σε αυτούς οι οποίοι έχουν την γνώση της. Επιπροσθέτως συχνά έχει σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στους επενδυτές, πιστωτές, εργαζόμενους και άλλους. Αυτό επαρκώς έχει τεκμηριωθεί στην Μεγάλη Βρετανία για την δεκαετία του 1980 με την κατάρρευση εταιρειών όπως –για παράδειγμα- η Maxwell Communications Corporation, η οποία εφάρμοσε διάφορες μορφές Δημιουργικής Λογιστικής (Whelan & McBarnet, 1999).

Ένα άλλο τέτοιο παράδειγμα, συνδέεται με την Tirhook, μία εταιρεία εκμίσθωσης εμπορευματοκιβωτίων (container leasing company), η οποία πτώχευσε, εν μέρει εξ' αιτίας της πρακτικής Δημιουργικής Λογιστικής. Οι αρνητικές επιπτώσεις της Δημιουργικής Λογιστικής ήσαν τεράστιες σε ολόκληρη την οικονομία και τις επιχειρήσεις της Μεγάλης Βρετανίας την τελευταία εικοσαετία, ιδιαίτερα κατά την δεκαετία του 1980.

2.1.3 « Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ »

Το έντονα ανταγωνιστικό οικονομικό περιβάλλον σε συνδυασμό με τις πιέσεις που υφίστανται τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων να πετύχουν όλο και μεγαλύτερους στόχους ωθεί πολλές φορές στην αλλοίωση των λογιστικών καταστάσεων. Τα μεγάλα εταιρικά σκάνδαλα που έχουν εμφανιστεί τις τελευταίες δεκαετίες στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία έχουν έλθει να προσθέσουν μία νέα μορφή κινδύνου στο χρηματοοικονομικό σύστημα. Η μορφή του κινδύνου αυτού ονομάζεται παραποίηση λογιστικών καταστάσεων. Η παραποίηση λογιστικών καταστάσεων έχει κλονίσει την εμπιστοσύνη όλων των εμπλεκόμενων φορέων στη λειτουργία της αγοράς στις ΗΠΑ κυρίως, αλλά και στην Ευρώπη. Μεγάλα εταιρικά σκάνδαλα όπως Lycent, Xerox, Enron, Global Crossing, WorldCom, κόστισαν σε επενδυτές, πιστωτές, εργαζομένους κ.ά. πάνω από 500 δις. \$. Κατά την διάρκεια των τελευταίων ετών.

Ο Ian Griffiths (1981) στη λεγόμενη βίβλο του επιχειρηματικού κόσμου αναφέρει ότι η «Δημιουργική Λογιστική είναι το μεγαλύτερο κόλπο μετά το Δούρειο Ίππο». Σε έρευνα όπου εξετάζουν ποιες πληροφορίες ενδιαφέρουν τους τραπεζίτες να έχουν, ανεξάρτητα από το μέγεθος της εταιρείας, το 91% απάντησε ότι μια από τις σημαντικότερες πληροφορίες είναι η ελεγκτική αναφορά την οποία μελετούν, μάλιστα, με ιδιαίτερη προσοχή.

Τα μεγάλα ωστόσο, εταιρικά σκάνδαλα έδειξαν ότι στην αλλοίωση των λογιστικών καταστάσεων δεν εμπλέκονται μόνο τα στελέχη διαφορετικού επιπέδου ιεραρχίας μέσα στην επιχείρηση και συνεργαζόμενοι χρηματοπιστωτικοί οίκοι, αλλά και ίδιες εταιρείες ελεγκτών όπου με τα λάθη και τις παραλήψεις δεν αξιολογούν πολλές φορές αποτελεσματικά την ακρίβεια και την καθαρότητα των λογιστικών καταστάσεων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το τελευταίο μεγάλο εταιρικό σκάνδαλο του εταιρικού ομίλου τροφίμων «Parmlat» που παρουσιάζοντας ψευδή συμφωνία με αξιωματούχο της Bank of Amerika Corp. Ανέβασε σε επτά μήνες την τιμή της μετοχής περισσότερο από τα 2/3 της συνολικής χρηματιστηριακής αξίας της, σε 1,35 δις. \$. Ένας τυπικός στόχος της δημιουργικής λογιστικής θα είναι να διογκώνουν στοιχεία κέρδους. Ορισμένες επιχειρήσεις μπορεί επίσης να μειώσουν τα κέρδη αλλοιώνοντας τα στοιχεία του ενεργητικού ή του παθητικού για να κρύψει τα προβλήματα. Τυπικά τεχνάσματα Δημιουργικής Λογιστικής περιλαμβάνει υπερβολικά αισιόδοξη αναγνώριση εσόδων.

2.1.4 «ΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ»

Για την καταπολέμηση του φαινομένου αυτού θα πρέπει να θεσπιστούν κριτήρια αναφορικά με την αναγνώριση ενός στοιχείου ως ενεργητικού, ως παθητικού, ως εξόδου ή εσόδου και ως επένδυσης. Τα αρμόδια όργανα θέσπισης λογιστικών προτύπων ή νόμων, αλλά και οι ίδιες οι επαγγελματικές ενώσεις λογιστών – ελεγκτών πρέπει να κινηθούν προς την παραπάνω κατεύθυνση.

Οι ελεγκτές θα πρέπει να είναι ενημερωμένοι σχετικά με τις νέες διατάξεις και να ασκούν αντικειμενική κριτική στις επιχειρήσεις. Επίσης, θα πρέπει να διενεργούν συστηματικό έλεγχο στα τμήματα της επιχείρησης και να αναλύουν γενικά τους χρηματοπιστωτικούς και μη παράγοντες που περιλαμβάνονται στο προσάρτημα της εταιρείας. Θα πρέπει να γίνονται άμεσα ο εντοπισμός και η αναφορά παραγόντων που είναι συνυφασμένοι με το ενδεχόμενο εμφάνισης παραπονημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ο ρόλος του κράτους στην καταπολέμηση του προβλήματος της δημιουργικής λογιστικής πρέπει να είναι καθοριστικός με την λήψη διαφόρων μέτρων. Κρίνεται απαραίτητο το να εποπτεύει και να καθοδηγεί τις εταιρείες με την θέσπιση νόμων και κανόνων. Σε περίπτωση εμπλοκής των επιχειρήσεων σε τέτοιες καταστάσεις θα πρέπει το κράτος να επιβάλλει ποινές για παραδειγματισμό εκείνων που επιθυμούν να προβούν σε ανάλογες ενέργειες.

2.2 «ΓΕΝΕΣΙΟΥΡΓΕΣ ΑΙΤΙΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»⁴

Η άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής προκύπτει από την σύγκρουση συμφερόντων που υπάρχει μεταξύ της διοίκησης της επιχείρησης και των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων ως προς την παρουσίαση των καταστάσεων αυτών.

Ειδικότερα, ως προς τις γενεσιουργές αιτίες της Δημιουργικής Λογιστικής, μπορούν να συνοψισθούν στις παρακάτω:

Δανεισμός Από Την Κεφαλαιαγορά

Ο δανεισμός της επιχείρησης από τη κεφαλαιαγορά (τράπεζες, χρηματιστήριο, άλλα πιστωτικά ιδρύματα) συνιστά, ίσως, το σημαντικότερο κίνητρο για την άσκηση της Δημιουργικής Λογιστικής αφού ορισμένα λογιστικά μεγέθη λαμβάνονται σοβαρά υπόψη κατά το δανεισμό αυτό. Για παράδειγμα, η κερδοφορία της επιχείρησης και η σχέση των Ιδίων προς Ξένα κεφάλαια αποτελούν αποφασιστικούς παράγοντες για την σύναψη δανείων από τις τράπεζες. Στις περισσότερες δε των περιπτώσεων συντάσσονται και συμβόλαια μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών (τράπεζας και επιχείρησης) βάσει των οποίων στην περίπτωση που ο δείκτης αποδοτικότητας της επιχείρησης και ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης ξεπεράσουν ορισμένα όρια σταματά η δανειοδότηση της επιχείρησης και γίνεται ανάκληση του δανείου.

⁴ Β. Φίλιου, «Η Δημιουργική Λογιστική», «ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ», Ιούλιος 2003

Οι Υποχρεώσεις Που Έχει Η Εταιρεία Βάσει Συμβάσεων

Οι υποχρεώσεις που έχει η εταιρεία βάσει συμβάσεων είναι ένα σημαντικό θέμα στην έρευνα της χρηματοοικονομικής λογιστικής, δεδομένου ότι οι δανειστές χρησιμοποιούν συχνά λογιστικά μεγέθη για να ρυθμίσουν τις δραστηριότητες των εταιρειών. Για παράδειγμα, απαιτώντας ορισμένους στόχους απόδοσης ή θέτοντας όρια στις επενδύσεις και την χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης.

Τα συμβόλαια χρέους παρέχουν τα κίνητρα στην διοίκηση να αυξήσει τα κέρδη της, είτε για να μειώσει τα όρια των λογιστικών περιορισμών σε συμφωνίες χρέους, είτε για να αποφύγει τις δαπάνες λόγω παραβίασης των συμβολαίων.

Εισαγωγή Στο Χρηματιστήριο

παρουσιάζει ικανοποιητικά αποτελέσματα. Λογικό είναι, λοιπόν, οι επιχειρήσεις να καταφεύγουν στην άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής ώστε να παρουσιάσουν μια αρεστή στην κεφαλαιαγορά εικόνα και έτσι να επιτύχουν τους επιδιωκόμενους στόχους τους.

Επιπτώσεις Στην Τιμή Της Μετοχής

Ένα άλλο κίνητρο για διαχείριση κερδών είναι η πιθανή επίπτωσή της στην τιμή της μετοχής. Τα ανώτερα στελέχη είναι δυνατόν να αυξήσουν τα κέρδη προκειμένου να ανυψώσουν την τιμή της μετοχής της εταιρείας έναντι γεγονότων, όπως μια επιδιωκόμενη συγχώνευση ή διάθεση

χρεογράφων στο κοινό ή σχέδια πώλησης μετοχών ή άσκηση δικαιωμάτων.

Αποζημίωση Της διοίκησης

Όσον αφορά τις συμφωνίες για τις αποζημιώσεις, έρευνες που εξετάζουν αυτήν την παράμετρο (Healy (1985), Gaver et Al (1995), Holthausen, Larker, Sloan (1995)) απέδειξαν ότι η Διοίκηση αλλοιώνει τα κέρδη για να αυξήσει την αμοιβή της. Όταν για παράδειγμα τα κέρδη χρήσεως είναι χαμηλότερα του κατώτερου σημείου του στόχου τα υπερτονίζει, ώστε να μην επηρεασθεί αρνητικά η αποζημίωσή της, όταν δε, είναι υψηλότερα του ανώτερου σημείου τα μειώνει, ώστε να δημιουργήσει «αποθεματικά» για τις μελλοντικές αποζημιώσεις.

Βελτίωση Της Δημόσιας Εικόνας Της εταιρείας

Οι εταιρείες προκειμένου να έχουν μία ευνοϊκή εικόνα, χρησιμοποιούν μια στρατηγική διαχείρισης κερδών, κατά την οποία πραγματοποιούν αύξηση του αναφερόμενου/ δημοσιευμένου κέρδους μιας περιόδου.

Πώληση ή Συγχώνευση Επιχείρησης

Όταν οι υπεύθυνοι μιας επιχείρησης θέλουν να προβούν σε πώληση ή συγχώνευση της επιχείρησης, τότε «ωραιοποιούν τα αποτελέσματά τους, ώστε, έχοντας μια ευνοϊκή θέση, να επιτύχουν τη σύναψη μιας καλής και κερδοφόρας για την επιχείρηση συμφωνίας.

Καταβολή Λιγότερου Φόρου Εισοδήματος

Η πληρωμή λιγότερου φόρου εισοδήματος είναι δυνατόν να οδηγήσει τις επιχειρήσεις (περισσότερο ίσως τις προσωπικές εταιρείες) στην άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής και μάλιστα αθέμιτης (εικονική μείωση των κερδών χρήσεως).

Αποφυγή Των Όσων Οι Συνδικαλιστικές Ενώσεις Ζητούν

Οι εταιρείες συχνά μειώνουν τα κέρδη τους προκειμένου να «πολεμήσουν» τα εργατικά συνδικάτα. Στις διαπραγματεύσεις μεταξύ διοίκηση και εργατικών σωματίων για την αύξηση μισθών/ ημερομισθίων λαμβάνεται σοβαρά υπόψη, μεταξύ των άλλων, το επίπεδο των κερδών. Η (εμπειρική) δε ένδειξη (στο εξωτερικό) είναι ότι το ύψος των αμοιβών προσωπικού και το ύψος των κερδών χρήσεως των επιχειρήσεων συνδέονται διαχρονικά (Moses, 1987).

Εταιρική Διακυβέρνηση

Η ανύπαρκτη εταιρική διακυβέρνηση ή η εταιρική διακυβέρνηση η οποία προσπερνά την ουσία και προσκολλάται στον τύπο, αποτελεί ακόμα ένα κίνητρο για την χειραγώγηση των λογιστικών αποτελεσμάτων από τα στελέχη τα οποία πολλές φορές δρουν ανεξέλεγκτα.

Τα Τυπικά Συμβόλαια δώρων

Σύμφωνα με τα τυπικά συμβόλαια δώρων (bonus contracts) έχουν ένα όριο προς τα πάνω και ένα προς τα κάτω. Αυτό σημαίνει πως όταν τα κέρδη πέσουν κάτω από το συμφωνηθέν κατώτατο όριο (the lower bound) ή όταν υπερβούν το ανώτατο όριο (the upper bound), δεν μπορούν να κερδίσουν πρόσθετο όριο.

Τα ανώτερα στελέχη λοιπόν, τα οποία κερδίζουν τα δώρα σε συνάρτηση των δημοσιευμένων κερδών μπορεί να διαχειρίζονται τα κέρδη προκειμένου να μεγιστοποιήσουν τα δώρα τους.

Μείωση Τις Περί Κινδύνου Αντιλήψεις Της Αγοράς Για Την Εταιρεία

Τα ανώτερα στελέχη, επίσης, εξομαλύνουν τα κέρδη προκειμένου να μειώσουν τις περί κινδύνου αντιλήψεις της αγοράς για την εταιρεία και να μειώσουν το κόστος άντληση κεφαλαίου. Η εξομάλυνση πραγματοποιείται μέσω χειρισμού, ορισμένων κονδυλίων στις οικονομικές καταστάσεις έτσι ώστε να απαλείφονται οι μεγάλες κινήσεις στα κέρδη ώστε να αναφέρουν μια ομαλή τάση για έναν αριθμό ετών. Η πρακτική αυτή ακολουθείται εξ' αιτίας της πεποίθησης ότι οι επενδυτές έχουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη σε εταιρείες οι οποίες κοινοποιούν μια σταθερή αύξηση στα κέρδη από χρόνο σε χρόνο.

Πολιτικό Κόστος

Ένα άλλο σημαντικό κίνητρο για την (εικονική) ομαλοποίηση των κερδών χρήσεως εκ μέρους των διοικήσεων των επιχειρήσεων είναι το πολιτικό κόστος, το οποίο συνεπάγεται μια μεγάλη προς τα άνω ώθηση των κερδών της επιχείρησης. Ειδικότερα, τα πολύ υψηλά κέρδη χρήσεως είναι δυνατόν να θεωρηθούν ως το αποτέλεσμα μονοπωλιακής πρακτικής και να προκαλέσουν την επέμβαση των κρατικών οργάνων προς διόρθωση της κατάστασης. Την επέμβαση των κρατικών οργάνων, όμως, μπορεί να προκαλέσει και μια σημαντική προς τα κάτω διακύμανση των κερδών εφόσον σηματοδοτούν κρίση και άρα λεπτομερή έλεγχο προς εντοπισμό των αιτιών της κρίσης. Αυτά, βέβαια, ισχύουν κυρίως για τις μεγάλου μεγέθους επιχειρήσεις που έχουν τις μετοχές τους εισηγμένες στο χρηματιστήριο.

2.3 «“ΜΑΓΕΙΡΕΥΟΝΤΑΣ” ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ»

Το ελεγκτικό έργο στην ελληνική οικονομική σκηνή καταγράφεται με τον νόμο (Π.Δ. 226/1992), όπου καθορίζει τον τόπο με τον οποίο οι ελεγκτικές εταιρείες εξετάζουν το κατά πόσο οι ελεγχέντες λογιστικές καταστάσεις εμφανίζουν «Ακριβοδίκαία» (fairly) την πραγματική οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Αν και ο σκοπός της ελεγκτικής εταιρείας έχει μετατοπιστεί σήμερα από τον εντοπισμό της απάτης στη διαπίστωση της ορθής διατύπωσης των λογιστικών εγγραφών, η ύπαρξη απάτης, δόλου και αμέλειας δεν μπορεί να μην κατέχουν κυρίαρχη θέση στην ελεγκτική. Το αμερικάνικο Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών (American Institute of Certified Public Accountants – AICPA) στο πρότυπο Statement on Auditing Standards (SAS) 99, διαχωρίζει το λάθος (Error) που προέρχεται από αμέλεια από το λάθος που έχει ως στόχο την απάτη (Fraud) αναφέροντας ότι απάτη είναι «η σκόπιμη παράβλεψη ποσών ή παραποίηση στοιχείων στις οικονομικές καταστάσεις εταιρειών».

Η απάτη μπορεί να διαπραχθεί από ένα ή περισσότερους εργαζόμενους οι οποίοι μπορεί να δρουν εν αγνοία της επιχείρησης για προσωπικό όφελος (υπεξαίρεση χρημάτων ή λοιπών περιουσιακών στοιχείων). Επίσης, η απάτη μπορεί να συμπραχθεί σε συνδυασμό μερικών από τους εργαζόμενους της επιχείρησης με τους εργαζόμενους μιας άλλης επιχείρησης που είναι προμηθευτές ή πελάτες. Βέβαια, η απάτη μπορεί να διαπράττεται υπό την καθοδήγηση της διοίκησης, με

την αλλοίωση των στοιχείων του ισολογισμού, με στόχο τη συγκάλυψη δυσμενών ή μη φανερών αποτελεσμάτων.

Τα στοιχεία του ισολογισμού μπορούν να υπερεκτιμώνται ή να υπό εκτιμώνται ανάλογα κάθε φορά με τον στόχο που θέλουν να επιτύχουν όπως, παροχή πίστωσης, επίτευξη εξαγοράς ή συγχώνευσης, πληρωμή ή μη μερισμάτων, μεταβολή της τιμής της μετοχής, δόλια πτώχευση, παραπλάνηση των ανταγωνιστών, φοροδιαφυγή κ.α.

Οι απάτες τις περισσότερες φορές συνοδεύονται από πλαστά δικαιολογητικά (τιμολόγια, φορτωτικές, δελτία αποστολής, μισθοδοσίες, τραπεζικές συναλλαγές κ.α.), νόθευση των λογιστικών βιβλίων με την χρήση λογιστικών τεχνασμάτων (αριθμητικά λάθη, παράληψη μεταφοράς ποσών, μη λογιστικοποίηση δεδουλευμένων εσόδων ή εξόδων κ.α.), αυξομείωση της απογραφής, ή συνεχούς αλλαγής λογιστικής μεθόδου αποτίμησης των αποθεμάτων, παρουσίαση αλλότριων περιουσιακών στοιχείων ως δικά τους, λογιστικοποίηση εικονικών πράξεων και εγγραφών.

Σαφής ένδειξη Δημιουργικής Λογιστικής είναι οι αποκλίσεις μεταξύ ελλείμματος και χρέους. Θεωρητικός, το χρέος θα έπρεπε να αυξάνεται όσο περίπου και το έλλειμμα. Για παράδειγμα, στην Ιταλία η διαφορά είναι 1,5% και στο Βέλγιο μόλις 0,3% του ΑΕΠ. Την ίδια περίοδο στην Ελλάδα η απόκλιση είναι υπερτριπλάσια από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης, φτάνοντας στο 409% του ΑΕΠ στο τέλος του 2007 και εκτινάσσεται σε 6,9% του ΑΕΠ το 2008. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του προϋπολογισμού και της Eurostat το σωρευτικό έλλειμμα την 5ετία 2004-2008 ανήλθε σε 44 δις. Ευρώ. Την ίδια περίοδο το χρέος αυξήθηκε κατά 61 δις. Ευρώ περίπου, από 167,7 δις. Ευρώ στο τέλος του 2003 σε 228,8 δις. Ευρώ στο τέλος του 2008. Δηλαδή το χρέος αυξήθηκε

κατά 17 δις. Ευρώ περισσότερα από όσο θα δικαιολογούσαν τα ελλείμματα.

2.3.1 «ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΑΤΗΣ (FRAUD)»

Ο Rezaee (2009) αναφέρει ότι η λογιστική απάτη (fraud) συμπεριλαμβάνει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Νόθευση, παραποίηση ή αθέμιτη τροποποίηση οικονομικών μεγεθών, υποστηρικτικών εγγράφων, ή επιχειρηματικών συναλλαγών.
- Σκόπιμα εσφαλμένες δηλώσεις, παραλήψεις, ή διαστρεβλώσεις γεγονότων, εμπορικών συναλλαγών, λογαριασμών και άλλων σημαντικών πληροφοριών από τις λογιστικές καταστάσεις.
- Σκόπιμα κακή εφαρμογή, ερμηνεία και εκτέλεση των λογιστικών προτύπων, αρχών και των πρακτικών που χρησιμοποιούνται για την αναγνώριση και αναφορά οικονομικών και επιχειρησιακών συναλλαγών.
- Εσκεμμένη παράβλεψη και αποκάλυψη ή παρουσίδαση ανακριβών λογιστικών προτύπων, αρχών και πρακτικών.
- Χρήση λογιστικών τεχνασμάτων για την διαχείριση παράνομων κερδών.
- Μεθοδεύσεις λογιστικών τεχνικών που βρίσκονται μέσα στα όρια των νόμων, αλλά είναι εύκολο να μεταβληθούν μέσα από τα «παραθυράκια» αυτών.

Ο Worthy (1984) ομαδοποιεί τις τεχνικές παραποίησης λογιστικών καταστάσεων σε τρεις βασικές κατηγορίες:

- Αλλαγή λογιστικής μεθόδου
- Μεταβολή των στοιχείων κοστολόγησης
- Παραβίαση της αρχής της αυτοτέλειας της χρήση, μεταβάλλοντας τις ημερομηνίες που έσοδα και έξοδα θεωρούνται ως δεδουλευμένα.

Οι Nieschwietz et al. Αναφέρουν ότι η παραποίηση λογιστικών καταστάσεων περιλαμβάνει την πρόθεση για εξαπάτηση. Ενώ, αυτή επιτυγχάνεται από υψηλά ιστάμενα άτομα με ιδιαίτερα κίνητρα, οι οποίοι μέσα από την πολιτική πειθώ τους ή τους εκφοβισμούς επιτυγχάνουν την κατάσταση την οποία επιθυμούν.

2.3.2 «ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΑΤΗΣ (FRAUD)»

Τα ελεγκτικά πρότυπα SAS No 47 και No 82, αναφέρουν ότι κατά την διάρκεια του ελέγχου ο ελεγκτής θα πρέπει να είναι σε θέση να εκτιμήσει τους παράγοντες εκείνους που ενέχουν αυξημένο κίνδυνο και να εντοπίσει πιθανά προειδοποιητικά σημεία (red flags) στα οποία θα δώσει αυξημένη βαρύτητα.

Επίσης το ελεγκτικό πρότυπο SAS No 82 (παράγραφο 16-17) επισημαίνει τρεις βασικές κατηγορίες κινδύνου για την παραποίηση λογιστικών καταστάσεων:

- i. Χαρακτηριστικά Διοίκησης.* Περιλαμβάνουν διοικητικές ικανότητες, πιέσεις, στυλ, διαθέσεις και στάσεις ως προς τον εσωτερικό έλεγχο και τις διαδικασίες έκδοσης των οικονομικών καταστάσεων. Ύπαρξη τυχόν στενών σχέσεων μεταξύ διοίκησης και ελεγκτών. Παράδειγμα κινδύνου της κατηγορίας αυτής είναι το κίνητρο της διοίκησης να αυξήσει την τιμή της μετοχής ή η πίεση της διοίκησης να δείξει περισσότερα κέρδη στη συνέλευση των μετόχων.
- ii. Συνθήκες Κλάδου.* Περιλαμβάνουν το οικονομικό περιβάλλον που δραστηριοποιείται η επιχείρηση καθώς και νέες θεσμικές απαιτήσεις στη φορολογία ή στους λογιστικούς κανόνες. Για παράδειγμα η πρόσφατη αλλαγή που υποχρεώνει τις εισηγμένες επιχειρήσεις να συντάσσουν τις λογιστικές καταστάσεις τους με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα μπορεί να μεταβάλει σημαντικά τις καταστάσεις αυτές(π.χ. τρόπος αποτίμησης παγίων περιουσιακών στοιχείων).
- iii. Λειτουργικά Χαρακτηριστικά.* Περιλαμβάνουν την φύση και την πολυπλοκότητα των συναλλαγών της επιχείρησης με άλλες επιχειρήσεις και την οικονομική της κατάσταση όπως, για παράδειγμα ταμειακή στενότητα, χαμηλή κερδοφορία, ύπαρξη συσσωρευμένων ζημιών ή η πίεση να αντλήσει περισσότερα κεφάλαια ώστε να διατηρήσει τη χρηματοοικονομική θέση της.

2.4 «ΠΟΥ ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ»

Σύμφωνα με τον Σπάθη (2002), “η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων αφορά όλους τους κλάδους των επιχειρήσεων αλλά οι μεγαλύτερες επιπτώσεις αναφέρονται στους κλάδους αξιοποίησης ακινήτων (real estate), στη βιομηχανία, στις τράπεζες, στις εταιρείες πετρελαιοειδών, στον κατασκευαστικό κλάδο και στον κλάδο υγείας. Περιπτώσεις παραποίησης κάνουν την εμφάνισή τους τελευταία και στον κλάδο της ψηφιακής (νέας) οικονομίας. Το παραπάνω φαινόμενο εμφανίζεται σε όλο και περισσότερες χώρες μέσω της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και του διεθνές εμπορίου”. Η Δημιουργική Λογιστική υιοθετείται από τις επιχειρήσεις έτσι ώστε να βελτιώσουν την εικόνα τους στον κλάδο που δραστηριοποιούνται με απώτερο στόχο να προσελκύσουν κεφάλαια. Οι μεγάλες εταιρείες διαθέτουν την απαραίτητη εξειδίκευση όχι μόνο για μια “ανώδυνη” παραποίηση αλλά και μια γενικότερη απορρόφηση των ζημιών και των συνεπειών στην περίπτωση αποκάλυψης των ατασθαλιών.

Η διαστρέβλωση των οικονομικών καταστάσεων δεν εντοπίζεται μόνο σε εταιρείες του ιδιωτικού τομέα αλλά και στο δημόσιο, τον ημιδημόσιο καθώς και σε εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα σύμφωνα με τους Stalebrink και Sacco (2005).

Οι παράγοντες που συναινούν σε αυτό το γεγονός είναι το κοινωνικό πρόσωπο της εταιρείας που απωθεί κάθε είδους καχυποψία περί αξιοπιστίας του οργανισμού, το κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης που υπάρχει τόσο μεταξύ των στελεχών της όσο και μεταξύ εταιρείας και κράτους, οι πιο χαλαροί λογιστικοί έλεγχοι και η έλλειψη επιχειρηματικής και χρηματοοικονομικής εμπειρίας (Greenle, Fischer, Gordon και Keating, 2005).

Παράλληλα, οι Stalebrink και Sacco (2005) ισχυρίστηκαν επίσης ότι αν για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις το πρόβλημα λαμβάνει οικονομικές κυρίως διαστάσεις, για τις δημόσιες το θέμα είναι κατά βάση πολιτικό. Σκοπός των τελευταίων είναι να παρουσιάσουν ένα μικρό πλεόνασμα, ανεξαρτήτως αν αυτό υπάρχει ή όχι στην πραγματικότητα.

2.5 «ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ»

“Η προσπάθεια συγκάλυψης ενός σκανδάλου πρώτου μεγέθους είναι η χειρότερη επιλογή. ειδικά για εκείνων που υπογράφει και εγγυάται την ορθότητα και της ακρίβεια των στοιχείων. Σε κάθε περίπτωση, το ρίσκο της προσπάθειας συγκάλυψης είναι ιδιαίτερος υψηλό και, εφόσον οι εξελίξεις δεν είναι οι επιθυμητές , το κόστος είναι δυσβάστακτο.”⁵

Αυτό το χρόνο είναι γεγονός ότι η Ελλάδα βρίσκεται στο επίκεντρο του παγκόσμιου ενδιαφέροντος, με τα διεθνή μέσα ενημέρωσης να εξαπολύουν μύδρους κατά της χώρας μας και να μας παρουσιάζουν διεθνώς ως απατεώνες και διεφθαρμένους, αφήνοντας

⁵ Αγγ. Κωβαίος, “Το χαμένο κύρος των ελεγκτών”, Οικονομικός Ταχυδρόμος 23, Μαρτίου 2002, σελ. 41

ευθέως να εννοηθεί ότι στη χώρα μας βασιλεύει η ανομία. Εν μέρει αυτό βρίσκει μια αλήθεια αλλά “ο αναμάρτητος πρώτος το λίθο βαλέτω”, μια και τα χρηματοοικονομικά σκάνδαλα που συγκλόνισαν τα τελευταία χρόνια όλες τις μεγάλες διεθνείς οικονομίες είναι ουκ ολίγα, καταδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο την ασυδοσία που κυριαρχεί στις αγορές αλλά και το σαθρό νομοθετικό πλαίσιο που καλύπτει τις διεθνείς –και όχι μόνο- χρηματιστηριακές συναλλαγές.

Μάλιστα, στις περισσότερες περιπτώσεις, τα πρόσωπα που έστηναν ή εμπλέκονταν στις τεράστιες οικονομικές απάτες ήταν άνθρωποι επιφανείς, μεγαλοστελέχη εταιρειών ή τραπεζών, με υψηλές γνωριμίες και διασυνδέσεις στο χώρο της πολιτικής, απόδειξη ότι η διαπλοκή δεν είναι ελληνική... πατέντα.

Το πλέον συνηθισμένο κόλπο που στήνουν ανώτατα στελέχη επιχειρηματικών και τραπεζικών ομίλων είναι η σύσταση δεύτερης – ανεξάρτητης υποτίθεται- επιχείρηση, την οποία όμως στην πραγματικότητα ελέγχουν οι ίδιοι. Στην, συνέχεια αγοράζουν μετοχές από την μητρική επιχείρηση, εκτινάσσοντας την τιμή της σε εξωπραγματικά ύψη με αποτέλεσμα να εγγράφονται στον ισολογισμό της πλασματικά κέρδη τα οποία καρπώνονται οι ίδιοι πουλώντας τις μετοχές αυτές.

2.5.1 «ΝΟΜΟΣ SARBANES-OXLEY: ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ»

Ο νόμος Sarbanes- Oxley ψηφίστηκε τον Ιούλιο του 2002. Ο νόμος αυτός δίνει ιδιαίτερη σημασία στο πληροφοριακό περιεχόμενο των δημοσιευόμενων λογιστικών καταστάσεων και της χρηματοοικονομικής ενημέρωσης των επενδυτών σχετικά με την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων και τις προοπτικές τους. Η ύπαρξη ποιότητας και αξιοπιστίας στην χρηματοοικονομική πληροφόρηση είναι απαραίτητη για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της κεφαλαιαγοράς και την προσέλκυση ξένων επενδυτών και κεφαλαίων.

Η κύρια επιδίωξη του νόμου Sarbanes-Oxley είναι να καταπολεμηθούν το πρόβλημα και οι κίνδυνοι της ελλιπούς χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και της χειραγώγησης των επενδυτών, όπως φάνηκε ότι υπάρχουν μέσα από τις περιπτώσεις Enron, ⁶WorldCom, Global Crossing, κ.τ.λ. Στα αίτια εμφάνισης αυτών των φαινομένων συγκαταλέγονται οι απολαβές της διοίκησης, η προσωπικότητα και η ισχύς του διευθύνοντος συμβούλου, η συμπεριφορά της διοίκησης, η ανικανότητα ή η αδυναμία του διοικητικού συμβουλίου και της επιτροπής λογιστικού ελέγχου, η αναποτελεσματικότητα ή η εξάρτηση των ελεγκτών, οι αδύναμοι εσωτερικοί έλεγχοι και η αδύναμη διαχείριση των κινδύνων, οι μη σκληρές ποινές για τους παραβάτες κ.λ.π.

Ο νόμος Sarbanes-Oxley στοχεύει στην εξουδετέρωση των παραγόντων που οδηγούν σε φαινόμενα εξαπάτησης του επενδυτικού

⁶ www.e-logos.gr 22/05/2008

κοινού με τον έλεγχο των επιτροπών λογιστικού ελέγχου, την ανεξαρτησία των ελεγκτών λογιστών, την ενίσχυση των εσωτερικών ελέγχων και της διαχείρισης των κινδύνων και την επιβολή ποινών που θα αποτρέπουν αξιόποινες και καιροσκοπικές συμπεριφορές. Τα σκάνδαλα λογιστικής εξαπάτησης, αν δεν ανακαλυφθούν εγκαίρως, μπορούν να προκαλέσουν ανεπανόρθωτες ζημιές ακόμη και για ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Πρωταρχικά, ο νόμος Sarbanes-Oxley αναγνωρίζει τον ρόλο και τις ανάγκες των μετοχών, αλλά και την αξία του κεφαλαίου της επιχείρησης. Χωρίς την εμπιστοσύνη των επενδυτών στην λειτουργία της κεφαλαιαγοράς, η οικονομική ανάπτυξη θα επιβραδυνθεί. Ο νόμος Sarbanes-Oxley τονίζει το ρόλο της διοίκησης ως αντιπροσώπου των μετόχων και διαχειριστή των συμφερόντων αυτών.⁴

Με τον νόμο Sarbanes-Oxley επαναχαρακτηρίζονται οι διατάξεις οι σχετικές με τον διορισμό των ελεγκτών λογιστών και τις απολαβές τους. Οι γενικοί και οικονομικοί διευθυντές των εταιρειών οφείλουν να βεβαιώνουν την ορθότητα και την ακρίβεια των δημοσιευόμενων λογιστικών πληροφοριών καθώς και την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου. Επίσης με τον νόμο Sarbanes-Oxley ελέγχονται η χορήγηση δανειακών κεφαλαίων προς τα στελέχη και το διοικητικό συμβούλιο των εισηγμένων εταιρειών, όπως και οι κινήσεις του χαρτοφυλακίου των στελεχών που διαθέτουν εσωτερική πληροφόρηση.

Η παροχή πληροφοριών σχετικά με τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα, την αποδοτικότητα, την κεφαλαιακή διάρθρωση, τις

προοπτικές των εταιρειών, όπως και σχετικά με τις εκθέσεις και τα σχόλια των ορκωτών ελεγκτών λογιστών, κρίνεται πλέον αναγκαία εφόσον επηρεάζουν τις αποφάσεις των επενδυτών. Τέλος, με τον νόμο Sarbanes-Oxley πολλές πράξεις χαρακτηρίζονται πλέον ως κακουργήματα. Κυρίαρχο όφελος είναι ότι αναβαθμίζεται πλέον η εμπιστοσύνη των επενδυτών προς τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα να ενισχύεται έτσι και η δυναμικότητα της κεφαλαιαγοράς.

2.5.2 «ΑΠΑΤΕΣ ΣΤΗΝ WALL STREET»

Τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας διαμέσου του χρηματιστηρίου έγινε η μεγαλύτερη ανακατανομή κεφαλαίων. Ποτέ τόσοι πολλοί δεν έδωσαν τόσα πολλά σε τόσους λίγους. Φυσικά, επειδή στη χώρα μας οι θεσμοί υπολειπονται, κανείς δεν τιμωρήθηκε για αυτό.

Ούτε οι πολιτικοί, οι οποίοι παρότρυναν τους μικροκαταθέτες να στραφούν στο χρηματιστήριο, πήραν το πολιτικό κόστος που τους αναλογούσε, αλλά ούτε οι χρηματιστηριακές εταιρείες και οι φορείς του χρηματιστηρίου την ποινική ευθύνη. Αντίθετα στην Αμερική τα δικηγορικά γραφεία κάνουν χρυσές δουλειές και προσλαμβάνουν έκτακτο προσωπικό προκειμένου να ανταποκριθούν στο φόρτο εργασίας, ο οποίος οφείλεται στην πληθώρα των αγωγών που κατατίθενται από μικροεπενδυτές για χρηματιστηριακές απάτες που πραγματοποιήθηκαν στην Wall Street κατά την διάρκεια της περασμένης δεκαετίας. Οι

κατηγορίες ποικίλουν, από παράνομη εσωτερική πληροφόρηση έως “μαγειρέματα” ισολογισμών επιχειρήσεων και χειραγώγηση τίτλων.

Ενδεικτική είναι η περίπτωση δικηγορικού γραφείου που παρείχε νομικές συμβουλές σε μια συγχώνευση και κατηγορείται ότι αγόρασε μετοχές του πελάτη του. Όταν μετά από ημέρες η συγχώνευση ανακοινώθηκε και η μετοχή εκτοξεύθηκε στα ύψη, το δικηγορικό γραφείο ήταν κατά μερικά εκατομμύρια πιο πλούσιο.

Διευθυντής μικρής ακόμη επενδυτικής εταιρείας έμαθε για μια επικείμενη συγχώνευση από δικηγορικό γραφείο που εμπλεκόταν σε αυτήν. Όπως διαπιστώθηκε από έρευνα, στα βιβλία του στο συγκεκριμένο διάστημα ο εν λόγω κύριος πραγματοποιούσε κέρδη περίπου 500.000 \$ μέσα σε δυο μόνο ημέρες.

Η μεγαλύτερη όμως κομπίνα στην οποία εμπλέκονται μερικά από τα πλέον τρανταχτά ονόματα της διεύθυνσης επενδυτικής τράπεζας – CSFB, Mogan Stanbeg, Beaz Stearus, Gobolam Sachs και Lehman Bzothers – αφορά τις δημόσιες προσφορές. Τόσο η Αμερικανική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (SEC) όσο και ο Αμερικανικός Σύνδεσμος Χρηματιστών (NASD) διεξάγουν εδώ και καιρό εκτεταμένες έρευνες προκειμένου να διαπιστωθούν ευθύνες και να αποδοθούν κατηγορίες για χειραγώγηση της αγοράς δημοσίων προσφορών. Τα ποσά που καταληστεύτηκαν από αδαείς μικροεπενδυτές, οι οποίοι πείστηκαν από τους «έγκυρους» αναλυτές των επενδυτικών τραπεζών να τοποθετηθούν σε τεχνολογικές κυρίως μετοχές που εισήχθησαν την περίοδο 1995-2000, ήταν τεράστια.

Εγκαταλείποντας την υποτιθέμενη αντικειμενικότητά τους, οι αναλυτές της Wall Street φρόντισαν να «προωθήσουν» μετοχές που οι επενδυτικές τους τράπεζες είχαν αναλάβει να εισαγάγουν στην αγορά. Από την πλευρά τους, οι ανάδοχοι- επενδυτικές τράπεζες κοστολογούσαν αυτές τις μετοχές με πολύ χαμηλότερες από τις ενδεδειγμένες τιμές (15%-25%).

Έτσι το ενδιαφέρον του επενδυτικού κοινού ήταν σχεδόν εξασφαλισμένο. Η πλειονότητα των μετόχων που εισήχθησαν με αυτή τη μέθοδο αφορά “ιντερνετικές” εταιρείες. Αρκετές από αυτές εξασφάλισαν άνοδο έως 400% μέσα σε λίγες ώρες από την έναρξη της διαπραγματεύσεώς τους. Σήμερα, πολλές από αυτές τις εταιρείες δεν υπάρχουν πια.

Οι Αμερικανικές αρχές υποπτεύονται, ακόμη, ότι οι ανάδοχοι αποσπούσαν υποσχέσεις από επενδυτικές εταιρείες προκειμένου αυτές να αγοράσουν μερίδια των νέων μετοχών σε υψηλότερες τιμές από την τιμή προσφοράς, συμβάλλοντας έτσι στη διόγκωσή τους. Σε αντάλλαγμα τους προσέφεραν μεγαλύτερες τοποθετήσεις στις δημόσιες προσφορές.

Παρομοίως, οι επενδυτικές τράπεζες-ανάδοχοι φέρονται ότι προσέφεραν αυτές στις μετοχές σε εξέχοντες πελάτες- οι οποίοι μπορούσαν να τις πωλήσουν με την έναρξη της διαπραγματεύσεώς τους και να αποκομίσουν τεράστια κέρδη – σε αντάλλαγμα πληρωμών προς αυτές από άλλες δραστηριότητες. Αυτή γινόταν συνήθως με τη μορφή πληρωμής υπερβολικών προμηθειών προς τις τράπεζες αυτές.¹ Τα κέρδη που καρπώθηκαν οι πελάτες των επενδυτικών τραπεζών εκτιμώνται ότι υπερβαίνουν τα 65 δις \$.

2.5.3 «ΣΚΑΝΔΑΛΟ ENRON

(Η.Π.Α.)

Η κατάρρευση του αμερικανικού ενεργειακού κολοσσού Enron είναι αναμφισβήτητα μια από τις μεγαλύτερες απάτες που αποκαλύφθηκαν ποτέ στην Αμερικανική ιστορία και περιελάμβανε συγκάλυψη χρεών και ⁷εταιρείες- μαϊμούδες, ανεπαρκείς λογιστικούς ελέγχους και ελάχιστη επίβλεψη από τις αρμόδιες κανονιστικές αρχές, πέρα από το γεγονός ότι έχασαν τα χρήματά τους χιλιάδες υπάλληλοί της οι οποίοι ήταν υποχρεωμένοι να διατηρούν τις συνταξιοδοτικές τους κρατήσεις σε μετοχές της Enron που τώρα δεν έχουν καμία αξία, την ώρα που τα διευθυντικά στελέχη της εταιρείας εξαργύρωναν τις δικές τους έναντι 1 δις. Δολαρίων κατά τα έτη 2000 και 2001.

Πιο συγκεκριμένα τα στελέχη της εταιρείας επί σειρά ετών χρησιμοποιούσε πλήθος μυστικών συνεργασιών προκειμένου να αποκρύψει χρέη που ξεπερνούσαν το 1 δις. Δολάρια, εμφανίζοντας παράλληλα τα κέρδη του φουσκωμένα. Μάλιστα, στο σκάνδαλο ενεπλάκη και η εταιρεία Arthur Andersen, η οποία είχε αναλάβει τον οικονομικό έλεγχο της Enron καταστρέφοντας έγγραφα που αποδείκνυαν την πραγματική οικονομική της κατάσταση. Το Δεκέμβριο του 2001, ο διευθύνων σύμβουλος της Enron Κένεθ Λέι μη μπορώντας πλέον να αποκρύψει τα πραγματικά οικονομικά στοιχεία της εταιρείας κατέθεσε αίτηση χρεοκοπίας, οδηγώντας 12.600 οικογένειες απασχολουμένων

⁷ ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΤΑΝ, 10-11 Απριλίου 2010, Τεύχος 110, ρεπορτάζ Βαγγέλης Τριάντης, σελ.34 : «To colpo grosso των διεθνών golden boys».

στην ανεργία, ενώ οι απώλειες για τους μετόχους ανήλθαν στα 67 δις δολάρια. Η κατάρρευση της Enron και οι αποκαλύψεις που ακολούθησαν έπληξαν την αξιοπιστία και της Arthur Andersen, την οποία συμπαρέσυραν σε οικονομική κατάρρευση. Σημειωτέον ότι η εταιρεία αυτή συγκαταλεγόταν μέχρι εκείνη την χρονική στιγμή ανάμεσα στις πέντε κορυφαίες ελεγκτικές εταιρείες των Η.Π.Α.

2.5.4 «ΣΚΑΝΔΑΛΙΟ BCCI – BARINGS (ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ)

BCCI

Το 1991 η πολιτική σκηνή της Μεγάλης Βρετανίας σείεται από την κατάρρευση της Bank of Credit and Commerce International (BCCI) με χρέη που άγγιζαν το αστρονομικό για την εποχή ποσό των 12 δις. \$. Η τράπεζα είχε ιδρυθεί από τον Αγά Χασάν Μπεντί, άνδρα πακιστανικής καταγωγής, στο Άμπου Ντάμπι στις αρχές της δεκαετίας του 1970, καταφέροντας σε μικρό χρονικό διάστημα να προσελκύσει υπέρογκες καταθέσεις των σείχηδων των πετρελαίων, στους οποίους είχε όμως παραχωρήσει εχέγγυα με μυστικά σύμβολα, ότι σε περίπτωση κατάρρευσης θα έπαιρναν το ποσό των καταθέσεών τους πίσω. Μέσα στην επόμενη δεκαετία η τράπεζα είχε κατορθώσει να δημιουργήσει χιλιάδες υποκαταστήματα σε Ευρώπη και Αμερική, με τον κύκλο των εργασιών της να ανέρχεται σε δις. δολάρια. Παρά τη γενικότερη, όμως, ευφορία που επικρατούσε, υπήρχε έντονη φημολογία ότι η τράπεζα

ουσιαστικά έκανε ξέπλυμα βρόμικου χρήματος, κάτι το οποίο, φυσικά, ουδέποτε αποδείχτηκε.

Το 1991 η τράπεζα κήρυξε ξαφνικά πτώχευση, με πάνω από 400 καταστήματα σε 70 χώρες να βάζουν λουκέτο και χιλιάδες πελάτες να βλέπουν εν μια νυκτί τις καταθέσεις τους να κάνουν φτερά...

BARINGS

Λίγα χρόνια μετά, το 1995, νέο τραπεζικό σκάνδαλο ξεσπά στη Μεγάλη Βρετανία. Αυτή τη φορά αφορούσε σε μία από τις αρχαιότερες τράπεζες της Μεγάλης Βρετανίας, την Barings, με εμπνευστή το γενικό διευθυντή της Νικ Λιζόν. Ο Λιζόν έπαιξε εν αγνοία των προϊσταμένων του εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια καταθετών στις ασιατικές αγορές, ποντάροντας στην ανάκαμψη του ιαπωνικού χρηματιστηρίου. Η κατακόρυφη πτώση του δείκτη Nikkei, όμως, τον Ιανουάριο του 1995 είχε ως αποτέλεσμα ο Λιζόν να χάσει πάνω από 1,6 δις. δολάρια οδηγώντας φυσικά την τράπεζα σε κατάρρευση. Μάλιστα, επί μεγάλο χρονικό διάστημα ο Λιζόν κατέγραφε πλασματικά κέρδη στον ισολογισμό της τράπεζας προκειμένου να καλύψει από τους επικεφαλής της τη ζημιά που ο ίδιος είχε προκαλέσει. Τελικά συνελήφθη στο αεροδρόμιο της Φρανκφούρτης μαζί με την σύζυγό του και καταδικάστηκε σε εξίμισι χρόνια φυλάκισης για απάτη. Στην απολογία του ισχυρίστηκε ότι έπαιξε τα λεφτά των καταθετών προκειμένου να καλύψει τη ζημιά ενός πελάτη του, οδηγήθηκε, ωστόσο, στη φυλακή,

όπου και παρέμεινε επί πενταετία, για να αποφυλακιστεί τον Ιούλιο του 1999 λόγω καλής διαγωγής.

2.5.5 «ΣΚΑΝΔΑΛΙΟ PARLAMAT

(ΙΤΑΛΙΑ)

Σαν βόμβα έσκασε στην ιταλική κοινή γνώμη το Δεκέμβριο του 2003 η αποκάλυψη ότι η κολοσσιαία ιταλική γαλακτοβιομηχανία Parmalat είχε αποκρύψει ογκωδέστατο χρέος της τάξης των 14 δις. ευρώ, το οποίο ήταν στην πραγματικότητα οκτώ φορές παραπάνω από εκείνο που είχε παρουσιάσει επισήμως.

Αφορμή για την αποκάλυψη υπήρξε ένας τραπεζικός λογαριασμός στην Bank of America ύψους 4 δις. ευρώ, ο οποίος, όμως, ήταν εικονικός, αλλά είχε χρησιμοποιηθεί με πλαστά έγγραφα από τον πρώην γενικό οικονομικό διευθυντή της γαλακτοβιομηχανολογίας Φαούστο Τόνα ,ώστε να συγκαλυφθεί η τραγική οικονομική της κατάσταση. Σύμφωνα μάλιστα με τις εισαγγελικές Αρχές της χώρας, τα πιστωτικά ιδρύματα χορήγησαν τους πόρους εκείνους που ήταν απαραίτητοι για να καλυφθούν οι υπέρογκες ζημιές, κάτι που, ως ήταν φυσικό, οι τράπεζες αρνήθηκαν κατηγορηματικά

2.5.6 «ΣΚΑΝΔΑΛΟ SUMITOMO

(ΙΑΠΩΝΙΑ)

Ένα χρόνο μετά, το 1996, ήταν σειρά της ιαπωνικής κοινής γνώμης να αντικρίσει ένα νέο οικονομικό σκάνδαλο, αυτό της εταιρείας ιαπωνικών συμφερόντων Sumitomo. Εμπνευστής σε αυτή τη περίπτωση ήταν ανώτατο στέλεχος της εταιρείας, ο Γιασσού Χαμανάκα, ο οποίος παραδέχτηκε δημόσια ότι πραγματοποιούσε αγοραπωλησίες χωρίς την έγκριση της διοίκησης της εταιρείας, προξενώντας στον ιαπωνικό γίγαντα ζημιά 2 δις. δολαρίων.

Ως κατακλείδα της ενότητας αυτής θα θέλαμε να παραθέσουμε την συνέντευξη του επιστημονικού συνεργάτη του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών που έδωσε στην Καθημερινή. Το ερώτημα ήταν:

-Ποια είναι τα ερωτήματα στη σχέση λογιστικής και ηθικής μετά το σκάνδαλο Enron-Andersen; Έχει νόημα να απαιτούμε ηθική και υψηλό επαγγελματισμό στο λογιστικό επάγγελμα;

-Με την υπόθεση Enron μπορεί κανείς να προχωρήσει στο συμπέρασμα ότι λογιστική και ηθική, όπως επιχείρηση και ηθική είναι έννοιες ασυμβίβαστες. Ωστόσο πρέπει να δούμε το ζήτημα αντίθετα. Και μόνο ότι εγείρονται ζητήματα επαγγελματισμού, παραβατικότητας κ.λ.π. δείχνει ότι η εφαρμογή της λογιστικής όχι μόνο δεν εξοβελίζει την ηθική αλλά τη βάζει περισσότερο στο παιχνίδι.

Στην προσέγγισή μας θα πρέπει να κινηθούμε σε δύο επίπεδα :τη σύλληψη και την εφαρμογή των λογιστικών κανόνων. Οι λογιστικές τεχνικές θεωρούνται ως μια έγκυρη τεχνική παρουσίασης των μεγεθών μιας επιχείρησης. Ωστόσο, πρέπει κατ' αρχάς να τεθεί το ερώτημα αν η επιστήμη και η εφαρμογή της λογιστικής είναι, όπως συνήθως προβάλλεται, ένα ουδέτερο κοινωνικό εργαλείο. Αν και θα αποφύγουμε να επεκταθούμε στο γενικότερο ερώτημα περί ουδετερότητας της επιστήμης, πρέπει να τονίσουμε ότι δεν πρέπει να αναζητούμε μόνο την καλύτερη τεχνική φόρμουλα στη λογιστική, δεν έχουμε ένα ουδέτερο εργαλείο στα χέρια μας το οποίο αν γίνει διαφανές θα μας δώσει αυτομάτως ένα πλαίσιο δίκαιης και διαφανούς παρουσίασης των μεγεθών μιας εταιρείας. Υπάρχουν, π.χ. συνέπειες που πρέπει να αποτιμηθούν στο σύνολο των φορέων που τίθενται σε διακινδύνευση από την λειτουργία της επιχείρησης, με την στενότερη ή την ευρύτερη έννοια (εργαζόμενοι, προμηθευτές, πελάτες, κοινότητα, περιβάλλον), αυτό που στην αγγλική ορολογία είναι γνωστό ως stakeholders.

Ωστόσο, σίγουρα χρειάζονται εργαλεία που να είναι όσο το δυνατόν επαρκέστερα και αντικειμενικότερα στη θεωρία και πράξη της λογιστικής. Παίρνοντας αυτό ως δεδομένο και προχωρώντας στο δεύτερο επίπεδο, την εφαρμογή της λογιστικής, τίθεται το ερώτημα αν μπορούμε ή δεν μπορούμε να καταλήξουμε σε ένα μοντέλο ηθικών αποφάσεων, που να έχει εφαρμογή στην πραγματικότητα της λειτουργίας μιας επιχείρησης. Και σε αυτό το επίπεδο τα ηθικά διλήμματα – προβλήματα που σχετίζονται με την λογιστική θα έπρεπε να ιδωθούν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο που αφορά την οικονομική και διοικητική διαχείριση, την

ύπαρξη ή την ανυπαρξία εφαρμογής μοντέλων εταιρικής διακυβέρνησης, την εταιρική κουλτούρα εν γένει.

Ένα έτοιμο ηθικό μοντέλο ή μια έτοιμη ηθική θεωρία δεν υπάρχει. Τόσο στο επίπεδο της θεωρίας όσο και στην πράξη, θα πρέπει κάθε φορά να κάνουμε έναν διαφορετικό συνδυασμό ηθικών εννοήσεων, ηθικών αρχών, διότι κάθε φορά ένα ηθικό δίλημμα και ένα πρόβλημα είναι διαφορετικό απ' ό,τι ήταν σε μια προηγούμενη εμφάνιση ενός παρόμοιου προβλήματος. Παρ' όλα αυτά, μπορούμε να έχουμε μια ανάλυση των ηθικών παραμέτρων και άρα των σχετικών αποφάσεων απαντώντας σε τέσσερα ερωτήματα: α) Ποιο είναι το πραγματικό διακύβευμα και ποιος θα υποστεί τις επιδράσεις, β) πώς θα επηρεάσει η απόφαση την ίδια την επιχείρηση, γ) ποιοι είναι οι εξωτερικοί παράγοντες (νομοθεσία, αρχές, ανταγωνιστές, αγορά κ.λ.π.) και δ) τελικά πώς θα μπορούσαμε να εφαρμόσουμε κάποιες ηθικές αρχές κατά περίπτωση διασφαλίζοντας τη δικαιοσύνη, τη λειτουργία εντός αποδεκτών ηθικών ορίων και τη μακροπρόθεσμη αξία για τους ιδιοκτήτες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ

ΠΡΟΤΥΠΑ

3.1 «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ»

Σήμερα και πολύ περισσότερο από ότι στο παρελθόν, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη ύπαρξης λογιστικών προτύπων, για τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Ο λόγος είναι ότι με το άνοιγμα των κεφαλαιαγορών και χρηματαγορών, οι δυνατότητες δανεισμού των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας έχουν διεθνοποιηθεί. Οι δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις τέλους χρήσης των επιχειρήσεων, ως εκ τούτου, γίνονται αντικείμενο εξέτασης σε διαφορετικές χώρες που ισχύουν διαφορετικοί κανόνες, με βάση τους οποίους γίνεται η μέτρηση της περιουσίας και του οικονομικού αποτελέσματος της δραστηριότητάς τους.

Μέσα από την εφαρμογή ενιαίων λογιστικών προτύπων εξασφαλίζεται η δυνατότητα σύγκρισης μεταξύ των λογιστικών καταστάσεων που συντάσσονται από διάφορες επιχειρήσεις. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται μέσω του περιορισμού του εύρους και της ποικιλίας των διαφορών που εντοπίζονται σε εναλλακτικές λογιστικές πρακτικές, σχετικά με το θέμα της ποσοτικοποίησης. Η χρησιμοποίηση λογιστικών προτύπων αναφορικά με τις δημοσιευμένες πληροφορίες διευκολύνει την παρουσίαση της φιλοσοφίας που ακολουθείται στην προετοιμασία των λογαριασμών.

Μέσω της χρήσης των λογιστικών προτύπων, επίσης, οι λογιστικές καταστάσεις αποκτούν μεγαλύτερη συνοχή, αφού η σύνταξή τους στηρίζεται σε ένα σύνολο προτύπων και διαδικασιών μεταξύ των οποίων υπάρχει μια λογική συνέχεια και συνέπεια και ως εκ τούτου αποφεύγονται αντιφάσεις και αντιθέσεις.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι το κύριο και πλέον αποδεκτό μέσο έκφρασης της λογιστικής επιστήμης και αποτελούν μια κωδικοποιημένη μορφή λογιστικών αρχών και κανόνων που θα πρέπει να εφαρμόζονται για την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων. Παρουσιάζουν, επίσης, τον τρόπο σύμφωνα με τον οποίο πρέπει να απεικονίζονται συγκεκριμένες οικονομικές συναλλαγές και γεγονότα, έτσι ώστε η συμμόρφωση με αυτούς τους κανόνες να θεωρείται αναγκαία για την εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων. Η καθιέρωση των Δ.Λ.Π. αποσκοπεί στην δημιουργία προϋποθέσεων για μια ολοκληρωμένη και αποτελεσματική αγορά κεφαλαίων, μέσω της αύξησης της δυνατότητας σύγκρισης των καταστάσεων στην ενιαία αγορά, προκειμένου να διευκολυνθεί με τον τρόπο αυτό ο ανταγωνισμός και η κυκλοφορία των κεφαλαίων.

Τον Μάρτιο του 2001 αποφασίστηκε ότι όλα τα πρότυπα που θα εκδίδονται πλέον από το I.A.S.B. θα ονομάζονται Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης - International Financial Reporting Standards. Τα πρότυπα αντίθετα που είχαν εκδοθεί από την I.A.S.C. κατά την περίοδο 1973-2001 ονομάζονται Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα – International Accounting Standards. Στο σύνολό τους είναι 41 Δ.Λ.Π. από τα οποία σήμερα είναι σε ισχύ τα 30.

Πριν από την ίδρυση της I.A.S.C. υπήρχαν συχνά διαφορές τύπου και περιεχομένου μεταξύ των δημοσιευόμενων Λογιστικών Προτύπων των περισσότερων χωρών. Η I.A.S.C. λαμβάνει γνώση των σχεδίων ή των Λογιστικών Προτύπων, που ήδη έχουν εκδοθεί για κάθε θέμα και υπό το φως μιας τέτοιας γνώσης δημιουργεί ένα Δ.Λ.Π. για παγκόσμια αποδοχή. Ένα από τα αντικείμενα της I.A.S.C. είναι να εναρμονίσει, όσο είναι δυνατόν, τα διαφορετικά Λογιστικά Πρότυπα και τις λογιστικές μεθόδους των διαφορετικών χωρών.

Για να επιτύχει αυτό το σκοπό της προσαρμογής των υπαρχόντων Προτύπων και για να διατυπώσει Δ.Λ.Π. σε νέα θέματα, η I.A.S.C. επικεντρώνεται στα ουσιώδη. Για τον λόγο αυτό προσπαθεί να μη γίνουν τα Δ.Λ.Π. τόσο περίπλοκα, ώστε να μπορούν να εφαρμοστούν αποτελεσματικά σε παγκόσμια κλίμακα. Τα Δ.Λ.Π. που εκδίδονται από την I.A.S.C. αναθεωρούνται συνεχώς, για να εναρμονίζονται με την τρέχουσα πραγματικότητα και δεν υπερισχύουν των Ελληνικών Προτύπων, ή των εγχώριων κανόνων μιας συγκεκριμένης χώρας, που αναφέρονται στην έκδοση των οικονομικών καταστάσεων. Όπου εθνικοί κανόνες απαιτούν παρέκκλιση από τα Δ.Λ.Π. τα μέλη της I.A.S.C. από κάθε χώρα πρέπει να προσπαθήσουν να πείσουν τις δημόσιες αρχές για τα πλεονεκτήματα της εναρμόνισης με τα Δ.Λ.Π.

Η Ελλάδα έχει νομοθετήσει τα δικά της Λογιστικά Πρότυπα, τα οποία όμως έχει προσαρμόσει προς τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Κοινοτικής Νομοθεσίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει διαπιστώσει ότι οι ετήσιες και ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζονται στα Κράτη – Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την Κοινοτική Νομοθεσία διαφέρουν σε ορισμένα σημεία από αυτές που καταρτίζονται με βάση τα Δ.Λ.Π.

Οι διαφορές αυτές πρέπει να αντιμετωπισθούν μέσα από διαδικασίες αναθεώρηση των Λογιστικών Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁸

Επομένως δεν αποτελεί Ελληνική παράλειψη ή άγνοια η μη πλήρης εφαρμογή των Δ.Λ.Π. όπως αφήνεται να δημιουργείται εσφαλμένη εντύπωση. Πρέπει όμως να τονίσουμε ότι επιβάλλεται η πλήρης εφαρμογή των Δ.Λ.Π. γιατί θα εξασφαλίσουν την αξιοπιστία, ακρίβεια και ομοιομορφία των οικονομικών καταστάσεων όχι μόνο προς όφελος των ιδίων αλλά και της οικονομίας και της κοινωνίας γενικότερα.

3.1.1 «ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ-ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΡΧΩΝ»

Η προσπάθεια από πλευράς του Διεθνούς Συμβουλίου Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board-IASB), να ανταποκριθεί στα πολλά και πολύπλοκα θέματα που αντιμετωπίζει ο κόσμος της λογιστικής στην καθημερινή πράξη, είναι ένα εξαιρετικά δύσκολο έργο, που απαιτεί την ικανοποίηση σειράς προϋποθέσεων προκειμένου το όλο εγχείρημα να στεφθεί με απόλυτη επιτυχία. Για αυτό το λόγο για την ανάπτυξη των προτύπων υπάρχει ανάγκη από μια ισχυρή θεωρητική βάση έτσι ώστε τα πρότυπα να έχουν συνοχή, συνέπεια και το κυριότερο ευρεία αποδοχή, τόσο από τον κόσμο που καλείται να τα εφαρμόσει, όσο και γενικότερα από τον κόσμο της οικονομίας.

⁸ Διεθνη Λογιστικά Πρότυπα «Σακέλης, Εμμανουήλ Ι» 2002

Οι σκέψεις και οι ανησυχίες αυτές οδήγησαν στην ανάληψη ενός φιλόδοξου έργου, σκοπός του οποίου θα ήταν η δημιουργία ενός πλαισίου αρχών, ενός είδους δηλαδή ενός συνταγματικού χάρτη για την ανάπτυξη των προτύπων.

Την πρωτοβουλία ανέλαβε πρώτο το (Financial Accounting Standards Board – FASB) , το οποίο και κατόρθωσε να δημιουργήσει το πλαίσιο αρχών, το έτος 1976. Ακολούθησε πάνω στα ίδια βήματα το IASB, το πλαίσιο αρχών του οποίου εγκρίθηκε το έτος 1989. Το έργο για δημιουργία πλαισίου αρχών (The Conceptual Framework Project), αποτελεί προσπάθεια από πλευράς FASB για την ανάπτυξη αρχών που θα είναι χρήσιμες στο Συμβούλιο, αφενός για την καθιέρωση προτύπων και αφετέρου προκειμένου να αποτελέσει βάση αναφοράς για την επίλυση λογιστικών θεμάτων, που θα παρουσιάζονται στο μέλλον.

Το FASB δεν βλέπει το έργο αυτό σαν ένα πακέτο λύσεων σε συγκεκριμένα προβλήματα, αλλά θεωρεί ότι το όλο έργο μπορεί να αποτελέσει βάση ενός γόνιμου διαλόγου και προβληματισμού, πάνω σε διάφορα θέματα, αλλά και αφετηρία που μπορεί να κατευθύνει και να διευρύνει το πεδίο της έρευνας.

Το πλαίσιο δεν θεωρείται ότι είναι από μόνο του κάποιο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο, το οποίο καθορίζει κανόνες μέτρησης ή επιβάλλει συγκεκριμένες γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνουν. Θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι το πλαίσιο αρχών αποτελεί το συνταγματικό χάρτη, το θεωρητικό οπλοστάσιο, το θεμέλιο πάνω στο οποίο θα στηριχθεί η ανάπτυξη και επέκταση του λογιστικού οικοδομήματος, προκειμένου να αποτελέσει στην συνέχεια την εστία γόνιμων συζητήσεων και αντιπαραθέσεων, πεδίο έρευνας και κριτικής, αλλά και καταφύγιο για απαντήσεις και λύσεις που απασχολούν καθημερινά τον κόσμο της θεωρίας και πράξης.

Το πλαίσιο έρχεται , σε περιορισμένο αριθμό περιπτώσεων, σε αντίθεση με τα πρότυπα, όπου στην περίπτωση αυτή ισχύουν αυτά που προβλέπουν κάθε φορά τα πρότυπα. Επιδίωξη του συμβουλίου, πάντως, είναι να εξαλείψει με το χρόνο τις όποιες διαφορές υπάρχουν (Framework, παρ. 3).

Βέβαια το πλαίσιο αρχών δεν είναι κάτι που επινοήθηκε ξαφνικά και κατασκευάστηκε τη συγκεκριμένη χρονική συγκυρία, προκειμένου να υλοποιηθούν οι επιδιώξεις των FASB και IASB, για την ανάπτυξη των προτύπων. Το πλαίσιο αρχών, αποτελεί μέρος ενός συνολικού θεωρητικού οικοδομήματος, που δημιουργήθηκε με τον καιρό και που η αντοχή του δοκιμάζεται καθημερινά, μέσα από την καθημερινή εμπειρία και έρευνα.

3.1.2 «ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ- Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥΣ -ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ»

Ορισμός Των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

Τα Δ.Λ.Π. τα οποία εξελίσσονται και αναθεωρούνται συνεχώς αποτελούν ένα σύνολο κανόνων και λογιστικών αρχών που σχετίζονται με την κατάρτιση και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων. Η IASC με την καθιέρωση των Δ.Λ.Π. αποβλέπει στην ομοιόμορφη και ορθή πληροφόρηση των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων ώστε να λαμβάνονται ασφαλέστερες οικονομικές αποφάσεις.

Η εμπιστοσύνη της κεφαλαιαγοράς στην ποιότητα της λογιστικής πληροφόρησης και την διοίκηση των επιχειρήσεων είναι υψίστης σημασίας για την πρόοδο της οικονομίας. Η δημιουργία και εφαρμογή των Δ.Λ.Π. είναι ένα σημαντικό βήμα προς την παροχή αξιόπιστης και διευθύνων λογιστικής πληροφόρησης. Τα Δ.Λ.Π. οφείλουν:

- Να δημιουργούν ένα ουσιαστικό και ασφαλές πλαίσιο για την παροχή έγκυρης και υψηλής ποιότητας λογιστικής πληροφόρησης
- Να προωθούν την διαφάνεια και την αξιοπιστία στην αποτύπωση στις λογιστικές καταστάσεις της χρηματοοικονομικής κατάστασης και απόδοσης μιας επιχείρησης καθώς και της έκθεσής της, στους διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους και των πολιτικών που ακολουθεί για τη διαχείρισή τους.
- Να διευκολύνουν και να μην περιορίζουν την αποτελεσματική επίβλεψη και τον έλεγχο των λογιστικών πρακτικών των επιχειρήσεων
- Να είναι εύχρηστα, επίκαιρα και λειτουργικά,
- Να προσεγγίζουν με συνέπεια και επίγνωση τα διάφορα λογιστικά γεγονότα και ζητήματα που ανακύπτουν
- Να παρέχουν ακριβείς και συγκεκριμένες οδηγίες ως προς την εφαρμογή τους, ώστε να μην υπάρχουν περιθώρια για ηθελημένα ή αθέλητα λάθη ή παρανοήσεις
- Να είναι κατάλληλα για εφαρμογή όχι μόνο για τις ανεπτυγμένες αλλά και για τις αναπτυσσόμενες αγορές κεφαλαίου και οικονομίες.

Σημειωτέον τα Δ.Λ.Π. που δημοσιεύονται από την IASC, δεν υπερισχύουν των τοπικών κανόνων που διέπουν την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων σε μια συγκεκριμένη χώρα.

Από τον Απρίλιο του 2001 η IASC μετονομάστηκε σε IASB (International Accounting Standards Board) κατά αντιστοιχία του αμερικάνικου FASB (Financial Accounting Standards Board). Από τότε αποφασίστηκε ότι για όλα τα Πρότυπα που θα εκδίδονται από το IASB θα ονομάζονται Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης – IFRS). Τα πρότυπα αντίθετα που έχουν εκδοθεί από την IASC κατά την περίοδο 1973-2001 ονομάζονται Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα-IAS.

Σκοπός Εφαρμογής Των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

Η σχέση που υπήρχε μεταξύ της επιτροπής διεθνών λογιστικών προτύπων και της επιστροφής διεθνούς συντονισμού του λογιστικού επαγγέλματος μεταβιβάστηκε πάνω στην ίδια βάση στη διεθνή συνομοσπονδία λογιστών. Η επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξακολουθεί να είναι το σώμα εκείνο που έχει την αρμοδιότητα και την ευθύνη να εκδίδει στο όνομά της εξαγγελίες πάνω στ Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Οι σκοποί της επιτροπής Δ.Λ.Π. όπως θεσπίστηκαν στην § 1 της συμφωνίας, είναι να διατυπώνει και να δημοσιεύει, για το συμφέρον του κοινού, πρότυπα τα οποία πρέπει να τηρούνται κατά την δημοσίευση των ελεγχόμενων λογιστικών καταστάσεων και να προωθεί την παγκόσμια αποδοχή και τήρησή τους.

Με την ίδια συμφωνία τα μέρη συμφωνούν να υποστηρίζουν τους σκοπούς αυτούς αναλαμβάνοντας τις παρακάτω υποχρεώσεις:

- i. Να υποστηρίζουν α πρότυπα που δημοσιεύονται από την επιτροπή.
- ii. Να κάνουν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε:
 - Να είναι βέβαιο ότι οι οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύονται συμφωνούνε τα πρότυπα αυτά ή αν δεν συμφωνούν ότι αποκαλύπτεται η έκταση της μη εφαρμογής τους, καθώς επίσης και να πείθουν τις κυβερνήσει, τις αρχές που ελέγχουν χρηματιστήρια και τους βιομηχανικούς και εμπορικούς κύκλους, ότι οι οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύονται πρέπει να είναι συμφωνημένες με αυτά τα πρότυπα.
- iii. Να εξασφαλίζεται:
 - Ότι οι ελεγκτές πείστηκαν ικανοποιητικά, πως οι οικονομικές καταστάσεις είναι σύμφωνες ή όχι προς τα Πρότυπα αυτά και ότι η μη συμμόρφωσή τους καλύπτεται στις οικονομικές καταστάσεις.
 - Ότι στην περίπτωση που αυτό δεν αποκαλύπτεται στις οικονομικές καταστάσεις για την μη συμμόρφωση προς τα Πρότυπα, γίνεται σχετική μνεία στο πιστοποιητικό ελέγχου.

- iv. Να εξασφαλίζεται ότι γίνονται, το ταχύτερο που είναι πρακτικά αδύνατο, οι κατάλληλες ελεγκτικές ενέργειες των οποίων οι εκθέσεις ή τα πιστοποιητικά ελέγχου δεν ανταποκρίνονται στις παραπάνω απαιτήσεις.
- v. Να επιδιώκουν την διασφάλιση της αποδοχής και τηρήσεως των Προτύπων αυτών σε διεθνή κλίμακα.

Χρησιμότητα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

Τα Δ.Λ.Π. επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο τα λογιστικά μεγέθη και οι διάφοροι χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι αποτιμώνται και λογίζονται καθώς και τον τρόπο με τον οποίο γίνονται αντικείμενο διαχείρισης και ελέγχου. Συνεπώς, η χρήση λογιστικών Προτύπων και συστημάτων που προάγουν την παροχή αξιόπιστης πληροφόρησης διευκολύνει την δημιουργία χρηματοοικονομικής πειθαρχίας, περιορίζει το ενδεχόμενο παραποίησης της χρηματοοικονομικής εικόνας των επιχειρήσεων και ενισχύει την εμπιστοσύνη της αγοράς στο χρηματοοικονομικό και εποπτικό σύστημα. Αντιθέτως, η ανακριβής και ελλιπής πληροφόρηση μπορεί να καταλήξει σε αστάθεια και αβεβαιότητα στην αγορά κεφαλαίων. Η αποτελεσματικότητα της κεφαλαιαγοράς καθώς και η ουσιαστική επικοινωνία μεταξύ επιχειρήσεων και μετόχων δανειστών και επενδυτικού κοινού βασίζονται κατά πολύ στην ποιότητα και το περιεχόμενο των λογιστικών Προτύπων.

Σε χώρες όπου τα εγχώρια λογιστικά Πρότυπα αδυνατούν να οδηγήσουν στη δημιουργία αξιόπιστων και συγκρίσιμων λογιστικών

καταστάσεων και το συνολικό κόστος ελέγχου και εποπτείας της λειτουργίας των επιχειρήσεων και της κεφαλαιαγοράς είναι ως εκ τούτου υψηλό, η χρησιμοποίηση των Δ.Λ.Π. μπορεί να λειτουργήσει καταλυτικά και να ενισχύσει σημαντικά το έργο των εποπτικών αρχών. Επομένως τα Δ.Λ.Π. οφείλουν να αναφέρονται όχι μόνο στην προετοιμασία και παρουσίαση των λογιστικών καταστάσεων αλλά και στην ευρύτερη παρακολούθηση και ρύθμιση της λειτουργίας της αγοράς κεφαλαίων και της συμπεριφοράς των λογιστικών μονάδων.

3.1.3 «ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ Δ.Λ.Π. ΚΑΙ Δ.Π.Χ.Π.»

Οι βασικότερες αρχές που θεσπίζουν τα Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π, κατά την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων είναι:

- Η συνέχιση της βιωσιμότητας της εταιρείας (going concern)
- Η σημαντικότητα των γεγονότων που αποτυπώνονται (materiality)
- Η σύνεση και ο συντηρητισμός στην λήψη αποφάσεων (prudence)
- Η συγκρισιμότητα των πληροφοριών (comparative)
- Η συνέπεια στην παροχή πληροφοριών (consistency)

- Η βάση δεδουλευμένων στοιχείων και η συσχέτιση αυτών (accruals and matching)
- Η ακριβής και δίκαιη παρουσίαση (fair presentation)
- Η ουσία πάνω από την νομική υπόσταση (substance over legal form)

3.1.4 «ΤΟ ΚΥΡΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΚΑΙ Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥΣ»

Μεμονωμένα ούτε η IASC ούτε το λογιστικό επάγγελμα, έχουν την δύναμη να επιβάλλουν διεθνή συμφωνία ή να απαιτήσουν συμμόρφωση προς τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Η επιτυχία των προσπαθειών της IASC εξαρτάται από την αναγνώριση και την υποστήριξη του έργου της από πολλές και διαφορετικές ενδιαφερόμενες ομάδες, που ενεργούν μέσα στα όρια της δικής τους δικαιοδοσίας. Σε πολλές χώρες του κόσμου, το λογιστικό επάγγελμα, έχει μια αξιοπρέπεια και θέση, που είναι μεγάλης σημασίας σε αυτές τις προσπάθειες.

Τα μέλη της IASC πιστεύουν ότι η αποδοχή στις χώρες τους των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, μαζί με την γνωστοποίηση της εφαρμογής τους, θα έχουν με την πάροδο των ετών, ένα σημαντικό αποτέλεσμα. Η ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων θα βελτιωθεί και θα υπάρξει ένας αυξανόμενος αριθμός συγκρισιμότητας.

Η αξιοπιστία και συνεπώς η χρησιμότητα των οικονομικών καταστάσεων θα επεκταθεί σε όλο τον κόσμο.

Όσον αφορά την φιλοσοφία των προτύπων έχουμε να παραθέσουμε ότι όλα τα πρότυπα διέπονται από την αρχή της «αυτοτέλειας της χρήσης» (accrual basis) και συγκεκριμένα έχουν ιδιαίτερη προτίμηση προς αυτή, αφού φτάνουν στο σημείο να θεωρούν ότι μια μεταχρονολογημένη επιταγή 14 μηνών πρέπει να παρουσιάζεται στον ισολογισμό με την αξία που προεξοφλείται στο παρόν και όχι με την ονομαστική αξία της. Με τον τρόπο αυτό ένα τμήμα του εσόδου καταχωρείται στην επόμενη χρήση.

Ακόμα όλα τα πρότυπα διέπονται από την αρχή της «συνέχειας» και τα Δ.Λ.Π. προβλέπουν ότι πολλά στοιχεία του ενεργητικού μπορούν να αποτιμώνται ως χωριστές επενδύσεις με εφαρμογή της μεθόδου των προεξοφλημένων ταμειακών ροών. Τέλος εννοείται ότι όταν μια εταιρεία εφαρμόσει τα Δ.Λ.Π. θα πρέπει να τα εφαρμόσει σε όλες τις διατάξεις και όχι μόνο στα βασικά σημεία.

Οι δυο παραπάνω αρχές περιγράφονται από το λογιστικό πρότυπο 1. Το ίδιο το πρότυπο στην παράγραφο 11 αναφέρει ότι για να ισχυριστεί μια επιχείρηση ότι εφαρμόσει τα Δ.Λ.Π. θα πρέπει να τα έχει εφαρμόσει σε όλες τους τις διατάξεις και όχι στα πιο βασικά σημεία μονάχα. Το πρότυπο 1 μάλιστα στην παράγραφο 12 διευκρινίζει ότι «ακατάλληλοι λογιστικοί χειρισμοί δεν αποκαθίστανται είτε με την γνωστοποίηση των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν είτε με σημειώσεις στο προσάρτημα»

Τέλος με την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. ο λογιστής παύει να είναι απλός καταχωρητής και γίνεται «εκτιμητής» ενώ επίσης θα πρέπει να έχει μαθηματικές ικανότητες προκειμένου να κάνει προεξοφλήσεις, μελέτες αποτίμησης πίνακες διαφορών κ.α.

3.2 «ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ»

Η εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων επηρεάζει την ανάλυση της χρηματοοικονομικής πορείας και απόδοσης των επιχειρήσεων, την ποιότητα και σύνθεση της λογιστικής πληροφόρησης, όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τις λογιστικές καταστάσεις και την επικοινωνία μεταξύ επιχειρήσεων, αναλυτών και επενδυτών. Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα επηρεάζουν στο σύνολο κάθε πλευρά της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την παραγωγική διαδικασία, την κοστολογική και τιμολογιακή πολιτική, τη διαμόρφωση της επενδυτικής στρατηγικής, την αντιστάθμιση των χρηματοοικονομικών κινδύνων, το δανεισμό, την κερδοφορία και φορολόγηση των επιχειρήσεων, το λογιστικό έλεγχο αυτών, τις συγχωνεύσεις και εξαγορές επιχειρήσεων, καθώς και τον χαρακτήρα της διοίκησης των επιχειρήσεων γενικότερα. Ωστόσο υπάρχουν ορισμένα ζητήματα που ανακύπτουν από την υιοθέτηση και εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων, τα οποία απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή, προκειμένου να γίνει ομαλά και χωρίς προβλήματα η μετάβαση στο διεθνές λογιστικό σύστημα.

3.2.1 «ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ»

- 1) Το κόστος εκμάθησης και κατανάλωσης των διατάξεων διεθνών λογιστικών προτύπων αλλά και της εκ βάθρων αλλαγής του εγχώριου λογιστικού συστήματος από την απλή παρουσίαση των λογιστικών καταστάσεων έως και τον υπολογισμό και την καταγραφή των διαφόρων λογιστικών μεγεθών και γεγονότων, είναι τεράστιο τόσο σε χρόνο όσο και σε πόρους.
- 2) Η εκπαίδευση του υπαλληλικού προσωπικού, η σε βάθος κατανόηση των διαφόρων διεθνών λογιστικών προτύπων με τα ελληνικά λογιστικά πρότυπα και των σχετικών επιπτώσεων στη χρηματοοικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και κυρίως η αλλαγή των λογιστικών καταστάσεων, θα επιβαρύνει σημαντικά την καθαρή θέση των επιχειρήσεων.
- 3) Η επιδίωξη από τους επενδυτές να προβλέψουν τις επιπτώσεις στη χρηματοοικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων, τείνει να δημιουργεί ένα κλίμα αβεβαιότητας και αστάθειας στην κεφαλαιαγορά.
- 4) Η έλλειψη συγκρισιμότητας μεταξύ των λογιστικών καταστάσεων σε συνδυασμό μετά συνεπακόλουθο ενδεχόμενο παραποίησης των λογιστικών αποτελεσμάτων ή τουλάχιστον αδυναμίας ανάλυσης των τελευταίων με ακρίβεια και πιστότητα, θα μπορούσε να προκαλέσει χάος τις αγορές κεφαλαίου.

Για την κοινότητα των επενδυτών, το παραπάνω ενδεχόμενο μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα και αβεβαιότητα όσον αφορά τη διαμόρφωση του επενδυτικού προγράμματος και χαρτοφυλακίου τους. Για τον κόσμο των επιχειρήσεων όμως το παραπάνω ενδεχόμενο μπορεί να είναι καταστροφικό, καθώς η έλλειψη συγκρισιμότητας και η εφαρμογή διαφορετικών λογιστικών μεθόδων, μπορεί να οδηγήσουν τους επενδυτές να αναθεωρήσουν τις επενδυτικές επιλογές και κατευθύνσεις τους.

5) Άλλη εστία ανησυχίας για τους επενδυτές και προβληματισμού για τις επιχειρήσεις, είναι η ενδεχόμενη αλλαγή των όρων και συνθηκών του επιχειρηματικού σκηνικού, δηλαδή το πώς θα επηρεαστεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των επιχειρήσεων, το μερίδιο αγοράς που κατέχουν, η βιωσιμότητά τους, καθώς και η αντίδραση και συμπεριφορά των ανταγωνιστών.

6) Επιπλέον ζητήματα μπορεί να προκύψουν από τη σκόπιμη ή απρόκλητη καθυστέρηση εφαρμογής των διεθνών λογιστικών προτύπων ή από τη μερική εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων σε συνδυασμό μετρούσαν απώτερους σκοπούς και τα ίδια οφέλη των επιχειρήσεων. Το ερώτημα που προβάλλει είναι το κατά πόσο επεχείρησε έχουν συνειδητοποιήσει τη σημαντικότητα και τη βαρύτητα των διεθνών λογιστικών προτύπων, καθώς τα τελευταία θα οδηγήσουν σε επαναπροσδιορισμό τα διάφορα λογιστικά μεγέθη συμπεριλαμβανομένων και των δεικτών αποδοτικότητας. Έρευνα δείχνει, ότι οι επιχειρήσεις δεν έχουν διαπιστώσει τελείως ή έχουν υποτιμήσει της είναι επίσης λογιστικές τους καταστάσεις κατά την εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων.

Επομένως ενδεχόμενη καθυστέρηση από τις επιχειρήσεις να προετοιμαστούν για την εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων, μπορεί να δημιουργήσει ακόμη και τα προβλήματα ανεπάρκειας πόρων στις ελεγκτικές εταιρείες, εξαιτίας της υψηλής ζήτησης που θα υπάρξει για παροχή συμβουλευτικών και καθοδηγητικών υπηρεσιών σχετικά άνετη λογιστική των διεθνών λογιστικών προτύπων.

7) Τέλος η πολυπλοκότητα και οι ενδεχόμενες ασυνέπειες που μπορεί να υπάρχουν ανάμεσα στα διεθνή λογιστικά πρότυπα και τις αντίστοιχες λογιστικές αρχές ή οι αντιφάσεις και συγκρούσεις μεταξύ αυτών, θα αποτελούσε σημαντική πηγή προβλημάτων εφαρμογής των διεθνών λογιστικών προτύπων και αστάθεια στην κεφαλαιαγορά. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που υπάρχει αβεβαιότητα και ασάφεια ως προς τις θεωρίες, τις υποθέσεις και περιορισμός του νέου λογιστικού συστήματος.

3.2.2 « ΟΦΕΛΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ »

1) Η σύγκριση του κόστους εκμάθησης και εκπαίδευσης του προσωπικού όσον αφορά τις διατάξεις των διεθνών λογιστικών προτύπων, σε σχέση με το όφελος που προκύπτει δείχνει την τελευταία υπερβαίνει κατά πολύ το πρώτο ιδιαίτερα σε μακροπρόθεσμη βάση. Η κύρια δύναμη πίσω από τη δημιουργία των διεθνών λογιστικών προτύπων είναι η παγκοσμιοποίηση των αγορών κεφαλαίου.

2) Καθώς οι επενδυτές επιδιώκουν όλο και περισσότερο τη διεθνή διαφοροποίηση του επενδυτικού χαρτοφυλακίου τους και οι επιχειρήσεις προσβλέπουν στην άντληση κεφαλαίων από εγχώριες και διεθνείς κεφαλαιαγορές, γίνεται φανερό πόσο σημαντική και αναγκαία είναι η εφαρμογή ενός διεθνούς λογιστικού συστήματος που θα περιορίζει τα κόστη και θα φέρνει επενδυτές και επιχειρήσεις κοντά.

2) Η μετάβαση στο διεθνές λογιστικό σύστημα και το μεσοδιάστημα που θα παρεμβληθεί ως την πλήρη προσαρμογή και υιοθέτηση των διεθνών λογιστικών προτύπων μπορεί να αποτελέσει πρόσφορο έδαφος για εκπαίδευση διαχείριση των λογιστικών μεγεθών και εξομάλυνση των εισροών και εκροών από την πλευρά των επιχειρήσεων, προκειμένου να βελτιωθεί η επιχειρηματική εικόνα στην αγορά.

3) Η υιοθέτηση των διεθνών λογιστικών προτύπων μπορεί να οδηγήσει σε δημιουργική αναπροσαρμογή των λογιστικών μεθόδων και της επιχειρηματικής στρατηγικής των επιχειρήσεων, προκειμένου οι σχετικές επιπτώσεις στα χρηματοοικονομικά και λογιστικά μεγέθη να είναι μικρότερες δυνατές.

4) Η αναβάθμιση των λογιστικών συστημάτων και των εσωτερικών διαδικασιών ελέγχου των επιχειρήσεων, αποτελεί σημαντική εργασία που θα επιφέρει πολλά αφελείς επιχειρήσεις, ωστόσο θα πρέπει να γίνει προσεκτικά για να μην υπάρξουν προβλήματα, λόγω έλλειψης προηγούμενης ή κανείς εμπειρίας και αντίστοιχης τεχνογνωσίας και μεθοδολογίας.

3.3 «ΚΥΡΙΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Τα βασικότερα όργανα κατάρτισης λογιστικών προτύπων σε διεθνές επίπεδο είναι η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων I.A.S.C., το Σώμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων I.A.S.B. , η Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων S.A.C. , η Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης I.F.R.I.C.

3.3.1 «ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ- INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARDS COMMITTEE FOUNDATION-I.A.S.C.»

Η επιτροπή συστάθηκε το 1973 κατόπιν συμφωνίας των επαγγελματικών οργανισμών λογιστικής των χωρών της Αυστραλίας, της Γαλλίας, του Καναδά, του Μεξικού, της Ολλανδίας, της Ιρλανδίας, των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και της Αγγλίας.

Η επιτροπή ήταν υπεύθυνη για την έκδοση των λογιστικών προτύπων. Για την επίτευξη του σκοπού της υπήρχαν δεκατρία μέλη μερικής απασχόλησης, τα οποία από ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων. Το Μάρτιο του 2001, η Επιτροπή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων I.A.S.C. προχώρησε σε αναδιοργάνωση του τρόπου λειτουργίας της,

λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις μελέτης με τίτλο «Προτάσεις για την Δόμηση της I.A.S.C. στο μέλλον».

Το αποτέλεσμα της αναδιοργάνωσης ήταν να συσταθεί ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός το Μάρτιο του 2002 με έδρα την πολιτεία του Delaware των Η.Π.Α. αποτελεί τη μητρική εταιρεία του Σώματος Διεθνών Λογιστικών Προτύπων I.A.S.B. με έδρα το Λονδίνο, της ανεξάρτητης αρχής η οποία έχει την ευθύνη κατάρτισης και έκδοσης των Λογιστικών Προτύπων.

3.3.2 INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARDS BOARD – I.A.S.B.»

Αποτελείται από δώδεκα μέλη πλήρους απασχόλησης και δύο μέλη μερικής απασχόλησης. Τα μέλη του σώματος επιλέγονται από την I.A.S.C. Το κριτήριο της επιλογής είναι η επάνδρωση μιας ομάδας που θα συνδυάζει τις τεχνικές ικανότητες, την εμπειρία σε θέματα διεθνών αγορών και επιχειρήσεων και την ευρύτερη γνώση των συνθηκών που επικρατούν στις αγορές, με σκοπό τη συνεισφορά στην ανάπτυξη παγκοσμίων Λογιστικών Προτύπων υψηλής ποιότητας.

Το σώμα έχει ως βασικές αρμοδιότητες την ανάπτυξη και έκδοση των Δ.Π.Χ.Π. καθώς και προσχέδια Προτύπων (exposure drafts). Πριν από την έκδοση κάθε Προτύπου, η επιτροπή θα πρέπει να δημοσιεύει ένα προσχέδιο του Προτύπου, το οποίο και θα τίθεται στη διάθεση των ενδιαφερομένων για σχόλια.

**3.3.3 «ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΤΥΠΩΝ
STANDARDS ADVISORY COUNCIL -S.A.C.»**

Αποτελείται από πενήντα περίπου μέλη. Για την επίτευξη των σκοπών της προβλέπονται ανα έτος τρεις τακτικές δημόσιες συνεδριάσεις με το I.A.S.B. οι οποίες έχουν ως σκοπό:

- την παροχή συμβουλών προς το I.A.S.B. σχετικά με τα τρέχοντα έργα
- την πληροφόρηση του I.A.S.B. για τις επιπτώσεις των προτεινομένων Προτύπων στους χρήστες αυτών.

**3.3.4 «ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ
ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ – I.F.R.I.C.»**

Αποτελείται από δώδεκα μέλη, τα οποία διορίζονται από τους επιτρόπους (trustees) και η διάρκεια της θητείας τους ανέρχεται σε τρία έτη. Η επιτροπή συνεδριάζει δημόσια κάθε δεύτερο μήνα και η βασική αρμοδιότητά της είναι η ερμηνεία των Προτύπων και η έγκυρη παροχή οδηγιών σχετικά με θέματα που δεν αναλύονται επαρκώς στα εκδοθέντα Πρότυπα (Δ.Λ.Π. ή Δ.Π.Χ.Π).

**3.4 «ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ
ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΕ ΙΣΧΥ»**

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
IAS 1	<p>Παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων Presentation of Financial Statements</p> <p>Σύμφωνα με το πρότυπο μια πλήρης σειρά οικονομικών καταστάσεων περιλαμβάνει</p> <ol style="list-style-type: none">Τον ισολογισμόΤον λογαριασμό αποτελεσμάτωνΤον πίνακα μεταβολών καθαρής θέσηςΤον πίνακα ταμειακών ροώνΤις επεξηγηματικές σημειώσεις(notes)
IAS 2	<p>Αποθέματα Inventories</p> <p>Τα αποθέματα είναι στοιχεία ενεργητικού:</p> <ol style="list-style-type: none">για πώληση, στα πλαίσια της συνήθους δραστηριότητας μιας επιχείρησης (πρώτες ύλες, εμπορεύματα, κτήρια μιας οικοδομικής εταιρίας, μηχανήματα κ.λ.π.)που είναι στην διαδικασία παραγωγήςπου αποτελούν πρώτες ύλες για την παραγωγή προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών <p>Τα αποθέματα αποτιμώνται στην κατά είδος μικρότερη αξία, μεταξύ κόστους και αξίας ρευστοποίησης.</p>

IAS 7	<p>Καταστάσεις ταμειακών ροών Cash Flow Statements</p> <p>Παρουσιάζονται οι ταμειακές ροές από τις ακόλουθες δραστηριότητες:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Λειτουργικές (Operating Activities) b. Επενδυτικές (Investing Activities) c. Χρηματοδοτικές (Financing Activities)
IAS 8	<p>Λογιστικές Πρακτικές, μεταβολές στις λογιστικές εκτιμήσεις και λάθη Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors</p> <p>Το πρότυπο δίνει κατευθύνσεις για τον λογιστικό χειρισμό θεμάτων που έχουν να κάνουν με αλλαγές στις λογιστικές πρακτικές και εκτιμήσεις και με διορθώσεις λαθών προηγούμενων ετών.</p>
IAS 10	<p>Γεγονότα μετά την ημερομηνία του ισολογισμού Events After The Balance Sheet Date</p> <p>Υποδεικνύει τον τρόπο λογιστικού χειρισμού σημαντικών γεγονότων που συνέβησαν μετά την ημερομηνία του ισολογισμού και μέχρι την ημερομηνία έγκρισής του από το Δ.Σ.</p>
IAS 11	<p>Συμβάσεις κατασκευής έργων Constructions Contracts</p> <p>Αντιμετωπίζει θέματα δαπανών και εσόδων που έχουν σχέση με συμβάσεις κατασκευής έργων.</p>

IAS 12	<p>Φόροι εισοδήματος Income Taxes</p> <p>Πρόκειται για ένα από τα σημαντικότερα πρότυπα. Αντιμετωπίζει κυρίως θέματα που προκύπτουν όταν διαφέρει ο λογιστικός από το φορολογικό χειρισμό, στα έσοδα και στα έξοδα.</p>
IAS 16	<p>Ενσώματες ακινητοποιήσεις Property, Plant and Equipment</p> <p>Πρόκειται για τα γήπεδα, κτήρια, μηχανήματα κ.λ.π. ενσώματα πάγια που χρησιμοποιεί η επιχείρηση για την εκτέλεση του έργου της. Το πρότυπο δίνει την δυνατότητα αποτίμησης των ενσώματων ακινητοποιήσεων είτε στο αναπόσβεστο κόστος είτε στην εύλογη αξία τους.</p>
IAS 17	<p>Μισθώσεις Leases</p> <p>Περιγράφει το λογιστικό χειρισμό σε περίπτωση μισθώσεων, τόσο για τον εκμισθωτή όσο και για τον μισθωτή.</p> <p>Διακρίνει περαιτέρω τις χρηματοοικονομικές και τις λειτουργικές μισθώσεις.</p> <p>Χρηματοοικονομικές είναι οι μισθώσεις που ο εκμισθωτής μεταφέρει στο μισθωτή όλους τους κινδύνους και τα οφέλη από το εκμισθούμενο πάγιο. Λειτουργικές είναι όλες οι υπόλοιπες μισθώσεις.</p> <p>Στις χρηματοοικονομικές μισθώσεις, παρά το γεγονός ότι το πάγιο κατέχεται από τον εκμισθωτή, λογιστικά εμφανίζεται στα βιβλία του μισθωτή.</p>

IAS 18	<p>Έσοδα Revenue</p> <p>Σκοπός του προτύπου αυτού είναι να υποδείξει τον λογιστικό χειρισμό των εσόδων που προκύπτουν από ορισμένου τύπου συναλλαγές και γεγονότα.</p>
IAS 19	<p>Παροχές σε εργαζόμενους Employee Benefits</p> <p>Σύμφωνα με το πρότυπο όταν υπάρχουν ασφαλιστικά ταμεία καθορισμένων παροχών στο προσωπικό (defined benefits plans), τότε οι επιχειρήσεις θα πρέπει να συντάσσουν, σε τακτά χρονικά διαστήματα, αναλογιστικές μελέτες και να υπολογίζουν κάθε φορά τις πραγματικές υποχρεώσεις στα ταμεία.</p>
IAS 14	<p>Οικονομικές πληροφορίες κατά τομέα, segment reporting.</p> <p>Σκοπός του προτύπου: να περιγράψει τις αρχές που πρέπει να ακολουθήσει μια επιχείρηση, προκειμένου να δώσει πληροφορίες στο επενδυτικό κοινό για τους κύριους τομείς δραστηριότητας της.</p>
IAS 20	<p>Λογιστική των κρατικών επιχορηγήσεων και γνωστοποίηση της κρατικής υποστήριξης Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance</p> <p>Ο τίτλος του προτύπου είναι πλήρως δηλωτικός του σκοπού τον οποίο επιδιώκει</p>
IAS 21	<p>Οι επιδράσεις των μεταβολών στις τιμές συναλλάγματος The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates</p> <p>Σκοπός του προτύπου είναι να καθορίσει τον τρόπο χειρισμού:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα b. Των συναλλαγματικών διαφορών που προκύπτουν κατά τη μετατροπή των σχετικών ποσών στο νόμισμα που συντάσσονται οι οικονομικές καταστάσεις.

<p>IAS 23</p>	<p>Κόστος δανεισμού Borrowing Costs</p> <p>Σύμφωνα με το πρότυπο οι τόκοι και τα λοιπά έξοδα που προκύπτουν από την λήψη δανείων θα πρέπει να εγγράφονται στα έξοδα κατά τον χρόνο πραγματοποίησής τους.</p> <p>Κεφαλαιοποίηση των εξόδων αυτών επιτρέπεται, όταν η πραγματοποίησή τους συνδέεται με την αγορά, κατασκευή ή παραγωγή ενός συγκεκριμένου στοιχείου του ενεργητικού.</p>
<p>IAS 24</p>	<p>Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών Related Party Disclosures</p> <p>Το πρότυπο περιγράφει τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνονται, προκειμένου να πληροφορείται το επενδυτικό κοινό και οι λοιποί ενδιαφερόμενοι για την επίδραση που είχαν ή θα έχουν στον ισολογισμό και τα αποτελέσματα, οι συναλλαγές με θυγατρικές εταιρείες, με την μητρική εταιρεία, με διοικητές, γενικούς διευθυντές και άλλα πρόσωπα που συνδέονται στενά μεταξύ τους.</p>
<p>IAS 26</p>	<p>Λογιστικός χειρισμός και γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνονται από τα ταμεία συντάξεων Accounting and Reporting by Retirement Benefit Plans</p> <p>Το πρότυπο αυτό αφορά μόνο τα ταμεία συντάξεων, όταν είναι υποχρεωμένα να συντάσσουν ανεξάρτητες οικονομικές καταστάσεις. Το IAS 19 χειρίζεται θέματα συνταξιοδότησης από την πλευρά των εργοδοτών. Το IAS 26 συμπληρώνει το IAS 19.</p>

IAS 27	<p>Ενοποιημένες και απλές οικονομικές καταστάσεις Consolidated and Separate Financial Statements</p> <p>Το πρότυπο χειρίζεται θέματα σύνταξης και παρουσίαση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για έναν όμιλο εταιρειών, που είναι υπό τον έλεγχο μιας μητρικής εταιρείας. Επίσης αντιμετωπίζει το λογιστικό χειρισμό των επενδύσεων σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες από μια εταιρεία που είναι υποχρεωμένη να συντάσσει απλές οικονομικές καταστάσεις.</p>
IAS 28	<p>Λογιστική των επενδύσεων σε συγγενείς εταιρείες Investment in Associates</p> <p>Αντιμετωπίζει το λογιστικό χειρισμό των επενδύσεων, που γίνονται σε συγγενείς εταιρείες, όταν δηλαδή το ποσοστό συμμετοχής στις εταιρείες αυτές είναι μεγαλύτερο του 20%, χωρίς όμως να υπάρχει ταυτόχρονα περίπτωση δεσπόζουσας επιρροής. Αν συμβαίνει κάτι τέτοιο η εταιρεία είναι θυγατρική και εφαρμόζεται το IAS 27</p>
IAS 29	<p>Οι οικονομικές καταστάσεις σε χώρες με υψηλό πληθωρισμό Financial Reporting in Hyperinflationary Economies</p> <p>Όταν σε μια χώρα το σύνολο του πληθωρισμού για τρία συνεχή έτη παρουσιάζει ή υπερβαίνει το 100%, ή όταν τα επιτόκια και οι μισθοί συνδέονται με δείκτες τιμών, λέμε τότε ότι η χώρα λειτουργεί υπό καθεστώς υψηλού πληθωρισμού.</p> <p>Στις περιπτώσεις αυτές, οι οικονομικές καταστάσεις για να είναι συγκρίσιμες, από χρόνο σε χρόνο ,πρέπει να λάβουν υπόψη τον πληθωρισμό και να υποστούν προσαρμογές, που ορίζει το IAS 29.</p>
IAS 31	<p>Συμμετοχές σε Κοινοπραξίες Investment in Joint Ventures</p> <p>Το πρότυπο αντιμετωπίζει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να απεικονίζονται στα λογιστικά βιβλία κάθε μέλους της κοινοπραξίας, τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού, καθώς εσόδων και εξόδων της κοινοπραξίας αυτής.</p>

IAS 32	<p>Χρηματοοικονομικά μέσα: γνωστοποίηση και παρουσίαση Financial Instruments: Disclosure and Presentation</p> <p>Το IAS 32 σε συνδυασμό με το IAS 39 καλύπτουν όλα τα θέματα που έχουν να κάνουν με τα χρηματοοικονομικά μέσα (χορηγήσεις απαιτήσεις, ομόλογα, παράγωγα κ.λ.π.)</p> <p>Ειδικότερα το IAS 32 καλύπτει τα εξής θέματα:</p> <ul style="list-style-type: none">a. Διαχωρισμού μεταξύ υποχρεώσεων και καθαρής θέσηςb. Χειρισμού των ιδίων μετοχώνc. Συμψηφισμού απαιτήσεων και υποχρεώσεωνd. Γνωστοποιήσεων σχετικά με τη διαχείριση των κινδύνων(πιστωτικού, επιτοκιακού κ.λ.π.), καθώς και άλλες γνωστοποιήσεις.
IAS 33	<p>Κέρδη ανά μετοχή Earnings per share</p> <p>Το πρότυπο καλύπτει το θέμα προσδιορισμού και παρουσίασης των κερδών ανά μετοχή, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα σύγκρισης των επιδόσεων μεταξύ διαφόρων επιχειρήσεων κατά την ίδια χρονική περίοδο, αλλά και διαχρονικά σε μια επιχείρηση.</p>
IAS 34	<p>Ενδιάμεση οικονομική έκθεση Interim Financial Reporting</p> <p>Σκοπός του προτύπου να καθορίσει το ελάχιστο περιεχόμενο που πρέπει να έχουν οι ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις και να περιγράψει τις αρχές με τις οποίες πρέπει να γίνεται η σύνταξή τους.</p>

IAS 36	<p>Απομείωση της αξίας του ενεργητικού Impairment of Assets</p> <p>Το πρότυπο περιγράφει τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθεί μια επιχείρηση, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι τα στοιχεία του ενεργητικού της δεν εμφανίζονται σε μεγαλύτερη από την ανακτήσιμη αξία τους. Το πρότυπο δεν καλύπτει, μεταξύ άλλων, τα χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία εφαρμόζεται το IAS 39</p>
IAS 37	<p>Προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενες απαιτήσεις Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets</p> <p>Το πρότυπο επιδιώκει να εξασφαλίσει ότι εφαρμόζονται τα κατάλληλα κριτήρια αναγνώρισης και αποτίμησης, όσον αφορά τις προβλέψεις, τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενες απαιτήσεις και παράλληλα οι πληροφορίες που γνωστοποιούνται για τα θέματα αυτά είναι επαρκής.</p>
IAS 38	<p>Ασώματες ακινητοποιήσεις Intangible Assets</p> <p>Σκοπός του προτύπου είναι να περιγράψει το λογιστικό χειρισμό για τα άυλα πάγια, που δεν αντιμετωπίζονται σε κάποιο άλλο ειδικό πρότυπο.</p>
IAS 39	<p>Χρηματοοικονομικά μέσα: αναγνώριση και αποτίμηση Financial Instruments: Recognition and Measurement</p> <p>Το IAS 39 αποτελεί συνέχεια του IAS 32 και καλύπτει τα λοιπά θέματα που έχουν σχέση με τα χρηματοοικονομικά μέσα. Συγκεκριμένα καλύπτει θέματα:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Αναγνώριση και διακοπή αναγνώρισης b. Διαχωρισμού του χαρτοφυλακίου για σκοπούς αποτίμησης c. αποτίμησης d. λογιστική της αντιστάθμισης

IAS 40	Επενδύσεις σε ακίνητα Investment Property Καλύπτει τα ακίνητα που προορίζονται για εκμίσθωση ή για επένδυση σε ένα μακροχρόνιο ορίζοντα.
IAS 41	Γεωργία Agriculture Το πρότυπο αναφέρεται στο λογιστικό χειρισμό, τη σύνταξη οικονομικών καταστάσεων και τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνουν στην περίπτωση γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

<i>A/A</i>	ΤΙΤΛΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<i>IFRS 1</i>	<p>Εφαρμογή για πρώτη φορά των Δ.Π.Χ.Π. First-Time of International IFRS</p> <p>Το πρότυπο δίνει αναλυτικές οδηγίες σε αυτούς που θα εφαρμόσουν για πρώτη φορά IFRS. Η ημερομηνία υποχρεωτικής εισαγωγής IFRS στις χώρες της Ε.Ε. για τις εισηγμένες σε χρηματιστήρια εταιρείες, ήταν η 1.1.2005.</p>
<i>IFRS 2</i>	<p>Πληρωμές που βασίζονται σε μετοχές Share-based Payment</p> <p>Το πρότυπο καλύπτει το λογιστικό χειρισμό στις περιπτώσεις όπου μια επιχείρηση:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. λαμβάνει αγαθά ή υπηρεσίες, με αντιπαροχή μετοχές ή δικαιώματα σε μετοχές χορηγεί δικαιώματα σε μετοχές(stock-options) σε υπαλλήλους της
<i>IFRS 3</i>	<p>Ενοποιήσεις επιχειρήσεων Business Combination</p> <p>Σύμφωνα με το πρότυπο σε όλες τις περιπτώσεις ενοποιήσεων εφαρμόζεται η μέθοδος της αγοράς. Αυτό σημαίνει πως αυτό που αποκτά, καταχωρεί τα στοιχεία ενεργητικού, παθητικού και ενδεχόμενων υποχρεώσεων στην εύλογη αξία τους.</p>

IFRS 4	Ασφαλιστήρια συμβόλαια Insurance Contracts Το πρότυπο έγινε προκειμένου να καλύψει την παντελή έλλειψη προτύπων για τις ασφαλιστικές εταιρείες, οι οποίες εφαρμόζουν και αυτές τα IAS από 1.1.2005. Το πρότυπο δεν αντιμετωπίζει όλα τα σημαντικά θέματα. Το IFRS 4 αποτελεί τη φάση 1, στην οποία αντιμετωπίζονται τα ασφαλιστήρια συμβόλαια που εκδίδει η επιχείρηση, καθώς και οι ασφαλιστικές συμβάσεις, με τις οποίες η επιχείρηση είτε εκχωρεί είτε αναλαμβάνει ασφαλιστικό κίνδυνο.
IFRS 5	Στοιχεία του μη κυκλοφορούντος ενεργητικού προς πώληση και διακοπτόμενες εκμεταλλεύσεις Non-current Assets Held for Sale and Discontinued Operations Το πρότυπο αντιμετωπίζει το λογιστικό χειρισμό των στοιχείων του μη κυκλοφορούντος ενεργητικού, που είναι για πώληση π.χ. ακίνητα, συμμετοχή σε θυγατρική κ.λ.π. καθώς και το θέμα των εκμεταλλεύσεων, των οποίων διακόπτετε η λειτουργία.

<p><i>IFRS 6</i></p>	<p>Έρευνα και αξιολόγηση ορυκτών πόρων Exploration for and Evaluation of Mineral Resources</p> <p>Το πρότυπο εφαρμόζεται στις δαπάνες έρευνας και αξιολόγηση ορυκτών πόρων και μόνο και δεν υπεισέρχεται σε άλλα λογιστικά θέματα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις της κατηγορίας αυτής. Οι δαπάνες αυτές(π.χ. τοπογραφικές απόκτηση δικαιώματος έρευνας, δοκιμαστικές γεωτρήσεις κ.λ.π.) θα αναγνωρίζονται ως στοιχεία ενεργητικού και θα αποτιμώνται στο κόστος</p>
<p><i>IFRS 7</i></p>	<p>Χρηματοοικονομικά μέσα: Γνωστοποιήσεις Financial Instruments: Disclosures</p> <p>Το πρότυπο αυτό, η εφαρμογή του οποίου άρχισε από 1.1.2007, αντικατέστησε πλήρως το IAS 30 και εν μέρει το IAS 32, όσον αφορά το σκέλος των γνωστοποιήσεων. Επιβάλλει να γίνονται γνωστοποιήσεις για τα χρηματοοικονομικά μέσα, από όλες τις επιχειρήσεις, έστω κι αν κάποιες κάνουν περιορισμένη χρήση των μέσων αυτών. Βασική επιδίωξη του προτύπου είναι να εφοδιαστούν οι επενδυτές με πληροφορίες για τους κινδύνους που αναλαμβάνει μια επιχείρηση μέσω της κατοχής χρηματοοικονομικών μέσων και το πώς διαχειρίζεται τους κινδύνους αυτούς.</p>

3.5 «ΤΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΩΣ ΠΗΓΕΣ ΣΤΡΕΒΛΩΣΗΣ»

Τα λογιστικά πρότυπα είναι μερικές φορές υπεύθυνα για στρεβλώσεις. Υπάρχουν τουλάχιστον τρεις τέτοιες πηγές στρέβλωσης που μπορούν να επισημανθούν

Πρώτον, τα λογιστικά πρότυπα είναι το προϊόν μιας πολιτικής διεργασίας. Διάφορες ομάδες χρηστών πιέζουν παρασκηνιακά ή φανερά με όλες τις δυνατότητές τους προκειμένου να προστατέψουν τα συμφέροντά τους. Σε αυτή τη διεργασία, τα πρότυπα μερικές φορές αποτυγχάνουν στο να απαιτούν τις πλέον συναφείς πληροφορίες. Αυτή η διεργασία μπορεί επίσης να αποδώσει εναλλακτική λογιστική πράξη για όμοιες συναλλαγές ή γεγονότα, η οποία είναι συνήθως το αποτέλεσμα της παροχής μια «οδού διαφυγής» για επιλεγμένα μέρη. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η λογιστική για δικαιώματα επί μετοχών που δίδονται σε εργαζόμενους (employee stock options, ESOs)⁹. Εναλλακτικές μέθοδοι λογιστικοποίησής τους οι οποίες θεωρήθηκαν αποδεκτές δημιούργησαν ευκαιρία για διαχείριση των κερδών και άλλες μορφές ωραιοποιήσεις των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Μία δεύτερη πηγή στρεβλώσεων από λογιστικά πρότυπα ανακύπτει από ορισμένες λογιστικές αρχές. Για παράδειγμα, η αρχή του ιστορικού κόστους μπορεί να μειώσει την χρησιμότητα και αξιοπιστία του ισολογισμού με το να μην αντανακλά τις τρέχουσες αξίες στην αγορά των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού.

⁹ Οι διαδικασίες για την συγκέντρωση, ανάλυση και απεικόνιση των συναλλαγών μιας επιχείρησης. Επί της χρηματοοικονομικής λογιστικής οι διαδικασίες αυτές ενεργοποιούνται μόνο εφ' όσον υπάρχει κάποια συναλλαγή.

Επίσης η συναλλακτική βάση της λογιστικής (the transaction basis of accounting)¹⁰ μπορεί να οδηγήσει σε ασυνεπή πράξη της λογιστικής για την υπεραξία (goodwill accounting) κατά την οποία (πράξη) η αγορασμένη υπεραξία καταχωρίζεται ως στοιχείο του ενεργητικού αλλά η εσωτερικά αναπτυσσόμενη υπεραξία όχι. Επιπροσθέτως, η δυγραφική τεχνική συνεπάγεται ότι ο ισολογισμός συναρθρώνεται με τον λογαριασμό αποτελεσμάτων. Αυτό σημαίνει ότι πολλές συναλλαγές επιδρούν σε αμφότερες τις λογιστικές καταστάσεις. Συχνά όμως ένας λογιστικός κανόνας ο οποίος βελτιώνει τη μια κατάσταση το κάνει σε βλάβη της αξιοπιστίας και χρησιμότητας της άλλης. Για παράδειγμα, ο κανόνας αποτίμησης με FIFO των αποθεμάτων εξασφαλίζει στους λογαριασμούς αποθεμάτων στον ισολογισμό τα τρέχοντα (“σημερινά”) κόστη του μη πωληθέντος αποθέματος. Εν τούτοις ο κανόνας αποτίμησης LIFO του αποθέματος είναι εκείνος που αντανακλά τα τρέχοντα κόστη των πωλήσεων (-κόστος πωληθέντων) στο λογαριασμό του αποτελέσματος.

Μια Τρίτη πηγή στρεβλώσεων είναι η συντηρητικότητα (conservatism). Για παράδειγμα, οι λογιστές συχνά αποσβένουν κατά ένα ποσό ή ολοσχερώς την αξία των στοιχείων του ενεργητικού που έχουν κατά κάποια έννοια βλαφτεί, σπανίως όμως θα επανεκτιμήσουν προς τα άνω αξίες στοιχείων του ενεργητικού. Η συντηρητικότητα οδηγεί σε μια μεροληπτική απαισιοδοξία στις λογιστικές καταστάσεις η οποία είναι επιθυμητή επί πιστωτικής ανάλυσης (credit analysis) αλλά προβληματική για την ανάλυση της καθαρής θέσης (equity analysis).

¹⁰ Employee stock option καλείται το δικαίωμα που χορηγείται σε ένα εργαζόμενο προς απόκτηση κοινών μετοχών μιας εταιρείας κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες χρόνου, τιμής και αριθμού μετοχών, ως αποζημίωση για τις υπηρεσίες που παρέσχε.

3.6 «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ»

Οι οικονομικές καταστάσεις είναι μια δομημένη απεικόνιση της οικονομικής θέσης και επίδοσης μιας οικονομικής μονάδας. Επιδίωξη του γενικού σκοπού των οικονομικών καταστάσεων είναι να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την οικονομική θέση, την επίδοση και τις ταμειακές ροές της οικονομικής μονάδας, που είναι χρήσιμες για τις οικονομικές αποφάσεις ενός ευρύ κύκλου χρηστών. Οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν επίσης τα αποτελέσματα της διαχείριση από την διοίκηση της οικονομικής μονάδας, των πόρων που της εμπιστεύθηκαν. Για να επιτύχουν αυτό το σκοπό, οι οικονομικές καταστάσεις παρέχουν πληροφορίες σχετικές με τα ακόλουθα στοιχεία της οικονομικής μονάδας :

- i. τα περιουσιακά στοιχεία
- ii. τις υποχρεώσεις
- iii. τα ίδια κεφάλαια
- iv. τα έσοδα και τις δαπάνες, συμπεριλαμβανομένων των κερδών και ζημιών
- v. άλλες μεταβολές κεφαλαίων
- vi. τις ταμειακές ροές

Αυτές οι πληροφορίες βοηθούν τους χρήστες να προεκτιμήσουν τις μελλοντικές ταμειακές ροές της οικονομικής μονάδας και ειδικότερα το χρόνο και τη βεβαιότητα αυτών.

Σύμφωνα με την Ελληνική Νομοθεσία (Ν.2190/1920, άρθρο 42^α), τα στοιχεία τα οποία συνθέτουν τις Οικονομικές Καταστάσεις είναι:

- ❖ Ο Ισολογισμός
- ❖ Ο Λογαριασμός Αποτελεσμάτων Χρήσεως
- ❖ Ο Πίνακας Διαθέσεως Αποτελεσμάτων
- ❖ Το Προσάρτημα

Σε ότι αφορά τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις δεν προβλέπεται η σύνταξη Πίνακα Διαθέσεως Αποτελεσμάτων.

3.6.1 «ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ (FRAMEWORK)»

Η επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε το 1989 το πλαίσιο κατάρτιση (framework) για την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, το οποίο θέτει τις λογιστικές πολιτικές πάνω στις οποίες βασίζονται τα Πρότυπα προκειμένου να γίνουν κατανοητές από τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων

Το πλαίσιο κατάρτιση δεν αποτελεί λογιστικό πρότυπο και ως εκ τούτου δεν ορίζει την χρησιμοποίηση κάποιας λογιστικής πολιτικής για την αναγνώριση ή την αποτίμηση στοιχείων του ενεργητικού. Η επιτροπή αναγνωρίζει ότι, στις λίγες περιπτώσεις που πιθανόν να υπάρχει “σύγκρουση” μεταξύ των απαιτήσεων του πλαισίου κατάρτισης και των

Δ.Π.Χ.Π. (π.χ. μη εφαρμογή της αρχής της οικονομικής ουσίας πάνω από τον νομικό τύπο σε κάποια Πρότυπα), πρέπει να υπερισχύουν οι

απαιτήσεις των Δ.Π.Χ.Π. Η εξάλειψη των διαφορών αυτών γίνεται μέσα από τις αναθεωρήσεις του πλαισίου κατάρτισης, με βάση την εμπειρία εφαρμογής των Προτύπων.

Σκοπός του πλαισίου κατάρτισης είναι :

- να βοηθήσει την I.A.S.C. στην ανάπτυξη καινούργιων Προτύπων και στην αναθεώρηση των υαρχόντων
- να βοηθήσει την I.A.S.C. στην εναρμόνιση Προτύπων, λογιστικών πρακτικών και διαδικασιών που σχετίζονται με την
- παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, παρέχοντας μια βάση για την μείωση των εναλλακτικών λογιστικών χειρισμών που επιτρέπονται από κάποια πρότυπα.
- να βοηθήσει τις επιχειρήσεις στην εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. και στην επίλυση θεμάτων που δεν αντιμετωπίζονται από αυτά.
- να βοηθήσει τους ελεγκτές στον σχηματισμό γνώμης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τις αρχές των Δ.Π.Χ.Π.
- να βοηθήσει τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να καταλάβουν εάν οι πληροφορίες που δίνουν οι καταστάσεις αυτές είναι σύμφωνα με τις αρχές των Δ.Π.Χ.Π.

- να παρέχει πληροφορίες προς κάθε ενδιαφερόμενο σχετικά με την προσέγγιση της I.A.S.C. για την έκδοση των Προτύπων.

3.6.2 «ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ»

Οι οικονομικές καταστάσεις για να επιτελέσουν με επιτυχία την αποστολή τους πρέπει να διαθέτουν ορισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά, τα κυριότερα των οποίων είναι η κατανοητότητα (understandability), η συνάφεια (relevance), η σημαντικότητα (materiality), η αξιοπιστία (reliability) και η συγκρισιμότητα (comparability).

a. Η κατανοητότητα (understandability)

Βασικό προτέρημα των πληροφοριών που περιέχουν οι οικονομικές καταστάσεις, είναι να γίνονται εύκολα κατανοητές από τους χρήστες. Αυτό σημαίνει ότι και οι χρήστες με την σειρά τους πρέπει να γνωρίζουν για τις δραστηριότητες της επιχείρησης, και να έχουν τις απαραίτητες λογιστικές γνώσεις και την διάθεση να μελετήσουν προσεκτικά τις πληροφορίες που δημοσιεύονται. Η κατανοητότητα δεν πρέπει να οδηγεί σε ακρότητες, στη μη δημοσίευση δηλαδή πληροφοριών πάνω σε περίπλοκα θέματα, με την δικαιολογία ότι θα προκαλέσουν δυσκολίες στους χρήστες να τις κατανοήσουν. Εκείνο που πρωτίστως προέχει είναι αυτή καθαυτή η πληροφορία και βεβαίως πολύ σημαντικό, η πληροφορία να παρουσιάζεται με τον πιο εύληπτο τρόπο.

β. Η συνάφεια (relevance)

Η πληροφορία για να είναι χρήσιμη πρέπει να βοηθά τους χρήστες στη λήψη αποφάσεων. Η πληροφορία έχει το προσόν της συνάφειας όταν βοηθά τους χρήστες να εκτιμήσουν ιστορικά ή μελλοντικά γεγονότα ή να διορθώσουν προηγούμενες εκτιμήσεις τους.

γ. Η σημαντικότητα (materiality)

Η συνάφεια έχει να κάνει επίσης με τη φύση και την σημαντικότητα, από άποψη μεγέθους (materiality), της πληροφορίας. Η σημαντικότητα εξαρτάται από το μέγεθος του στοιχείου ή του λάθους, το οποίο κρίνεται ανάλογα με τις ειδικές συνθήκες της παράληψης ή της κακής διατύπωσης της πληροφορίας. Η σημαντικότητα, έτσι, αποτελεί κυρίως ένα κριτήριο αποδοχής ή απόρριψης της πληροφορίας παρά το πρωταρχικό ποιοτικό χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει η πληροφορία ώστε να είναι χρήσιμη.

δ. Η αξιοπιστία (reliability)

Η αξιοπιστία είναι το σοβαρότερο ίσως ποιοτικό χαρακτηριστικό των οικονομικών καταστάσεων. Μπορεί μια πληροφορία να έχει το προσόν της συνάφειας, αν όμως η πληροφορία αυτή είναι αναξιόπιστη, μπορεί να οδηγήσει σε πολύ παραπλανητικά συμπεράσματα.

Αξιόπιστη είναι μια πληροφορία όταν είναι απαλλαγμένη από σοβαρά λάθη και μεροληπτικές εκτιμήσεις και μπορεί έτσι να χρησιμοποιηθεί ανεπιφύλακτα από τους χρήστες με το περιεχόμενο που εμφανίζεται ότι έχει, ή που βάσιμα αναμένεται να έχει.

Παρά την απλότητα της διατύπωσης η αξιοπιστία είναι ένα σύνολο επιμέρους ιδιοτήτων που κάθε μια ξεχωριστά και όλες μαζί είναι

απαραίτητες για να προσδώσουν σε μία πληροφορία το σοβαρό προσόν της αξιοπιστίας. Αυτές οι ιδιότητες είναι:

- Αξιοπίστη Παρουσίαση (faithful representation)
- Η Ουσία Υπεράνω του Τύπου (substance over form) (τα διάφορα λογιστικά θα πρέπει να εμφανίζονται σύμφωνα με αυτό που στην πραγματικότητα είναι, από άποψη χρηματοοικονομική και όχι με βάση τον τύπο ή το νομικό ένδυμα που κάθε φορά περιβάλλονται)
- Αμεροληψία (neutrality)
- Σύνεση (prudence) (σύνεση χαρακτηρίζει μια πληροφορία όταν δεν οδηγεί σε υπερεκτίμηση των ενεργητικών στοιχείων και εσόδων ή υποεκτίμηση των παθητικών στοιχείων και εξόδων)
- Πληρότητα (completeness)

e. Η συγκρισιμότητα (comparability)

Έχει μεγάλη σημασία για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να έχουν στην διάθεσή τους τις οικονομικές καταστάσεις παρελθόντων ετών ενός οικονομικού οργανισμού και παράλληλα τις οικονομικές καταστάσεις των άλλων οικονομικών οργανισμών καθώς και τις συγκεντρωτικές πληροφορίες για ολόκληρο τον κλάδο. Τους δίδεται έτσι η δυνατότητα να εντοπίσουν αφενός μεν τάσεις και αφετέρου τα δυνατά ή αδύνατα σημεία που έχει ένας οικονομικός οργανισμός σε σχέση με τους

άλλους οικονομικούς οργανισμούς αλλά και σε σχέση με το σύνολο του κλάδου, όσον αφορά την εξέλιξη της χρηματοοικονομικής της θέσης και των οικονομικών επιδόσεων .

3.6.3 «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ»

Για την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων πρέπει, σύμφωνα με το IAS 1 παράγραφος 23 έως και 32, να ακολουθούνται οι ακόλουθες λογιστικές αρχές και μέθοδοι.

α. Η Αρχή Της Συνέχειας Της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας (Going Concern)

Κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, η διοίκηση πρέπει να προβαίνει κάθε φορά σε εκτίμηση για την δυνατότητα της επιχείρησης να συνεχίσει τη δραστηριότητά της, προκειμένου να πραγματοποιήσει τους βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους που έχει θέσει. Οι οικονομικές καταστάσεις κατ' αρχήν πρέπει να συντάσσονται με δεδομένη τη συνέχεια της επιχειρηματικής δραστηριότητας, εκτός εάν η διοίκηση προτίθεται είτε να προβεί σε ρευστοποίηση της επιχείρησης, είτε να παύσει τις εμπορικές της δραστηριότητες.

Εάν η διοίκηση διαπιστώσει ότι υπάρχουν πράγματι σοβαρές αμφιβολίες για την δυνατότητα της επιχείρησης να συνεχίσει τη δραστηριότητά της, αυτό πρέπει να γνωστοποιείται και να εξηγούνται οι λόγοι που οδηγούν

σε αυτή τη διαπίστωση. Η διαπίστωση αυτή βεβαίως επιβάλλει και κάτι πολύ σημαντικότερο, την αποδοχή δηλαδή άλλου τρόπου αποτίμησης των στοιχείων του ενεργητικού, αφού πλέον η επιχείρηση δεν αντιμετωπίζεται πλέον ως ζώσα πραγματικότητα, αλλά θεωρείται ως δεδομένη η διακοπή της επιχειρηματικής της δραστηριότητας. Η αποτίμηση στην περίπτωση αυτή, των στοιχείων ενεργητικού, γίνεται στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία τους.

Β. Η Μέθοδος Των Δεδουλευμένων (Accrual Basis of Accounting)

Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή, σε κάθε χρήση θα πρέπει να υπολογίζεται αναλογία των εσόδων και εξόδων που την αφορούν, άσχετα με το πότε θα εισπραχθούν τα έσοδα ή θα πληρωθούν τα έξοδα, κάτι βεβαίως που θα έχει να κάνει με τον ταμειακό χαρακτήρα των συναλλαγών και μόνο. Στενά συνδεδεμένοι με την μέθοδο των δεδουλευμένων είναι οι μεταβατικοί λογαριασμοί, που χρησιμοποιούνται σε πολύ μεγάλη κλίμακα από τα πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα (εταιρείες leasing , factoring κ.λ.π.).

Γ. Η Αρχή Της Συνέπειας Στην Παρουσίαση (Consistency of Presentation)

Η ομαδοποίηση και παρουσίαση των λογαριασμών στις οικονομικές καταστάσεις, πρέπει να διατηρείται η ίδια από χρόνο σε χρόνο, γεγονός που διευκολύνει τη μελέτη και ανάλυση των αριθμών.

Προβλέπονται εντούτοις οι ακόλουθες εξαιρέσεις :

- Όταν έχουμε μεταβολή στη φύση των εργασιών της επιχείρησης ή όταν με την νέα παρουσίαση θα δίνεται καλύτερη εικόνα των γεγονότων και
- Όταν η αλλαγή στην παρουσίαση προβλέπεται από ένα Διεθνή Λογιστικό Πρότυπο ή Διερμηνεία SIC.

Δ. Η Αρχή Της Σημαντικότητας (Materiality and Aggregation)

Σύμφωνα με την αρχή αυτή, τα σημαντικά μεγέθη σε έναν Ισολογισμό θα πρέπει να εμφανίζονται χωριστά. Για το πότε ένα μέγεθος είναι σημαντικό, κρίνεται με το εάν η παρουσίασή του είναι ικανή να μεταβάλλει ή γενικότερα να επηρεάσει τις αποφάσεις των επενδυτών ή του ευρύτερου κοινού.

Ε. Η Αρχή του Μη Συμψηφισμού Απαιτήσεων και Υποχρεώσεων, καθώς και εσόδων και εξόδων. (Offsetting)

Σύμφωνα με την αρχή αυτή δεν επιτρέπεται, κατ' αρχήν, ο συμψηφισμός απαιτήσεων και υποχρεώσεων, καθώς και εσόδων και εξόδων, εκτός αν αυτό επιβάλλεται ή επιτρέπεται από άλλο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο.

Επιτρέπεται ο συμψηφισμός εσόδων και εξόδων στις ακόλουθες περιπτώσεις :

- Όταν τα έσοδα και τα έξοδα αφορούν την ίδια ή παρεμφερείς πράξεις και τα σχετικά ποσά δεν είναι σημαντικά (IAS 1.34)

- Όταν πρόκειται για κέρδη ή ζημιές από σύνολο ομοειδών συναλλαγών, όπως π.χ. χρεωστικές και πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές, που προέρχονται από το χαρτοφυλάκιο των χρηματοοικονομικών μέσων που προορίζονται για εμπορικούς σκοπούς. (IAS 1.37)

ΣΤ. Η Αρχή Της Παράθεσης Συγκριτικών Πληροφοριών (Comparative Information)

Σύμφωνα με την αρχή αυτή, σε κάθε αριθμητικό μέσο που εμφανίζεται στις οικονομικές καταστάσεις, θα πρέπει να παρουσιάζεται και το αντίστοιχο αριθμητικό δεδομένο του παρελθόντος έτους, εκτός εάν κάποιο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο επιβάλλει ή επιτρέπει το αντίθετο.

3.6.4 «ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ»

Τα κίνητρα που έχει μια επιχείρηση για να παραποιήσει τις οικονομικές καταστάσεις μπορεί να προέρχονται από δυνάμεις που βρίσκονται στο εξωτερικό ή στο εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης. Τα κίνητρα τα οποία αναφέρονται συχνότερα στη διεθνή βιβλιογραφία μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής:

- ❖ Εξωτερική πίεση (π.χ. ειδικοί όροι δανειακών συμβάσεων, σύγκλιση προς τις προσδοκίες των αναλυτών, ανταγωνισμός των επιχειρήσεων, συγχωνεύσεις και εξαγορές κ.ά.)
- ❖ Εσωτερική πίεση (π.χ. μη ρεαλιστικοί στόχοι, μερισματική πολιτική επιχείρησης, προσπάθεια φοροδιαφυγής κ.ά.)
- ❖ Απαιτήσεις κεφαλαιαγοράς (π.χ. άντληση κεφαλαίων από το Χρηματιστήριο)
- ❖ Πίεση αμοιβής / αποζημίωσης (π.χ. αμοιβές που σχετίζονται με με τα δημοσιευμένα κέρδη ή την τιμή της μετοχής)
- ❖ Κίνδυνος χρεοκοπίας ή κατάχρησης
- ❖ Προσωπικές φιλοδοξίες των υψηλά ιστάμενων

Αναφορικά με τους τρόπους με τους οποίους η διοίκηση μιας επιχείρησης μπορεί να επηρεάσει την αξιοπιστία των οικονομικών της καταστάσεων, αναφέρονται ως εξής :

1. ηθελημένη παραβίαση ενός λογιστικού προτύπου
2. δημιουργική παρέμβαση της διοίκησης όταν δεν υπάρχει ένα πρότυπο που να ρυθμίζει ένα συγκεκριμένο λογιστικό θέμα
3. άσκηση κρίσης από την πλευρά της διοίκησης όταν τα λογιστικά πρότυπα αφήνουν περιθώρια επιλογών στην αντιμετώπιση διάφορων θεμάτων

Η λογιστική απάτη δεν ξεκινά πάντοτε με μια παράνομη πράξη, πολλές μελέτες έχουν δείξει ότι οι επιλογές των μάνατζερ αναφορικά με τις λογιστικές μεθόδους εξαρτώνται από τις αναμενόμενες οικονομικές συνέπειές τους. Είναι ευρέως γνωστό, ότι οι λογιστικές μέθοδοι επιλέγονται ανάλογα με την επίδρασή τους στο ανακοινωθέν εισόδημα,

ανάλογα με τις μεθόδους καθορισμού της αποζημίωσης των στελεχών και ανάλογα με τον βαθμό ελέγχου των μάνατζερ από τους ιδιοκτήτες (Riahi – Belkaoui, 2003).

Όπως αναφέρει ο Dooley (2002), “όταν πρόκειται για απάτη μέσω παραποίησης, η ανθρώπινη φαντασία είναι ικανή να εφεύρει μυριάδες συνδυασμούς λογιστικών παρατυπιών για να εξαπατήσει τους επενδυτές”. Ωστόσο, ορισμένες πρακτικές παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων που εμφανίζονται με μεγαλύτερη συχνότητα και παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά, μέσω των οποίων κατηγοριοποιούνται.

Συγκεκριμένα ο Schillit (2002) αναφέρει επτά κατηγορίες πρακτικών παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων οι οποίες διατυπώθηκαν με έρευνα του C.F.R.A. (Center of Financial Research and Analysis)και είναι οι εξής :

1. αναγνώριση εσόδων πολύ σύντομα ή αναγνώριση εσόδων “αμφισβητήσιμης “ ποιότητας (π.χ. αναγνώριση εσόδων όταν εξακολουθούν να παρέχονται μελλοντικές υπηρεσίες, αναγνώριση εσόδων πριν την αποστολή των εμπορευμάτων ή πριν την αποδοχή από τον πελάτη, πωλήσεις σε θυγατρικές εταιρείες κ.ά.)
2. αναγνώριση “πλασματικών” εσόδων (π.χ. αναγνώριση εσόδων που λήφθηκαν στα πλαίσια δανεισμού ως έσοδα, αναγνώριση εισοδημάτων από επενδύσει ως έσοδα από κανονική λειτουργία, αναγνώριση των επιστρεφόμενων ποσών από προμηθευτές ως έσοδα κ.ά.)
3. ενίσχυση εισοδήματος με κέρδη “μιας φοράς” (π.χ. δημιουργία εισοδήματος από την ανακατάταξη / αναδιάρθρωση των λογαριασμών του Ισολογισμού)

4. μετάθεση τρεχόντων εξόδων σε μεταγενέστερη ή προγενέστερη χρήση (π.χ. κεφαλαιοποίηση λειτουργικών εξόδων)
5. αποφυγή καταγραφής υποχρεώσεων (στοιχείων Παθητικού) ή μη κανονική μείωσή τους
6. μετάθεση τρεχόντων εσόδων σε μεταγενέστερη χρήση
7. μετάθεση μελλοντικών εξόδων στην τρέχουσα χρήση ως “ειδικές χρεώσεις”

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ
ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ
ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ
ΠΡΟΤΥΠΩΝ

4.1 «EARNING MANAGEMENT»

Η χειραγώγηση των κερδών αποτελεί μια από τις βασικές εκφάνσεις της Δημιουργικής Λογιστικής δεδομένου ότι το μέγεθος των κερδών σε κάθε χρηματοοικονομική κατάσταση αποτελεί το πιο αξιοπρόσεκτο σημείο. Η ανάγκη άντλησης αξιόπιστων πληροφοριών μέσω των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων από το επενδυτικό κοινό γίνεται όλο και μεγαλύτερη, ιδίως μετά τα οικονομικά σκάνδαλα που βγήκαν στο φως της δημοσιότητας τα τελευταία έτη. Η ανάγκη αυτή δημιουργήθηκε εξαιτίας των αμφιβολιών που εγέρθηκαν στο επενδυτικό κοινό σχετικά με την αξιόπιστη και ακριβοδίκαιη παρουσίαση της οικονομικής κατάστασης των διαφόρων εταιρειών. Στην προσπάθεια, λοιπόν, να εντοπιστούν οι επιχειρήσεις που τυχόν προβαίνουν σε ωραιοποίηση των οικονομικών τους καταστάσεων, κυρίως με σκοπό τον αποπροσανατολισμό των επενδυτών, πλήθος ερευνών έλαβαν χώρα σχετικά με την χειραγώγηση των αποτελεσμάτων (earning management), τα κίνητρα που οδηγούν τη διοίκηση μιας επιχείρησης να παραποιήσει τα μεγέθη των χρηματοοικονομικών της καταστάσεων, τις μεθόδους που ακολουθούνται και την ανάπτυξη μοντέλων προκειμένου να εντοπιστούν οποιεσδήποτε τέτοιες προσπάθειες.

Όσον αφορά το earning management έχει αποδοθεί σε αυτόν τον όρο ένα πλήθος ορισμών ο οποίος οφείλεται κυρίως στην πληθώρα των διαφορετικών συμπερασμάτων στα οποία έχουν καταλήξει οι διάφοροι ερευνητές κατά την διάρκεια ενασχόλησής τους με το συγκεκριμένο αντικείμενο. Στην βιβλιογραφία έχουν εντοπιστεί οι εξής ορισμοί:

- Η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων παρατηρείται όταν τα στελέχη μιας επιχείρησης χρησιμοποιούν την κρίση τους κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, ώστε να μεταβάλλουν τα αποτελέσματα και να αποπροσανατολίσουν τους stakeholders (επενδυτές, μετόχους) σχετικά με την κερδοφορία αλλά και την γενικότερη εικόνα της επιχείρησης (Healy, Wahlen 1999).
- Σύμφωνα με το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο 240, ο όρος παραποίηση αναφέρεται ως η εκούσια, εσκεμμένη ενέργεια από ένα ή περισσότερα άτομα της διοίκησης, των εργαζομένων ή τρίτου μέρους που έχουν ως αποτέλεσμα την ψευδή παρουσίαση (misrepresentation) των λογιστικών καταστάσεων.¹¹
- Σύμφωνα με τους Davidson, Stickney and Weil (1987)¹² η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων είναι η προμελετημένη διαδικασία μέσα στα πλαίσια των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης ώστε να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα.
- Η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων είναι μια σκόπιμη μεταβολή των κερδών προκειμένου να παρουσιαστεί διαφορετική εικόνα της επιχείρησης από ότι στην πραγματικότητα για την εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων (Schipper 1989).

¹¹ Σπάθης Χ.Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Οικονομικών Επιστημών Α.Π.Θ., *Εμπειρική Διερεύνηση της παραποίησης οικονομικών καταστάσεων*, «Λογιστής» Τεύχος 570 Σεπτέμβριος 2002

¹² Σε άρθρο του Skipper K. (1989)

Το συμπέρασμα που απορρέει από τους παραπάνω ορισμούς είναι ότι η Δημιουργική Λογιστική και η χειραγώγηση των κερδών δεν σημαίνει οπωσδήποτε την καταστρατήγηση των λογιστικών προτύπων, δηλαδή δεν αποτελεί αναγκαστικά παράνομη ενέργεια (πρόκειται για την θεμιτή Δημιουργική Λογιστική). Τον ισχυρισμό αυτό έρχονται να ενισχύσουν και τα σκάνδαλα της Enron και της WordCom όπου οι λογιστικές αλχημείες που διενεργήθηκαν επιτρέπονται σύμφωνα με τα αμερικάνικα λογιστικά πρότυπα. Στην περίπτωση που τα λογιστικά τεχνάσματα παραβιάζουν τα λογιστικά πρότυπα τότε έχουμε το φαινόμενο της απάτης (fraud).

Η χειραγώγηση των κερδών προκύπτει στις περιπτώσεις όπου η κρίση /διακριτικότητα (discretion) της διοίκησης δημιουργεί περιθώρια επιλογής και ευελιξίας στην λήψη αποφάσεων.

4.1.1 «ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ EARNING MANAGEMENT»

Σύμφωνα με τον σκοπό:

1. Εξομάλυνση κερδών: γίνεται με στόχο να μετριάσει την διακύμανση των κερδών από έτος σε έτος μεταφέροντας τα κέρδη από μία χρήση αιχμής σε μία χρήση όχι το ίδιο αποδοτική. Η διακύμανση, όπως γνωρίζουμε εμπεριέχει την έννοια του κινδύνου. Με αυτόν τον τρόπο, λοιπόν, η διοίκηση επιδιώκει να μειώσει την μεταβλητότητα των κερδών στην προσπάθειά της να περιορίσει τις ανησυχίες των επενδυτών περί ύπαρξης κινδύνου στη συγκεκριμένη επένδυση. Ουσιαστικά, αυτό γίνεται στην

προσπάθεια παρουσίασης μιας σταθερής ανοδικής πορείας της επιχείρησης.

2. Μείωση κερδών: Η τακτική αυτή έχει στόχο να αναγνωρίσει ζημιές ή έξοδα σε αυτή τη χρήση προκειμένου να μην επιβαρυνθεί και η επόμενη χρήση. Συνήθως παρατηρείται σε χρήσει όπου η απόδοση είναι ήδη μειωμένη και έχει ως στόχο να ωθήσει τα κέρδη της επόμενης χρονιάς (ή να τα εμφανίσει αυξημένα). Τα έξοδα συνήθως δεν είναι λειτουργικά αλλά προέρχονται από κάποιο “έκτακτο” γεγονός.

Σύμφωνα με τον τρόπο:

1. Accrual-Based EM: Η παραποίηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μπορεί να γίνει μέσω της χρήσης των δεδουλευμένων. Τα δεδουλευμένα έσοδα και έξοδα είναι αυτά που ουσιαστικά δημιουργούν τη διαφορά μεταξύ των αποτελεσμάτων και των ταμειακών ροών. Αυτό βασίζεται στην αρχή των δεδουλευμένων εσόδων και εξόδων που αναφέρει ρητά ότι τα έσοδα και τα έξοδα λογίζονται στη χρήση που αυτά αφορούν, ανεξάρτητα από το χρόνο είσπραξης ή πληρωμής τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι βάσει της χειραγώγησης μέσω των δεδουλευμένων δεν υπάρχουν άμεσες επιπτώσεις στις ταμειακές ροές.
2. Real Activities Manipulation: σύμφωνα με τον Roychowdhury (2006) η παραποίηση με πραγματικά μέσα αναφέρεται στις αποφάσεις της διοίκησης που παρεκκλίνουν από τις φυσιολογικές επιχειρηματικές πρακτικές και πραγματοποιούνται στην

προσπάθεια να επιτευχθούν οι προγραμματισμένοι στόχοι ή να μην εμφανιστούν τυχόν ζημιές.

Η διοίκηση ωθείται, λοιπόν, στη χρήση διάφορων μεθόδων που αφορούν την πραγματική δραστηριότητα της επιχείρησης, όπως παραδείγματος χάριν, εκπτώσεις στους πελάτες επι των πωλήσεων προκειμένου να αυξήσουν τον τζίρο τους, υπερπαραγωγή ώστε να εμφανίσουν μεγαλύτερο τελικό απόθεμα και τελικά μικρότερο κόστος πωληθέντων, επιλεκτική μείωση των εξόδων ώστε να εμφανίσουν μεγαλύτερα περιθώρια κέρδους κ.α.

4.1.2. «ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ EARNING MANAGEMENT»

Η διαχείριση των κερδών μπορεί να είναι **κοσμητική (cosmetic)** κατά την οποία τα στελέχη παραποιούν τα δεδουλευμένα (accruals) δίχως συνέπειες στην ταμειακή ροή. Αυτή μπορεί επίσης να είναι **πραγματική (real)**, όπου τα στελέχη κάνουν ενέργειες με συνέπειες στην ταμειακή ροή της επιχείρησης για σκοπούς *earning management*.

Η κοσμητική διαχείριση των κερδών είναι ένα δυνητικό αποτέλεσμα του εύρους εφαρμογών της λογιστικής των δεδουλευμένων. Τα λογιστικά πρότυπα και μηχανισμοί καθοδήγησης μειώνουν αυτό το εύρος. Εν τούτοις είναι αδύνατο να εξαλειφθεί αυτό το εύρος δοθείσας της πολυπλοκότητας και της μεταβλητότητας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον, η λογιστική των δεδουλευμένων απαιτεί εκτιμήσεις και κρίσεις.

Υπάρχουν τρεις στρατηγικές οι οποίες είναι τυπικές κοσμητικής διαχείρισης των κερδών:

1. τα στελέχη αυξάνουν το κέρδος της τρέχουσας περιόδου
2. τα στελέχη παίρνουν ένα “μεγάλο λουτρό”¹³ με το να μειώσουν αξιοσημείωτα το κέρδος τις τρέχουσας περιόδου
3. τα στελέχη μειώνουν την αστάθεια των κερδών εξομαλύνοντας το κέρδος.

Τα στελέχη τις φορές εφαρμόζουν αυτές τις στρατηγικές συνδυαστικά ή μία μόνο εξ’ αυτών σε διάφορα χρονικά σημεία προκειμένου να επιτύχουν μακροπρόθεσμους σκοπούς διαχείρισης κερδών.

4.1.3 «ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ EARNING MANAGEMENT»

Υπάρχουν αρκετοί λόγοι για διαχείριση των κερδών στους οποίους συμπεριλαμβάνεται η αύξηση της αμοιβής ανώτερων στελεχών των οποίων η ανταμοιβή συνδέεται προς τα δημοσιοποιούμενα κέρδη, αύξηση της τιμής της μετοχής καθώς και για άσκηση πίεσης στην κυβέρνηση για χορήγηση επιδοτήσεων. Οι Wild, Bernstein & Subramanyam διακρίνουν τρεις κατηγορίες κινήτρων για διαχείριση κερδών:

¹³ Το “μεγάλο λουτρό” ενέχει την πραγματοποίηση όσο γίνεται περισσότερων αποσβέσεων-διαγραφών σε μία περίοδο. Η περίοδος που επιλέγεται είναι συνήθως μία με έντονη φτωχή απόδοση ή μία με ασυνήθη γεγονότα τέτοια όπως αλλαγή διοίκησης, συγχώνευση, αναδιάρθρωση κ.ο.κ. Λόγω της ασυνήθους και μη επαναλαμβανόμενης φύσης ενός “μεγάλου λουτρού” οι χρήστες των λογιστικών πληροφοριών τείνουν να προεξοφλούν την χρηματοοικονομική του επίπτωση. Αυτό προσφέρει μία ευκαιρία να διαγραφούν όλες οι παλιές αμαρτίες και επίσης διευκολύνει τη διοίκηση για μελλοντικές αυξήσεις κερδών.

Κίνητρα εκ Συμβολαίων – Contracting Incentives

Πολλά συμβόλαια χρησιμοποιούν λογιστικά νούμερα π.χ. συμβόλαια ανταμοιβής στελεχών συχνά συμπεριλαμβάνουν “δώρα” το ύψος των οποίων βασίζεται στα κέρδη.

Επιπτώσεις στην τιμή της μετοχής – Stock Price Effects:

Ένα άλλο κίνητρο για διαχείριση κερδών είναι η πιθανή επίπτωσή της στην τιμή της μετοχής π.χ. τα ανώτερα στελέχη είναι δυνατό να αυξήσουν τα κέρδη ούτως ώστε να ανυψώσουν την τιμή της μετοχής της εταιρείας έναντι γεγονότων όπως μία επιδιωκόμενη συγχώνευση ή διάθεση χρεογράφων στο κοινό ή σχέδια πώλησης μετοχών ή άσκηση δικαιωμάτων. Ένα άλλο σχετιζόμενο κίνητρο για διαχείριση κερδών είναι να “συναντήσει” επιτυχώς τις προσδοκίες της αγοράς δηλαδή τα ανώτερα στελέχη χαμηλώνουν τις προσδοκίες της αγοράς δια μέσου ηθελημένων απαισιόδοξων αποκαλύψεων-προαναγγελιών (pessimistic voluntary disclosures) και τότε διαχειρίζονται ανοδικά τα κέρδη “νικώντας” τις προσδοκίες της αγοράς.

Καθοδική διαχείριση κερδών

Τα κέρδη μερικές φορές τα διαχειρίζονται καθοδικά προκειμένου:

- να μειώσουν τα πολιτικά κόστη και ενδεχόμενη λεπτομερή εξέταση εταιρειών από κρατικές υπηρεσίες ή κυβερνητικές επιτροπές όπως λ.χ. εφορία.

- Να κερδίσουν χαριστική μεταχείριση από την κυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένων επιδοτήσεων και μέτρων προστασίας από τον εκ του εξωτερικού ανταγωνισμό.
- Να πολεμήσουν τα όσα οι συνδικαλιστικές οργανώσεις ζητούν.

4.1.4 «Η ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΥΛΕΥΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΟΥ EARNING MANAGEMENT»

Η χειραγώγηση των δεδουλευμένων αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια της διοίκησης για να διαμορφώσει τα κέρδη προς δημοσίευση έτσι όπως αυτή επιθυμεί και φυσικά να καταφέρει να αφομοιώσει οφέλη σε πολλά επίπεδα. Το earning management αποτελεί ουσιαστικά προϊόν της υποκειμενικής διαχείρισης των δεδουλευμένων. Τα accruals ορίζονται ως :

1. Συνολικά Δεδουλευμένα = Δημοσιευμένα Κέρδη – Λειτουργικές Ταμειακές Ροές
2. Συνολικά Δεδουλευμένα = Μη διαφοροποιούμενα Δεδουλευμένα (normal accruals) + διαφοροποιούμενα Δεδουλευμένα (discretionary accruals)

Η διαφορά των μη διαφοροποιούμενων Δεδουλευμένων από τα διαφοροποιούμενα είναι ότι τα πρώτα αποτελούν λογιστικής φύσεως

ρυθμίσεις επί των ταμειακών ροών όπως υπαγορεύονται από τους λογιστικούς κανόνες και πρότυπα ενώ τα δεύτερα υπόκεινται στην διακριτική ευχέρεια της διοίκησης. Επομένως το ύψος των διαφοροποιούμενων Δεδουλευμένων υποδηλώνει κατά πόσο τα δημοσιευμένα κέρδη είναι παραποιημένα.

Τα δεδουλευμένα (accruals) που «προσφέρονται για υποκειμενική διαχείριση των αποτελεσμάτων περιλαμβάνουν :

- Διενέργεια αποσβέσεων την περίοδο εισαγωγής μιας εταιρείας στο χρηματιστήριο
- Προβλέψεις επισφαλειών επί των απαιτήσεων τραπεζών και ασφαλιστικών εταιρειών
- Προβλέψεις για αναβαλλόμενους φόρους

Αρκετές έρευνες οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί, μελέτησαν την χειραγώγηση των λογιστικών κερδών μέσω της τεχνικής των accruals.

Η έρευνα των Scott Richardson, Irem Tuna και Min Wu (2002), είχε σκοπό να εξετάσει τη χρησιμότητα των λογιστικών πληροφοριών στην πρόβλεψη της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων. Εξετάστηκε ένα δείγμα 440 επιχειρήσεων από το 1971 έως το 2000 που ανασύνταξαν τις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις. Διαπιστώθηκε ότι επιχειρήσεις που επανασυντάσουν τις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις έχουν υψηλές προσδοκίες για την μελλοντική αύξηση των κερδών και υψηλότερα επίπεδα ανεξόφλητου χρέους.

Η Επιτροπή SEC λαμβάνοντας υπόψη τις ουσιαστικές δαπάνες για την διενέργεια έρευνας, ανέλαβε μόνο τις έρευνες για τις επιχειρήσεις

όπου η πιθανότητα επιτυχίας από μια ανασύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι αρκετά υψηλή. Η έρευνα έδειξε ότι οι πιέσεις της αγοράς είναι κίνητρο για τη υιοθέτηση από μέρους των επιχειρήσεων επιθετικών λογιστικών πολιτικών, ενώ τέλος, κατέληξε στο ότι τα accruals, και πιο συγκεκριμένα τα λειτουργικά και επενδυτικά accruals, είναι βασικοί δείκτες της χειραγώγησης των κερδών. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε ότι οι επιχειρήσεις που καλέστηκαν να ανασυντάξουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις εμφάνιζαν πιο πολλά accruals σε σχέση με τις επιχειρήσεις των οποίων οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις θεωρήθηκαν φερέγγυες.

Οι Dechow, Sloan και Sweeney (1996) εξέτασαν ένα δείγμα 66 επιχειρήσεων που βρίσκονταν υπό την επιτήρηση της SEC, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις διαμέσου των αυξήσεων (accruals) προσπαθούν να ωραιοποιήσουν την εικόνα τους ώστε να αντλήσουν εξωτερικά κεφάλαια. Τα κέρδη και η λογιστική αξία χρησιμοποιούνται συνήθως ως βάση για την αποτίμηση της επιχείρησης. Εντούτοις, η αξιοπιστία των κερδών, όπως υποδεικνύεται από τη διαχείριση αποδοχών, μπορεί να έχει επιπτώσεις στη σχετικότητα της στον καθορισμό της αξίας. Η Catherine Whelan (2004), εξέτασε τη σύνδεση μεταξύ της χειραγώγησης των λογιστικών αποτελεσμάτων και της αποτίμησης της επιχείρησης με το να αξιολογεί τον αντίκτυπο της χειραγώγησης των κερδών στην σχετικότητα κερδών – λογιστική αξίας. Τρεις διαφορετικές πηγές διαχείρισης κερδών ερευνώνται: συνολικές διακριτές αυξήσεις (total discretionary accruals), βραχυπρόθεσμες διακριτικές αυξήσεις (shortterm discretionary accruals) και μακροπρόθεσμες διακριτικές αυξήσεις (longterm discretionary accruals).

Οι συνολικές διακριτικές αυξήσεις υπολογίζονται χρησιμοποιώντας το μοντέλο του Jones (Jones 1991).¹⁴ Τα νέα μοντέλα αναπτύσσονται για να υπολογίσουν τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες διακριτικές αυξήσεις. Αυτά τα μοντέλα, επιτρέπουν την έρευνα του διαφορετικού αντίκτυπου της χειραγώγησης των κερδών μέσω του βραχυπρόθεσμου σε αντιπαράθεση με τη χειραγώγηση των κερδών μέσω των μακροπρόθεσμων διακριτικών αυξήσεων. Η αρχική πρόταση είναι ότι η χειραγώγηση των κερδών μέσω των μακροπρόθεσμων διακριτικών αυξήσεων ασκεί μεγαλύτερη επίδραση στην σχετικότητα μεταξύ κερδών – λογιστικής αξίας από ότι η χειραγώγηση των κερδών μέσω των βραχυπρόθεσμων διακριτικών αυξήσεων. Το αποτέλεσμα της έρευνας είναι ότι για τις επιχειρήσεις των οποίων οι διακριτικές αυξήσεις (discretionary accruals) οδηγούν στο συμπέρασμα ότι διενεργείται χειραγώγηση των αποτελεσμάτων, η σχετικότητα μεταξύ κερδών και αξίας αναμένεται να είναι χαμηλότερη από ότι για τις επιχειρήσεις που δεν χειραγωγούν τα κέρδη τους. Επιπλέον, με την ύπαρξη χειραγώγησης των λογιστικών κερδών, αναμένεται ότι θα υπάρξει μια μετατόπιση της εμπιστοσύνης για την αποτίμηση της επιχείρησης, από τα κέρδη στη λογιστική αξία.

¹⁴ Ο Jones (1991) προσπάθησε να ελέγξει τα αποτελέσματα των «αλλαγών» στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρηση σχετικά με τα μη διακριτά δεδουλευμένα (nondiscretionary accruals).

4.1.5 «ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΕΘΟΔΩΝ EARNING MANAGEMENT ΚΑΙ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»

Σύμφωνα με τον Rezaee¹⁵ και τον Σπάθη (2002), οι πιο συχνοί λογιστική χειρισμοί ωραιοποίησης των αποτελεσμάτων αναφέρονται στις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις και αποζημιώσεις προσωπικού, στις αποσβέσεις, στο χαρακτηρισμό εξόδων που αφορούν πάγια σε κόστος κτήσης τους, στην αποτίμηση των αποθεμάτων όπως επίσης σε καταχωρήσεις εσόδων/εξόδων σε λάθος χρήση. Κάποιες άλλες πρακτικές που έχουν ως συνέπεια την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων είναι η παρέμβαση, μετατροπή και διαχείριση σημαντικών χρηματοοικονομικών εγγράφων, συναλλαγών καθώς και των σχετικών παραστατικών που τις συνοδεύουν. Επιπλέον, η σκόπιμη παράλειψη ή κακή παρουσίαση γεγονότων, συναλλαγών, λογαριασμών ή άλλων σημαντικών πληροφοριών που είναι απαραίτητες για την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων καθώς και η εσκεμμένη μη εφαρμογή λογιστικών κανόνων, αρχών, πολιτικών και προτύπων που αποτελούν εργαλεία για τη μέτρηση, αναγνώριση καταγραφή και αποκάλυψη οικονομικών γεγονότων και συναλλαγών, αποτελούν τεχνικές που διαστρεβλώνουν την πραγματική εικόνα της επιχειρηματικής μονάδας που στοχεύουν να αποδώσουν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

¹⁵ Rezaee, z. (2002): ‘‘Financial Statements Fraud: prevention and detection’’. New York, NY: Wiley 2002.

Η τακτική “Bill and Hold Sales Transaction”¹⁶

Σύμφωνα με την πρακτική αυτή, η πωλήτρια εταιρεία διατηρεί στις αποθήκες της το εμπόρευμα που πούλησε σε κάποιον πελάτη έτσι ώστε να τον διευκολύνει προσωρινά. Στην περίπτωση αυτή, ο πελάτης δέχεται να αγοράσει τα αγαθά υπογράφοντας κάποιο συμβόλαιο, αλλά ο ιδιοκτήτης διατηρεί την κατοχή και ιδιοκτησία των εμπορευμάτων, μέχρι ο αγοραστής να ζητήσει την παράδοσή τους. Η παραβίαση της σύμβασης περιλαμβάνει την καταγραφή – αναγνώριση των εσόδων από την πωλήτρια εταιρεία πριν ακόμα γίνει η μεταβίβαση της κυριότητάς τους στον αγοραστή.

Συμφωνίες μεταξύ των μερών – Side Agreements

Πρόκειται για συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ των συναλλασσομένων μερών και έχουν ως σκοπό την μεταβολή των όρων της χρονικής καταγραφής των εσόδων με την παροχή διευκολύνσεων οικονομικού χαρακτήρα όπως εκπτώσεις, δωρεάν μεταφορά εμπορευμάτων και εγκατάστασης, προκειμένου να παρακινήσουν τον αγοραστή να δεχτεί τους όρους καταγραφής που θέτει η πωλήτρια εταιρεία (Thompson, 2005).

Η τεχνική Channel Stuffing

Κατά την πρακτική αυτή, η εταιρεία καταβάλλει προσπάθειες για να πείσει και να παρακινήσει τους πελάτες της να αγοράσουν εμπορεύματα πολύ μεγαλύτερου ύψους από αυτού που πραγματικά είναι σε θέση να πουλήσει μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Για αυτό το

¹⁶ Thompson, P. (2005): “Identifications of fraudulent financial reporting through analysis of published financial statements”, Research project for emerging issues / advanced topics course, University of Toronto.

λόγο, η προμηθεύτρια εταιρεία χρησιμοποιεί μεγάλες εκπτώσεις και, γενικότερα, ευνοϊκότερους όρους αγοράς. Το όφελος που αποκομίζουν οι εταιρείες από αυτή τη διαδικασία είναι η εμφάνιση σταθεροποιημένων εσόδων σε ισχνές περιόδους, εκμεταλλευόμενες την αποτελεσματική προώθηση των πωλήσεών τους (Sauer, 2002).

Εικονικές πωλήσεις – *Illegitimate Sales Transactions*

Οι εικονικές πωλήσεις αποτελούν μια άλλη μορφή παραποίησης του Ισολογισμού και της Κατάστασης Αποτελεσμάτων Χρήσης, η οποία επιτυγχάνεται με την καταγραφή πλασματικών πωλήσεων της εταιρείας προς άλλες συγγενικές επιχειρήσεις. Υπάρχει η περίπτωση, μάλιστα, οι εικονικές πωλήσεις να είναι προς ανύπαρκτες οικονομικές οντότητες με πλαστά τιμολόγια που καταγράφονται την μια χρονιά και ακυρώνονται την επόμενη. Οι εικονικές πωλήσεις πραγματοποιούνται κυρίως μεταξύ συγγενικών ή θυγατρικών επιχειρήσεων, όπου η μητρική εταιρεία αγοράζει εμπορεύματα ή ύλες από τις υπόλοιπες, με απώτερο σκοπό να αυξήσει το Κόστος Πωληθέντων, να εμφανίσει μικρότερα κέρδη και κατά συνέπεια να πετύχει μικρότερη φορολογία.

Εικονικές συναλλαγές μεταξύ συνεργαζόμενων επιχειρήσεων – *Improper Related Party Sales Transactions*

Η τεχνική αυτή πραγματοποιείται μεταξύ επιχειρήσεων που συνεργάζονται και ανταλλάσσουν, σε τακτική βάση, χρήματα, επιταγές και τιμολόγια. Οι εικονικές συναλλαγές μπορούν να πάρουν τις εξής μορφές:

- ❖ Εικονική αγοραπωλησία του τελικού αποθέματος μεταξύ επιχειρήσεων με ομοειδές αντικείμενο δραστηριότητας
- ❖ Παρουσίαση προκαταβολών πωλήσεων στα λογιστικά τους βιβλία με τη μορφή πωλήσεων που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί

Πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή η τεχνική προϋποθέτει ιδιαίτερα καλή συνεργασία μεταξύ των διοικήσεων των εταιρειών.

Κύκλος εργασιών

Εδώ θα περιγράψουμε κάποια λογιστικά τεχνάσματα που επηρεάζουν το σύνολο των Πωλήσεων και κατά επέκταση τα έσοδα και τα αποτελέσματα μιας επιχείρησης.

- Υπερτιμολόγηση των πραγματοποιηθέντων πωλήσεων
- Χρήση ή μη του λογισμού δαπανών ύψους 1% ή 2% άνευ παραστατικών επί των πωλήσεων εξαγωγικών και τουριστικών επιχειρήσεων
- Σκόπιμη καθυστέρηση στην έκδοση των τιμολογίων πώλησης των εμπορευμάτων, ιδιαίτερα σε περιόδους που πλησιάζουν το τέλος της εκάστοτε χρήσης
- Η μη έκδοση τιμολογίων πώλησης κυρίως από μικρές επιχειρήσεις, προκειμένου να μην αποδοθεί ο Φ.Π.Α. αλλά και να μην μεταβούν σε υψηλότερο επίπεδο φορολογικής κλίμακας.

Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία

Οι τεχνικές που παραποιούν την πραγματική εικόνα εντοπίζονται στις ασώματες ακινητοποιήσεις, στις ενσώματες ακινητοποιήσεις, στις συμμετοχές και στις μακροπρόθεσμες απαιτήσεις.

i. Υλικά ή Ενσώματα Πάγια

Σε αυτή την περίπτωση η διενέργεια ή μη αποσβέσεων (ή προβλέψεων υποτίμησης αξίας αν πρόκειται για γήπεδα, οικόπεδα και αγροτεμάχια που ουσιαστικά δεν αποσβένονται) αποτελεί ένα τρόπο για την υποκειμενική διαχείριση του αποτελέσματος. Με την εφαρμογή της τεχνικής αυτής, εκτός από την Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης, μεταβάλλεται και η αξία του Ενεργητικού αφού δεν εμφανίζονται οι αποσβέσεις που θεωρούνται έξοδο (παραλείπονται μάλιστα και οι αντίθετοι λογαριασμοί των αποσβεσμένων παγίων). Αυτή η μορφή παραποίησης είναι σε θέση να επηρεάσει και χρηματοοικονομικούς δείκτες, όπως ο ROI (Return on Investment) που αναφέρεται στην απόδοση επενδεδυμένων κεφαλαίων της επιχείρησης. Όταν η διοίκηση της εταιρείας θέλει να προβεί σε ωραιοποίηση των αποτελεσμάτων και, συγκεκριμένα, θέλει να εμφανίσει αυξημένα κέρδη, τότε δεν διενεργεί αποσβέσεις ή χρησιμοποιεί μειωμένους συντελεστές. Στην ωραιοποίηση αυτή βοηθάει και το γεγονός ότι υπάρχει ελευθερία κρίσεων, υπολογισμών και επιλογών αναφορικά, με την εκτίμηση της ωφέλιμης ζωής των παγίων στοιχείων, των ετών αλλά και την μέθοδο απόσβεσης. Η διαδικασία των αποσβέσεων είναι ιδιαιτέρως σημαντική διότι είναι πηγή χρηματοδότησης για τη επιχείρηση, με την έννοια ότι τα ποσά

που αντιστοιχούν στις αποσβέσεις δεν φορολογούνται και μένουν στην επιχείρηση με την μορφή αποθεματικών (Μπαραλέξης, 1998)

ii. Πάγια Υπό Κατασκευή

Σε αυτό το στοιχείο του ενεργητικού, η ιδιοκατασκευή ενός Πάγιου Περιουσιακού Στοιχείου ενώ δεν έχει ολοκληρωθεί, η διοίκηση δεν μεταφέρει τον λογαριασμό “Πάγια υπό κατασκευή” στον αντίστοιχο λογαριασμό του παγίου. Με αυτό τον τρόπο, αποφεύγεται η υποχρέωση να διενεργηθούν αποσβέσεις οπότε προκαλείται αύξηση του ύψους των κερδών.

iii. Ασώματες Ακινήτοποιήσεις και έξοδα Πολυετούς Απόσβεσης

Η μεταφορά δεδουλευμένων εξόδων χρήσης στο λογαριασμό του Πάγιου Ενεργητικού “Ασώματες Ακινήτοποιήσεις και έξοδα Πολυετούς Απόσβεσης” παραβιάζει τις αρχές των δεδουλευμένων εξόδων αλλά και της αυτοτέλειας των χρήσεων. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται αύξηση των δημοσιευμένων κερδών.

iv. Μεταφορά τόκων στο κόστος προϊόντος αντί του κόστους περιόδου

Η πρακτική αυτή εξασφαλίζει ότι τα κέρδη θα αυξηθούν αφού το κόστος προϊόντος ενσωματώνεται στο προϊόν και αποθεματοποιείται, επιβαρύνοντας τα Αποτελέσματα χρήσης όταν αυτό πουληθεί. Αντιθέτως, το κόστος περιόδου επιβαρύνει αποκλειστικά τα Αποτελέσματα Χρήσης.

v. Άυλα ή Ασώματα Πάγια (υπεραξία, φήμη και πελατεία, δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, σήματα, copyright)

Η νομοθεσία ορίζει ότι τα Ασώματα Πάγια Στοιχεία αποσβένονται εφάπαξ σε μία χρήση ή σταδιακά και ισόποσα εντός πενταετίας. Οι εταιρείες εφαρμόζοντας Δημιουργική Λογιστική αλλάζουν τον διενεργούμενο χρόνο απόσβεσης , παρουσιάζοντας έτσι τα Αποτελέσματα Χρήσης σαφή βελτίωση.

vi. Συμμετοχές

Οι managers των εταιρειών στην προσπάθειά τους να βελτιώσουν τον δείκτη ρευστότητας μεταφέρουν τις συμμετοχές στα χρεόγραφα που αποτελούν όμως στοιχεία του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού. Αυτό έχει ως συνέπεια τη μεταβολή του δείκτη ROI , αφού τα χρεόγραφα δεν αποτελούν στοιχείο των πωλήσεων και δεν περιλαμβάνονται στο λειτουργικό ενεργητικό όπως οι συμμετοχές. Έτσι ο δείκτης ROI εμφανίζεται σε υψηλότερα επίπεδα.

vii. Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις (Μακροπρόθεσμα Γραμμάτια Εισπρακτέα, Οφειλόμενες δόσεις Μετοχικού Κεφαλαίου)

Η μέθοδος αυτή επιβάλλει τη μεταφορά του μεγαλύτερου μέρους των απαιτήσεων στις βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις, έτσι ώστε να υπάρξει άνοδος του δείκτη άμεσης ρευστότητας καθώς και βελτίωσης της ποιότητας των Ενεργητικών Στοιχείων. Ωστόσο το σύνολο των Περιουσιακών στοιχείων παραμένει αμετάβλητο σε αυτή τη περίπτωση.

viii. Κεφαλαιοποίηση των λειτουργικών εξόδων

Σύμφωνα με την πρακτική αυτή τελείται Κεφαλαιοποίηση των λειτουργικών εξόδων όπως έξοδα διαφήμισης, έρευνας και ανάπτυξης, επισκευών και διατήρησης. Σύμφωνα με την αρχή του συσχετισμού εξόδων και εσόδων, τα έξοδα μιας εταιρικής χρήσης πρέπει να συγκρίνονται μόνο με τα έσοδα της ίδιας εταιρικής χρήσης. Βέβαια οι εταιρίες εμφανίζουν την εξής τάση: δεν προβαίνουν σε καταγραφή των εξόδων με αυτή τους την ιδιότητα, αλλά ως στοιχεία του Ισολογισμού (δηλαδή να κεφαλαιοποιηθούν), οπότε υπάρχει υπερεκτίμηση των κερδών της τρέχουσας οικονομικής περιόδου καθώς το κεφαλαιοποιηθέν ενεργητικό εξοφλείται.

Κυκλοφορούν Ένεργητικό

Η Δημιουργική Λογιστική ασκεί αρνητική επίδραση και στα στοιχεία του Κυκλοφορούντος Ένεργητικού. Υπενθυμίζουμε ότι τα στοιχεία του Κυκλοφορούντος Ένεργητικού συμπεριλαμβάνουν εκείνα τα στοιχεία που ανήκουν στην εταιρεία και αναμένεται να αλλάξουν μορφή και υπόσταση μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Στη συνέχεια αναφέρουμε αναλυτικά τις τεχνικές που αναπτύσσονται με στόχο την παραποίηση.

i. Πεπαιωμένα εμπορεύματα

Μία σύνηθες τακτική που ακολουθείται από τις επιχειρήσεις για να παραποιήσουν τις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις, είναι η αποτίμηση των πεπαιωμένων εμπορευμάτων τους στην τιμή κτήσης τους και όχι στην τιμή πώλησής τους. Με τον τρόπο αυτό δεν εμφανίζονται οι αρχικά πραγματοποιηθείσες ζημιές κάτι που

συνεπάγεται αύξηση των κερδών. Κατά επέκταση τα αποθέματα εμφανίζονται στον Ισολογισμό σε υψηλότερο επίπεδο από ότι είναι στην πραγματικότητα. “Θύμα” αυτής της τεχνικής πέφτει και ο δείκτης αποδοτικότητας ROI και ο δείκτης γενικής ρευστότητας.

ii. Αλλαγή της μεθόδου αποτίμησης

Η αλλαγή της μεθόδου που αποτιμώνται τα αποθέματα μίας επιχείρησης, είναι από τις πιο συχνές μορφές εκδήλωσης Δημιουργικής Λογιστικής. Η αλλαγή αυτή έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της συνέπειας των λογιστικών ενεργειών που συνεπάγεται σταθερότητα και ομοιομορφία. Έτσι ενώ στη μία χρήση η εταιρεία χρησιμοποιεί την μέθοδο LIFO (last in-first out), την επόμενη χρήση χρησιμοποιεί την μέθοδο FIFO (first in-first out), με στόχο να επηρεαστεί η αξία του τελικού αποθέματος και το κόστος πωληθέντων, όπως επίσης ο Ισολογισμός και τα Αποτελέσματα Χρήσης.

iii. Μη εμφάνιση ζημιών από ανασφάλιστα εμπορεύματα

Οι εταιρείες αποκρύπτουν από τα αποτελέσματά τους ζημιές που έχουν προέλθει από καταστροφή των εμπορευμάτων τους εξαιτίας χρονικής απαξίωσης, κακής συντήρησης, φωτιάς ή πλημμύρας και δεν ήταν ασφαλισμένα έτσι ώστε να μπορούν να διεκδικήσουν ασφαλιστική αποζημίωση.

iv. Μη διενέργεια προβλέψεων για τις επισφαλείς απαιτήσεις ή χρήση μειωμένων συντελεστών προβλέψεων για τις απαιτήσεις αυτές.

v. Μη μεταφορά των πελατών στη κατηγορία των επισφαλών
Υπάρχουν περιπτώσεις όπου σε προγενέστερες χρήσεις έχει γίνει σχετική πρόβλεψη για ορισμένους πελάτες, αυτοί δεν μεταφέρονται στους επισφαλείς με συνέπεια να αυξάνεται το Κυκλοφορούν Ενεργητικό και κατά επέκταση ο δείκτης ρευστότητας.

vi. Επίδικες απαιτήσεις
Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. (λογαριασμός 33.98), σε περίπτωση που ο έλεγχος από τη Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία ανακαλύψει μη καταχωρημένες πωλήσεις για μία εταιρεία, τότε της επιβάλλεται πρόστιμο. Στη συνέχεια, και ενώ η επιχείρηση καταβάλλει το αντίτιμο του προστίμου, χρεώνεται ο λογαριασμός 33.98 ‘‘επίδικες απαιτήσεις κατά του Ελληνικού Δημοσίου’’ αντί να χρεώνεται ο λογαριασμός του ταμείου. Αυτό έχει ως συνέπεια την πλασματική αύξηση του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.

4.2 «ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ»

Ο ορισμός του φαινομένου της παραοικονομίας εξακολουθεί εδώ και πολλά χρόνια να παραμένει ασαφής. Βασικός λόγος για την δυστοκία αυτή είναι οι εγγενείς δυσκολίες ενός τόσο σύνθετου και περίπλοκου φαινομένου. Σήμερα ο επικρατέστερος ορισμός θεωρεί γενικά την παραοικονομία ως το τμήμα εκείνο της μη καταγραφόμενης στους εθνικούς λογαριασμούς οικονομικής δραστηριότητας, η οποία όμως θα έπρεπε να καταγράφεται. Ακριβέστερα ως παραοικονομία ορίζουμε, το τμήμα εκείνο της οικονομικής δραστηριότητας το οποίο θα έπρεπε να περιλαμβάνεται στο εθνικό προϊόν –αφού δημιουργεί προστιθέμενη αξία– πλην όμως για διάφορους λόγους δεν καθίσταται δυνατό να καταγραφεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες μετρήσεως.

Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό:

- Για να περιληφθεί μια οικονομική δραστηριότητα στην παραοικονομία πρέπει να δημιουργεί προστιθέμενη αξία.
- Η δημιουργία προστιθέμενης αξίας είναι αναγκαία αλλά όχι και ικανή συνθήκη. Δραστηριότητες οι οποίες, σύμφωνα με την πάγια τακτική των εθνικών λογαριασμών δεν καταγράφονται δεν περιλαμβάνονται και στην οικονομία.
- Η μη καταγραφή είναι δυνατόν να οφείλεται είτε σε ηθελημένες ενέργειες απόκρυψης της οικονομικής δραστηριότητας από τις οικονομικές μονάδες, είτε σε ανεπάρκεια των υπηρεσιών των εθνικών λογαριασμών.

Με βάση τα στοιχεία αυτά οριοθετείται η σχέση της φοροδιαφυγής με την παραοικονομία.

Η φοροδιαφυγή ή αλλιώς μη φορολογική συμμόρφωση σχετίζεται με τη διαφορά μεταξύ του συνολικού ποσού του φόρου, που προκύπτει από τα εκουσίως δηλούμενα μεγέθη και καταβάλλεται στο δημόσιο ταμείο εντός ενός φορολογικού έτους, και του επακριβούς ποσού του φόρου το οποίο θα οφειλόταν να καταβληθεί για την ίδια περίοδο λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά μεγέθη και την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία. Η έννοια της λέξης εκουσίως είναι ότι γίνεται μόνο με τις φορολογικές δηλώσεις και χωρίς να έχει προηγηθεί οποιοσδήποτε φορολογικός ή άλλος έλεγχος. Η μη φορολογική συμμόρφωση μπορεί να περιοριστεί είτε στον φόρο εισοδήματος είτε να επεκταθεί και σε άλλους φόρους, όπως είναι ο φόρος προστιθέμενης αξίας, ειδικοί φόροι κατανάλωσης, καθώς και στην μη απόδοση στο δημόσιο ταμείο παρακρατηθέντων φόρων εισοδήματος. Είναι φανερό ότι η μη φορολογική συμμόρφωση είναι η άλλη πλευρά της φοροδιαφυγής, η οποία μπορεί επίσης να οριστεί ως το ποσό του φόρου εισοδήματος, το οποίο ενώ θα έπρεπε να δηλώνεται οικειοθελώς, για διάφορους λόγους δεν δηλώνεται, καθώς και το ποσό των άλλων φόρων που ενώ θα έπρεπε να εισπράττονται και να αποδίδονται στο δημόσιο ταμείο αυτό δεν γίνεται.

Η φοροδιαφυγή συνήθως διακρίνεται από την φοροαποφυγή (tax avoidance), η οποία συνίσταται στην μη καταβολή φόρου αξιοποιώντας ή ακριβέστερα καταστρατηγώντας την ισχύουσα νομοθεσία (κυρίως τυχόν ασάφειες, ειδικές ρυθμίσεις και «παραθυράκια»), Τα όρια ωστόσο μεταξύ της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής είναι πολλές φορές ασαφή, γι αυτό και υπάρχουν πρόστιμα στους επικαλούμενους παράνομα τις ρυθμίσεις της φορολογικής νομοθεσίας για να μην πληρώσουν φόρους. Αν θέλει κανείς να ακριβολογήσει λόγος για φοροαποφυγή πρέπει να

γίνεται μόνον όταν αυτός που την κάνει δεν υπόκειται σε κίνδυνο να υποστεί κυρώσεις για τέτοιες πράξεις του. Αξίζει να αναφερθεί και ο όρος φοροκλοπή που αναφέρεται στην μη απόδοση στο δημόσιο των εισπραχθέντων ή παρακρατηθέντων φόρων. Στην πράξη ωστόσο δεν είναι εύκολη η διάκριση μεταξύ φοροδιαφυγής και φοροκλοπής, ιδιαίτερα στους έμμεσους φόρους, όπου δεν ξεχωρίζει κανείς εύκολα εάν έχει εισπραχθεί και δεν έχει αποδοθεί ο φόρος ή το προϊόν πουλήθηκε χωρίς φόρο (Γεωργακόπουλος, 1997). Βασική αιτία της φοροδιαφυγής είναι η ίδια η φύση του φόρου, που αποτελεί για την εκάστοτε εταιρεία υποχρεωτική μονομερή μεταβίβαση πόρων προς το κράτος χωρίς άμεσο αντάλλαγμα ή αντίκρισμα, γεγονός που εν πολλοίς την καθιστά διεθνές και διαχρονικό φαινόμενο.

Οι δε διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ των κρατών συνδέονται με το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και οργάνωσης, με το εκπαιδευτικό πολιτικό και πολιτιστικό επίπεδο των κατοίκων, καθώς και με την πολυπλοκότητα της νομοθεσίας, την αποτελεσματικότητα και ακεραιότητα των φορολογικών αρχών. Η μη φορολογική συμμόρφωση μπορεί να εκτιμηθεί με διάφορα οικονομικά μεγέθη και σε αυτή τη μελέτη χρησιμοποιούμε εναλλακτικά τα δύο που ακολουθούν. Το ένα είναι το χάσμα φόρου (tax gap), το οποίο ορίζεται ως η απόλυτη διαφορά μεταξύ του ποσού του φόρου που δηλώνεται στις Εφορίες και του ποσού του φόρου που έπρεπε να έχει δηλωθεί. Πρακτικά πρόκειται για τον επιπλέον οφειλόμενο φόρο. Η άλλη προσέγγιση μέτρησης της μη φορολογικής συμμόρφωσης εκφράζεται σε σχετικούς όρους και ορίζεται ως το ποσοστό του φόρου που εκουσίως καταβάλλεται προς το ποσό του φόρου το οποίο έπρεπε να δηλωθεί, όπου

Το πιο γνωστό παράδειγμα αυτής της προσέγγισης για εκτίμηση της μη φορολογικής συμμόρφωσης είναι το Πρόγραμμα Μέτρησης

Συμμόρφωσης Φορολογουμένων (Taxpayer Compliance Measurement Program (TCMP) του Υπουργείου Οικονομικών (Internal Revenue Service, IRS) των Ηνωμένων Πολιτειών. Το IRS έχει επιλέξει ένα τυχαίο δείγμα νοικοκυριών και επιχειρήσεων, που προσεγγίζει τις 50.000 μονάδες, και σε αυτό διεξάγει σε τακτά χρονικά διαστήματα εντατικούς φορολογικούς ελέγχους [βλέπε Internal Revenue Service (1983), και Internal Revenue Service (1996)]. Η πληροφόρηση που προκύπτει από το TCMP χρησιμοποιείται αφενός για την εκτίμηση του μεγέθους και της έκτασης της μη φορολογικής συμμόρφωσης και αφετέρου για βοηθήσει τις φορολογικές αρχές στο να σχεδιάσουν αποτελεσματικότερα τις μεθόδους ανίχνευσης πιθανής φοροδιαφυγής.¹⁷

Κατά καιρούς οι εκάστοτε κυβερνήσεις προσπαθούν να τιθασεύσουν το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Οποιαδήποτε προσπάθεια όμως αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής πρέπει να είναι σε αντιστοιχία με το όλο πλέγμα των πραγματικών αιτιών της, πέραν της φυσικής απαρέσκειας του πολίτη απέναντι στο φόρο¹⁸, και της φυσικής ανυποταξίας του ανθρώπου απέναντι σε οποιονδήποτε καταναγκασμό.¹⁹

Αιτίες Εμφάνισης της Φοροδιαφυγής

- Το ποσό του φόρου που πληρώνει τα νομικά πρόσωπα στο κράτος.
- Το ποσό αυτό θα μπορούσε να το χρησιμοποιήσουν για την κάλυψη κάποιας ανάγκης της εταιρείας για αυτό το λόγο κάνουν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να αποφύγει την πληρωμή των φόρων.

¹⁷ Κωνσταντίνος Ν. Κανελοπουλος, Επιστημονικός Ερευνητής Κ.Ε.Π.Ε. Θεμα Εργασίας: Φοροδιαφυγή στις Ανώνυμες Εταιρείες: Εκτιμήσεις από τις Εισαχθείσες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Νο 75 Μάιος 2002

¹⁸ Για το φαινόμενο της φοροδιαφυγής, βλ. αναλυτικά Φινοκαλιώτη εις: Φινοκαλιώτη Μπάρμπα, Δημόσια Οικονομικά, Θεσσαλονίκη 2001, σελ. 35 επ.

¹⁹ Γεώργιος Ι. Μάτσος Δ.Ν. Δικηγόρος

- Οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές. Όσο υψηλότερη είναι η φορολογία που επιβάλλεται τόσο μεγαλύτερες είναι οι προσπάθειες για φοροδιαφυγή. Αυτό γίνεται γιατί το κέρδος από την φοροδιαφυγή μεγαλώνει πολύ και είναι διατεθειμένοι να καταβάλλουν ακόμα και μεγαλύτερο ακόμα κόστος προσπαθειών για να το επιτύχουν.
- Η ασθενής φορολογική ηθική. Το να έχει το κράτος λιγότερα έσοδα από φόρους δεν έχει επίδραση στο προσωπικό συμφέρον του ανθρώπου. Η απειλή της φοροδιαφυγής για το κράτος θεωρείται μικρή και δεν είναι ξεκάθαρη, αφού πολλοί πιστεύουν ότι η κυβέρνηση μπορεί πάντοτε να βρεί τα χρήματα που της χρειάζονται.

4.2.1 «ΤΟ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΩΣ ΚΑΤΕΞΟΧΗΝ ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ»

Προκειμένου να γίνει αντιληπτή η πραγματικότητα της φοροδιαφυγής των εταιρειών πρέπει να γίνει αντιληπτό πως παρέχει το λεγόμενο κλείσιμο των χρήσεων των εταιρειών στους φορολογικούς ελέγχους τη θεσμική βάση της εκτεταμένης φοροδιαφυγής. Το «κλείσιμο» της χρήσης είναι σήμερα γενικός, άγραφος στην πραγματικότητα, θεσμός στην φορολογία των επιχειρήσεων και σημαίνει, κατά βάση, δύο πράγματα: Πρώτον περαίωση τακτικού ελέγχου με έκδοση οριστικών (και όχι προσωρινών) φύλλων ελέγχου, με την έννοια ότι ο έλεγχος δεν μπορεί

πλέον καταρχήν²⁰ να επανέλθει στην ελεγχείσα χρήση. Δεύτερον, ο επιχειρηματίας δεν προβαίνει σε δικαστική αμφισβήτηση των πορισμάτων του ελέγχου και, παραιτούμενος ρητώς από το δικαίωμα δικαστικής αμφισβήτησης των πορισμάτων του ελέγχου δια του θεσμού της διοικητικής επίλυσης της διαφοράς,²¹ λαμβάνει και ορισμένες αυτοματοποιημένες μειώσεις²² καθώς και πλήρη απαλλαγή από οποιαδήποτε ποινική ευθύνη.²³

Το πλαίσιο αυτό δίδει, συνεπώς, την δυνατότητα στον φορολογούμενο να διακινδυνεύσει με σχετική ασφάλεια τη φοροδιαφυγή, χωρίς φόβο ποινικών κυρώσεων και με δυνατότητα αυτοματοποιημένων μειώσεων στο ποσό με το οποίο θα «κλείσουν» οι χρήσεις. Οι παραβάσεις πάνω στις φορολογικές υποχρεώσεις μπορούν να λάβουν ποικίλες, επικερδείς ταμειακώς μορφές με παραβάσεις εσκεμμένα προφανείς, ώστε οι ελεγκτές να μπορούν να περιοριστούν σε αυτές και να καλυφθούν έναντι της υπηρεσίας τους, χωρίς σε εις βάθος έλεγχο, φυσικά με αντάλλαγμα κάποιο “δωράκι” συμμετέχοντας πολλές φορές σε αυτό και οι λογιστές. Παρατηρώντας τα προαναφερθείσα μπορούμε να συμπεράνουμε ότι το «κλείσιμο» αποτελεί τον κανόνα στις περιπτώσεις που εντοπίζεται φοροδιαφυγή.

²⁰ Άρθρο 62 παρ. 2 ν. 2238/94 όπως τροποποιήθηκε τελευταίως με το άρθρο 13 παρ. 1 ν. 3522/2006.

²¹ Άρθρα 9 παρ. 4 και 24 παρ 2 ν. 2523/97, καθώς και άρθρο 70 ν. 2238/94

²² Άρθρο 1 παρ. 8 ν. 2523/97 και άρθρο 9 παρ. 6 ν. εδ. 1 ν. 2523/97

²³ Η απαλλαγή από την ποινική ευθύνη σε περίπτωση διοικητικής επίλυσης προβλέπεται στο άρθρο 24 παρ. 2 ν. 2523/97.

4.2.2 «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 12-ΦΟΡΟΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ»

Στα πλαίσια υιοθέτησης των Δ.Λ.Π. οι εισηγμένες στο Χ.Α.Α. επιχειρήσεις υποχρεούνται στην κατάρτιση των χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων σύμφωνα είτε με ορισμένες νέες αρχές, οι οποίες αποτέλεσαν καινοτομία για την ελληνική πραγματικότητα, είτε με ορισμένες άλλες αρχές, οι οποίες απλώς αντιμετώπιζαν ένα λογιστικό γεγονός από διαφορετική οπτική γωνία. Το ενδιαφέρον του Δ.Λ.Π. 12, λοιπόν υφίσταται στο γεγονός ότι εισήγαγε στα φορολογικά ζητήματα νέες έννοιες όπως αυτή της αναβαλλόμενης φορολογίας στα πλαίσια μίας ήδη περίπλοκης διαδικασίας για την Ελληνική φορολογική νομοθεσία.

Πιο συγκεκριμένα το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12- “Φόροι Εισοδήματος” αναφέρεται στο λογιστικό χειρισμό των τρεχουσών και φορολογικών συνεπειών που προκύπτουν κατά την διάρκεια μιας οικονομικής χρήσης σε μια επιχείρηση. Ουσιαστικά με αυτό το πρότυπο εισάγεται η έννοια της αναβαλλόμενης φορολογίας στην Ελληνική φορολογική νομοθεσία. Δηλαδή αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο θα καταλογιστούν στην τρέχουσα και στις μελλοντικές χρήσεις οι εκάστοτε φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις.

Συμπληρωματικά με το Δ.Λ.Π. 12 εκδόθηκαν οι διερμηνείες ΜΕΔ 21 “Φόροι Εισοδήματος – Ανάκτηση αναπροσαρμοσμένων μη αποσβεστέων στοιχείων του ενεργητικού” και ΜΕΔ 25 – “Φόροι Εισοδήματος – Μεταβολές στο Φορολογικό καθεστώς ή στους μετόχους μιας επιχείρησης” καθώς και το ΕΔΔΠΧΠ 7 – “Εφαρμόζοντας την αναδιατύπωση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 29

- ‘παρουσίαση οικονομικών στοιχείων σε υπερπληθωριστικές οικονομίες’.

4.2.3 «ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ»

Η σημαντικότερη έννοια που εισήλθε με τα Δ.Λ.Π. είναι αυτή της τρέχουσας και αναβαλλόμενης φορολογίας. Ο τρέχων φόρος είναι εκείνος που καλείται να καταβάλλει μια επιχείρηση στις φορολογικές αρχές για την παρούσα λογιστική χρήση. Αντίθετα, ο αναβαλλόμενος φόρος διακρίνεται σε α) αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις, οι οποίες αφορούν πληρωτέους φόρους τους οποίους μελλοντικά καλείται η επιχείρηση να καταβάλλει στις φορολογικές αρχές και β) αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που αφορούν επιστροφές φόρων οι οποίες αναμένονται τα επόμενα έτη.

Οι φορολογικοί συντελεστές βάσει των οποίων υπολογίζεται η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή απαίτηση παίζουν ρόλο οι εξής παράγοντες: καταρχήν , για τον υπολογισμό του σχετικού κονδυλίου χρησιμοποιείται ο φορολογικός συντελεστής που ισχύει τη χρονική στιγμή που θα τακτοποιηθεί η προσωρινή διαφορά, λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς νόμους.

Επίσης, σε μερικές χώρες ο φορολογικός συντελεστής επηρεάζεται από το λεγόμενο τρόπο ανάκτησης της λογιστικής αξίας. Δηλαδή, από τον τρόπο με τον οποίο μια επιχείρηση επιλέγει να χειριστεί ένα πάγιο, να το πουλήσει και να ανακτήσει την αξία του μέσω των αποσβέσεων

που θα διενεργήσει (Δ.Λ.Π 12 §8) .Αξίζει τέλος να σημειωθεί ότι το Δ.Λ.Π. 12 απαγορεύει ρητά (§53) την προεξόφληση των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και απαιτήσεων.

4.2.4 «ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΙΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ»

Αρχικά η αναβαλλόμενη φορολογία εμφανίζεται στον Ισολογισμό καθώς αναφερόμαστε σε υποχρεώσεις και απαιτήσεις. Έτσι, οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις καταχωρούνται στο λογαριασμό “Προβλέψεις και Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις” του Παθητικού ενώ οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στα “Μη Κυκλοφορούντα Στοιχεία” του Ενεργητικού. Πιο συγκεκριμένα, προστίθεται στο Ε.Γ.Λ.Σ. οι παρακάτω λογαριασμοί:

18.60 Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις

18.80 Συμνηφιστέος φόρος εισοδήματος από φορολογικές ζημιές

45.60 Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις

Επίσης τα κονδύλια των φόρων σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. εμφανίζονται στην κατάσταση Αποτελεσμάτων χρήσης ενώ με βάση τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα το αντίστοιχο κονδύλι εμφανίζονταν στον Πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων. Ο φόρος-έξοδο που εμφανίζεται που

εμφανίζεται σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12 αφαιρετικά των αποτελεσμάτων μιας επιχείρησης περιλαμβάνει τα εξής ποσά: α)το φόρο πληρωτέο της παρούσας χρήσης, δηλαδή τον τρέχοντα φόρο ο οποίος έχει υπολογισθεί επί των φορολογητέων κερδών της επιχείρησης, β)την αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση ή απαίτηση και γ)τις διαφορές φορολογικού ελέγχου που μπορεί να προκύψουν. Το ποσό του Φόρου-Εξόδου καταχωρείται στο λογαριασμό 86.60 “Εξοδο φόρου εισοδήματος” .

4.2.5 «EARNING MANAGEMENT ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ»

Το Δ.Λ.Π. 12 θέτει τα πλαίσια μέσα στα οποία πρέπει να χειρίζονται οι εταιρείες τα σχετικά ζητήματα ώστε να παρουσιάζουν στο επενδυτικό κοινό, μέσω των οικονομικών καταστάσεων, την ακριβοδίκαιη εικόνα της επιχείρησης.

Παρόλα αυτά υπάρχουν περιθώρια ωραιοποίησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων τόσο από τα νομικά κενά που δημιουργούνται όσο και από τα διαφορετικά φορολογικά καθεστώτα που διέπουν τις χώρες που έχουν υιοθετήσει τα Δ.Λ.Π.

Οι Dhaliwal et. al. (2003) , σε άρθρο τους υποστηρίζουν ότι επιχειρήσεις που τείνουν να μην ξεπερνούν τους στόχους που έχουν θέσει, μειώνουν την φορολογία τους προκειμένου να δώσουν ώθηση στα κέρδη τους ενώ αντίθετα οι επιχειρήσεις που ξεπερνούν τους στόχους τους αυξάνουν την φορολογία τους (αν και κάτι τέτοιο δεν είναι τόσο σύνηθες). Πιο συγκεκριμένα χαρακτηρίζουν την φορολογία ως την

τελευταία ευκαιρία που διαθέτει η επιχείρηση προκειμένου να χειραγωγήσει τα αποτελέσματά της.

Επίσης έχει αποδειχθεί το γεγονός ότι ορισμένες εταιρείες στο διάστημα προτού επιτευχθεί μια συνένωση με άλλη επιχείρηση, με απώτερο σκοπό να επηρεάσουν την τιμή της μετοχής ή με σκοπό να δημιουργήσουν κάποιο ‘αποθεματικό’ (cookie jar reserve)²⁴, προβαίνουν σε χειραγώγηση των αποτελεσμάτων κυρίως προς μείωση τους. Για την ακρίβεια αυτοί οι λόγοι, σύμφωνα με τους Badertscher et al. (2009), αποτελούν για τις επιχειρήσεις πολύ σημαντικότερο κίνητρο για χειραγώγηση των αποτελεσμάτων προς τα κάτω από ότι η μείωση των αποτελεσμάτων για φορολογικούς σκοπούς (μικρότερο εισόδημα ώστε να είναι μικρότερη και η φορολόγηση).

4.3 «ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ»

Η εταιρική διακυβέρνηση, εκφράζει γενικότερα μια φιλοσοφία και αποτυπώνει τις αντιλήψεις γύρω από την εξουσία και τους τρόπους ενάσκησής της. Αξιολογεί τους επιμέρους φορείς που μετέχουν στην

²⁴ Cookie jar Reserve: όταν η διοίκηση επιλέξει μια υψηλή τιμή από τις πιθανές εκτιμήσεις των εξόδων, τότε καταγράφει περισσότερα έξοδα στο τρέχον οικονομικό έτος. Αυτό έχει ως συνέπεια να καταγράφονται αναλογικά περισσότερα έξοδα στην τρέχουσα εταιρική χρήση, και κάνει πιο πιθανή την καταγραφή λιγότερων εξόδων σε μελλοντικές χρήσεις. Αυτή η διαδικασία δημιουργεί ένα αποθεματικό ‘cookie jar reserve’ το οποίο δύναται να χρησιμοποιηθεί μελλοντικά από την επιχείρηση για να προκαλέσει μια οικονομική ώθηση . στην περίπτωση, βεβαίως, που η ‘υψηλή’ εκτίμηση επαληθευτεί, τότε το αποθεματικό θα παραμείνει άδειο και δεν υπάρχουν προοπτικές για υψηλότερα κέρδη. Αν αποδειχτεί ότι τα μελλοντικά έξοδα βρίσκονται στη μέση των πιθανών εκτιμήσεων, τότε η λογιστική διαχείρισή τους θα πετύχει την εμφάνιση υψηλότερων κερδών.

εξουσία και επιχειρεί την οριοθέτηση των σχέσεών τους, με άξονα τη λειτουργία της εταιρίας, προς επίτευξη ενός στόχου. Ο στόχος ποικίλει, ανάλογα με το σύστημα που θα έχει υιοθετηθεί, δηλαδή ανάλογα με τη φιλοσοφία που θα εκφράζει η Εταιρική Διακυβέρνηση ως έννοια (Μούζουλας, 2003).

Οι Shleifer και Vishny (1997) αναφέρουν σε έρευνά τους ότι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι με το οποίο ασχολείται η Εταιρική Διακυβέρνηση είναι το πώς οι χρηματοδότες διαφόρων επιχειρήσεων θα εξασφαλίσουν ότι θα λάβουν την απόδοσή τους για τις επενδύσεις που έχουν κάνει.

Ο La Porta (2000) υποστηρίζει ότι η Εταιρική Διακυβέρνηση και οι μηχανισμοί της είναι υπεύθυνοι για την προστασία των εξωτερικών επενδυτών (πιστωτές και μέτοχοι) ενάντια στις τυχόν ατασθαλίες των εσωτερικών, που είναι η Διοίκηση και οι μάνατζερ.

Σύμφωνα με την Ελληνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ως Εταιρική Διακυβέρνηση ορίζεται το σύνολο των πρακτικών που εφαρμόζει μια επιχείρηση ώστε να διασφαλίσει την προστασία των μετόχων της αλλά και όλων αυτών που έχουν νόμιμα συμφέροντα στην εταιρεία και να εξασφαλίσει την λειτουργία και την απόδοση της επιχείρησης σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο.

Ο ΟΟΣΑ (1999) και η επιτροπή Cadbury (Cadbury Report, 1992) ορίζουν την έννοια της Εταιρικής Διακυβέρνησης ως ένα σύστημα το οποίο δίνει τη δυνατότητα στις εταιρείες να ελέγχονται και να παρακολουθούνται. Γενικά η Εταιρική Διακυβέρνηση εξειδικεύει τη διάρθρωση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων μεταξύ των διαφορετικών συμμετεχόντων σε μια εταιρία, όπως το διοικητικό συμβούλιο, τα ανώτατα εκτελεστικά διευθυντικά στελέχη, οι μέτοχοι και οι άλλοι ενδιαφερόμενοι μέσα ή έξω από την εταιρεία (stakeholders) (Ξανθάκης, Τσιπούρη και Σπανός, 2003)

Τέλος ένας κοινά αποδεκτός ορισμός είναι ότι ο όρος Εταιρική Διακυβέρνηση είναι το συνολικό σύστημα δικαιωμάτων, διαδικασιών και ελέγχων, που έχουν καθιερωθεί εσωτερικά και εξωτερικά ως προς τη διοίκηση της εταιρείας, με στόχο την προστασία των συμφερόντων όλων των παραγόντων που αναμειγνύονται στην εταιρική δραστηριότητα (stakeholders) (Μούζουλας, 2003).

4.3.1 «ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ»

Το 1999 ο Οργανισμός Οικονομικής Ανάπτυξης και Συνεργασίας (ΟΟΣΑ), με τον Κώδικα για την Εταιρική Διακυβέρνηση, δημοσίευσε τις βασικές αρχές, οι οποίες θα πρέπει να διέπουν κάθε ρύθμιση που αφορά την Εταιρική Διακυβέρνηση. Αυτές οι αρχές έχουν ως στόχο, να βοηθήσουν τις κυβερνήσεις όλων των χωρών και όχι μόνο των χωρών-μελών που ανήκουν στον ΟΟΣΑ, προκειμένου να αξιολογήσουν και να βελτιώσουν το νομικό, θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο και να είναι σε θέση να παρέχουν οδηγίες και προτάσεις στα χρηματιστήρια, στους επενδυτές και στις εταιρίες, οι οποίοι έχουν κυρίαρχο ρόλο στη διαμόρφωση και στην ανάπτυξη της Εταιρικής Διακυβέρνησης. Οι αρχές απευθύνονται κυρίως σε εταιρίες εισηγμένες στο χρηματιστήριο, ωστόσο σε ένα ικανοποιητικό βαθμό μπορούν να ωφελήσουν την Εταιρική Διακυβέρνηση επιχειρήσεων μη Εισηγμένων. Προορίζονται να είναι προσιτές, κατανοητές, και συνοπτικές για την διεθνή κοινότητα και έχουν ένα ρόλο κυρίως εθελοντικό, ο οποίος στοχεύει στην ανάπτυξη της Εταιρικής Διακυβέρνησης, προκειμένου να φτάσει στο «βέλτιστο επίπεδο».

Οι αρχές έχουν εξελικτικό χαρακτήρα και θα πρέπει κάθε φορά να επανεξετάζονται κάτω από το πρίσμα των οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων. Οι έντονες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις των τελευταίων χρόνων οδήγησαν στην ανάγκη για αναδιατύπωση των Αρχών Εταιρικής Διακυβέρνησης, προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις και ανάγκες των επιχειρήσεων. Για αυτό το λόγο ο ΟΟΣΑ το 2004 δημοσίευσε αναθεωρημένες Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης, οι οποίες παρουσιάζονται παρακάτω (OECD, 2004):

- ❖ Δικαίωμα των μετόχων να μεταφέρουν ή να μεταβιβάζουν μετοχές, να λαμβάνουν έγκαιρα και τακτικά πληροφορίες και υλικό σχετικά με την εταιρία, να συμμετέχουν και να έχουν το δικαίωμα ψήφου στις γενικές συνελεύσεις και να συμμετέχουν στα κέρδη της επιχείρησης.
- ❖ Ισότιμη μεταχείριση όλων των μετόχων, ιδιαίτερα των μειοψηφιών και των αλλοδαπών μετόχων.
- ❖ Αναγνώριση του ρόλου των Stakeholders και της συνεργασίας μεταξύ αυτών και των επιχειρήσεων για τη δημιουργία πλούτου, θέσεων εργασίας, και οικονομικά ισχυρών εταιριών.
- ❖ Γνωστοποίηση και διαφάνεια σε όλα τα θέματα που έχουν σχέση με την απόδοση της επιχείρησης, το ιδιοκτησιακό της καθεστώς, τους εργαζόμενους και τους stakeholders. Ύπαρξη ανεξάρτητου ελέγχου
- ❖ Ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου²⁵

²⁵ Τσόχα Μαρία, Διπλωματική Εργασία :Εταιρική Διακυβέρνηση και Χρηματοοικονομική Επίδοση, 2009 Πανεπιστήμιο Μακεδονίας- Θεσσαλονίκη Οικονομικών και Κοινωνικών Σπουδών

Επίσης από έρευνα που διενεργήθηκε πριν από λίγα χρόνια (Taylor Nelson Sofres) και κάλυψε 9 Ευρωπαϊκές χώρες διαφάνηκε ότι οι επενδυτές επιλέγουν τις επενδύσεις τους βάση συγκεκριμένων κριτηρίων, τα οποία θεωρούν πολύ σημαντικά, όπως:

1. Σεβασμός των ανθρώπινων δικαιωμάτων
2. Υψηλό επίπεδο Εταιρικής Διακυβέρνησης
3. Επικοινωνία και διαφάνεια στις κοινωνικές πρακτικές
4. Περιβαλλοντικές πολιτικές
5. Ποιότητα στις σχέσεις με τους καταναλωτές
6. Εργασιακές συνθήκες
7. Πολιτικές κατάρτισης και εξέλιξης εργαζομένων ²⁶

4.3.2 «ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

Στον Ιδιωτικό Τομέα:

Για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρήσεις η υιοθέτηση αυστηρών κανόνων Εταιρικής Διακυβέρνησης είναι περίπου μονόδρομος, όχι διότι αυτό απαιτείται από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, αλλά επειδή αργά ή γρήγορα η ίδια η αγορά θα ανταμείψει εκείνες τις εταιρείες που θα ρυθμίζουν με το βέλτιστο τρόπο τις σχέσεις μεταξύ μετόχων, διοίκησης (management) και διοικητικού συμβουλίου.

²⁶ «Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης και η Κοινωνική Ευθύνη των Επιχειρήσεων», Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, 12/2006

Πρακτικές όπως η ανάδειξη του διοικητικού συμβουλίου σε κύριο πόλο λήψης αποφάσεων που αφορούν την στρατηγική της επιχείρησης και ο διορισμός ανεξάρτητων, μη εκτελεστικών μελών στο διοικητικό συμβούλιο θα αποτελούν ολοένα και πιο πολύ αντικείμενο διαφοροποίησης μεταξύ των εισηγμένων επιχειρήσεων. Η βελτίωση των πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης αφορά όμως εξ' ίσου και τις μη εισηγμένες εταιρείες. Η συμμετοχή εταιρειών venture capital στο μετοχικό κεφάλαιο μη εισηγμένων εταιρειών είναι συνήθως το πρώτο βήμα προκειμένου οι εταιρείες αυτές να εξοικειωθούν με τις σύγχρονες πρακτικές Εταιρικής Διακυβέρνησης και να προετοιμαστούν για τις υποχρεώσεις τους όταν θα διαβούν το κατώφλι της αγοράς.

Στο Δημόσιο Τομέα:

Ένα από τα εμπόδια της ανάπτυξης των επενδύσεων στη χώρα, εκτός του θεσμικού πλαισίου και του γενικότερου οικονομικού περιβάλλοντος, είναι ο τρόπος λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης. Η δυσκαμψία της κρατικής μηχανής λειτουργεί αποτρεπτικά στην προσέλκυση ξένων επενδυτών, πλην ελάχιστων εξαιρέσεων. Η γραφειοκρατία και η εξουσία χαμηλόβαθμων στελεχών της δημόσιας διοίκησης είναι δύο από τα προβλήματα που έχουν εντοπίσει όλες σχεδόν οι έρευνες και αναλύσεις για την αδυναμία προσέλκυσης επενδύσεων. Ελάχιστοι όμως έχουν προτείνει λύσεις για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος. Οι προσπάθειες που έχουν γίνει από τις εκάστοτε κυβερνήσεις, με την ομάδα των γενικών γραμματέων από συναρμόδια υπουργεία για το ξεμπλοκάρισμα μεγάλων επενδυτικών στοιχείων είχαν πενιχρά αποτελέσματα. Παρόλα αυτά οι προσπάθειες συνεχίζονται, ενώ

παράλληλα ενισχύεται ο ρόλος του Ελληνικού Κέντρου Επενδύσεων, ο πρόεδρος του οποίου έχει προτείνει την εφαρμογή των βασικών αρχών της Εταιρικής Διακυβέρνησης στη δημόσια διοίκηση εκτιμώντας ότι αυτό θα συμβάλλει στην αποκατάσταση της αξιοπιστίας των μηχανισμών που εμπλέκονται στην υλοποίηση των επενδύσεων. Η υιοθέτηση και συστήματος εσωτερικού ελέγχου στον δημόσιο τομέα θα οδηγούσε σε βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και θα συνέβαλλε στην εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών, με τον περιορισμό της σπατάλης και τη βελτίωση της λειτουργίας του κράτους. Το κράτος επιβάλλει Εταιρική Διακυβέρνηση στις εισηγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρήσεις, για την διασφάλιση των επενδυτών. Με βάση την ίδια αρχή, της προστασίας του μέλλοντος των πολιτών, το δημόσιο οφείλει να εφαρμόσει κανόνες Διακυβέρνησης και στις υπηρεσίες του, αποδεικνύοντας έμπρακτα ότι αυτό που επιβάλλει στους ιδιώτες το κάνει πράξη το ίδιο.²⁷

4.3.3 «Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΤΟΧΟΥΣ»

Η σωστή και αποτελεσματική εταιρική διακυβέρνηση λειτουργεί ως ένα σύστημα ελέγχου και διατήρησης των ισορροπιών και λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα των μετόχων, χωρίς να περιορίζει σε μεγάλο βαθμό το ρόλο της Διοίκησης. Τελικά, ο απώτερος σκοπός της εταιρικής διακυβέρνησης είναι η μεγιστοποίηση της οικονομικής δύναμης της εταιρείας συν τω χρόνω, προς όφελος των μετόχων της. Ένας μεγάλος

²⁷ Mertzanis H., (2001), «Principles of corporate governance in Greece», Corporate Governance: An international review (No2), pp.89-100.

αριθμός πανεπιστημιακών μελετών απέδειξε ότι εταιρείες που χρησιμοποιούν τις σωστές μεθόδους εταιρικής διακυβέρνησης αποφέρουν μεγαλύτερες αποδόσεις μακροπρόθεσμα για τους μετόχους, και επίσης είναι περισσότερο κερδοφόρες και λιγότερο ευάλωτες στη χρηματοοικονομική αστάθεια των καιρών, ενώ οι πιθανότητες εξαπάτησης ή άλλων αδικημάτων που διαπράττονται στα πλαίσια μιας εταιρείας, είναι πολύ περιορισμένες.

Η βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης μιας εταιρείας είναι ένας από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους να εκφράσουν οι θεσμικοί επενδυτές και οι υπόλοιποι κύριοι μέτοχοι τις απόψεις τους στην αίθουσα συνεδριάσεων του Δ.Σ. και, συνεπώς, να προασπίσουν και να προωθήσουν τα μακροπρόθεσμα συμφέροντά τους.

4.3.4 «ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ EARNING MANAGEMENT»

Η εταιρική διακυβέρνηση με τους κανονισμούς της συντελεί στον περιορισμό της δυνατότητας των διευθυντικών στελεχών ώστε να χειραγωγούν τα λογιστικά κέρδη. Όταν τα κίνητρα των επιχειρήσεων τους, καθοδηγούνται από το προσωπικό τους συμφέρον να εμφανίζουν καλύτερη απόδοση μέσω της διαχείρισης των κερδών. Επιπρόσθετα, τα διευθυντικά στελέχη, εκτός από τη συμμετοχή τους στη χειραγώγηση των λογιστικών κερδών σε ορισμένες περιπτώσεις, συμβάλλουν ανάλογα με την προσωπική τους κρίση και διαμορφώνουν και πάλι τα κέρδη μέσω νόμιμων κυρίως συνθηκών σε καθορισμένες περιπτώσεις όπου ανεξάρτητα από τη δικαστική δικαιοδοσία ή τα επικρατούντα πρότυπα

λογιστικής μια παγιωμένη οικονομική δήλωση περιλαμβάνει συγκεκριμένα ποσά που βασίζονται στις καλύτερα δυνατές προβλέψεις των διευθυντικών στελεχών. Αυτό σημαίνει ότι κάποια στοιχεία εξετάζονται με βάση την προσωπική κρίση. Κάποια χαρακτηριστικά παραδείγματα που πολύ συχνά χρησιμοποιείται η υποκειμενική κρίση των διευθυντών είναι τα εξής:

- Παροχές για τις πωλήσεις, τις εκπτώσεις και τις επιστροφές
- Ποσά που καταγράφονται για τις πιθανολογούμενες δαπάνες
- Υποτιμητέα και αποσβεστέα εμπορεύματα
- Εκτιμήσεις για τα περιβαλλοντικά στοιχεία του παθητικού
- Υποθέσεις σχετικά με τις αποζημιώσεις και τις παροχές μετά τη Συνταξιοδότηση
- Φόροι που πρέπει να πληρωθούν για το εισόδημα

Όπως είναι αναμενόμενο λόγω της υποκειμενικής κρίσης και εκτίμησης που περιλαμβάνεται σε αυτές τις περιπτώσεις αρκετές φορές τα πραγματικά αποτελέσματα ίσως διαφέρουν ουσιαστικά από αυτά που είχαν υπολογιστεί. Κάτι τέτοιο θεωρείται και σαν κόστος αυτών των προβλέψεων, καθώς έχουν σημαντικό αντίκτυπο στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Σύμφωνα με όσα ορίζονται τελευταία τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, εκτός από την υπεραξία, εξετάζονται για μείωση της αξίας τους, όταν οι αλλαγές στις συνθήκες αποκαλύψουν ότι το ποσό μεταφοράς της επιχείρησης μπορεί να μην είναι ανακτήσιμο. Σε τέτοιες περιπτώσεις τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη είναι αυτά που πρέπει να αποφασίσουν εάν οι μελλοντικές ταμειακές ροές που

συνδέονται με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία είναι μεγαλύτερες από το κόστος διατήρησης τους τη στιγμή της εξέτασης. Κατά τον ίδιο τρόπο η διαδικασία εκτίμησης σε περίπτωση μείωσης της αξίας του στοιχείου βασίζεται σε προβλέψεις και είναι υποκειμενική. Αυτό θα πρέπει πάντα να λαμβάνεται υπόψη όταν εξετάζεται ένα λογιστικό σύστημα. Μέσα στο πλαίσιο αυτής της αναφοράς ένα σημαντικό μέρος μιας υγιούς οικονομικής διαδικασίας υποβολής εκθέσεων είναι ο κατάλληλος καθορισμός των σημαντικών οικονομικών γεγονότων.

Συγχρόνως όλες οι επιχειρήσεις βρίσκονται αντιμέτωπες με το λειτουργικό κίνδυνο. Αυτό τις καθιστά κατά ένα μεγάλο μέρος εξαρτώμενες από τη δυνατότητα τους να επεξεργαστούν έναν μεγάλο αριθμό συναλλαγών που απευθύνονται σε διαφορετικές αγορές, εμπόριο με διαφορετικά νομίσματα, και αποτελούν το αντικείμενο πολλών κατά ένα μεγάλο μέρος ασυμβίβαστων νομικών και ρυθμιστικών απαιτήσεων.

Κατά συνέπεια οποιεσδήποτε αδυναμίες στα συστήματα και στις διαδικασίες τους μπορούν να ασκήσουν αρνητική επίδραση στα αποτελέσματα των διαδικασιών τους που θα παρουσιαστούν στην υποβολή της οικονομικής έκθεσής τους και πρέπει να εξηγηθούν μέσω των γεγονότων και των αριθμών στη διοικητική λογιστική.

Από την άλλη πλευρά σε πολλές επιχειρήσεις, τα διευθυντικά στελέχη ανταμείβονται τόσο άμεσα (από την άποψη του μισθού και του επιδόματος) όσο και έμμεσα (από τη άποψη του γοήτρου, των μελλοντικών προαγωγών, και της ασφάλειας εργασίας) ανάλογα με τα κέρδη που θα παρουσιάσει η εταιρία σχετικά με κάποια καθιερωμένη εκ των προτέρων συγκριτική μέτρηση επιδόσεων. Κάτι τέτοιο τους οδηγεί σε διαστρέβλωση των οικονομικών αποτελεσμάτων προς ίδιο όφελος. Αυτός ο συνδυασμός της διευθυντικής διακριτικότητας πέρα από τις

αναφερόμενες αποδοχές και την επίδραση που έχουν αυτές οι αποδοχές στις αμοιβές τους οδηγεί και στο πρόβλημα αντιπροσώπευσης.

Ένας μεγάλος όγκος της ακαδημαϊκής βιβλιογραφίας έχει εξετάσει το βαθμό στον οποίο η διαχείριση κερδών εμφανίζεται γύρω σε συγκεκριμένα εταιρικά γεγονότα τα οποία αυτή η σύγκρουση αντιπροσώπευσης είναι πλέον πιθανό να εμφανιστεί, αλλά τα αποτελέσματα έχουν αναμιχθεί.

Παραδείγματος χάριν σε μια διοικητική αγορά, υπάρχουν σαφή κίνητρα για τα διευθυντικά στελέχη να μειώσουν τα κέρδη έτσι ώστε να αποκτηθεί μια εταιρία σε μια χαμηλότερη τιμή. Ενώ ο DeAngelo (1988) δεν βρίσκει καμιά απόδειξη γι' αυτό οι Perry και Williams (1994) χρησιμοποιώντας μεγαλύτερα μεγέθη δειγμάτων και ισχυρότερες μεθοδολογίες βρίσκουν.

Οι μηχανισμοί εταιρικής διακυβέρνησης συμβάλλουν στην προστασία των επενδυτών από την αλλοτρίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων των διευθυντικών στελεχών. Όπως είναι γνωστό οι κεφαλαιαγορές χρησιμοποιούν τις λογιστικές πληροφορίες ώστε να θέσουν τιμές ασφαλείας. Οι επενδυτές χρησιμοποιούν τις οικονομικές πληροφορίες για να αποφασίσουν εάν θα αγοράσουν, θα πωλήσουν, ή θα κρατήσουν τους τίτλους άρα η αποδοτικότητα της αγοράς είναι βασισμένη στη ροή πληροφοριών στις κύριες αγορές. Όταν οι πληροφορίες είναι ανακριβείς, μπορεί να μην είναι δυνατό για τις αγορές να εκτιμηθούν οι τίτλοι σωστά. Ακόμη υπάρχει προσπάθεια χειραγώγησης κερδών και στην περίπτωση όπου στόχος είναι να επηρεαστούν οι διάφοροι συμμετέχοντες της κεφαλαιαγοράς. Στην προσπάθεια να παρουσιαστεί μια καλύτερη εικόνα της επιχείρησης για να δημιουργήσουν στο επενδυτικό κοινό αλλά ακόμα και στους εργαζόμενους της επιχείρησης μια πιο ευνοϊκή εικόνα για τη μελλοντική απόδοση. Στο βαθμό που η διαχείριση των κερδών κρύβει

την πραγματική απόδοση και ελαττώνει τη δυνατότητα των μετοχών να λαμβάνουν αποφάσεις που στηρίζονται σε ορθή πληροφόρηση μπορούμε να δούμε και τη διαχείριση κερδών ως κόστος αντιπροσώπευσης.

Ακόμη, οι νομοθέτες ισχυρίζονται ότι οι ορθές πρακτικές διακυβέρνησης σε μείωση της διαχείρισης κερδών και σε πιο ενημερωμένες και λεπτομερείς οικονομικές καταστάσεις. Ο R.V Ramanam αναφέρει στο βιβλίο του με τίτλο «“Corporate governance, regulations and earning management” Kellogs Choolot management, Working Paper, Northwestern University, January 2007» ότι η αυξανόμενη ποιότητα της εταιρικής διακυβέρνησης μέσω του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου οδηγεί στην επίτευξη των στόχων που έχουν θέσει οι ρυθμιστές με σκοπό να καταστήσουν τις αποδοχές πιο πληροφοριακές, και να προστατεύσουν τους επενδυτές από την επένδυση στις αποτυχημένες εταιρίες. Συγκεκριμένα η έρευνα καταδεικνύει ότι η αύξηση στην ποιότητα διακυβέρνησης μπορεί να ελαττώσει την ενημέρωση των κερδών, και μπορεί ενδεχομένως να προκαλέσει μεγαλύτερες αποτυχίες επένδυσης.

Η ανάλυση καταδεικνύει ότι η υπερβολικά ψευδής δήλωση των κερδών μπορεί να προκαλέσει μεγαλύτερα προβλήματα από την αναλυτική δήλωση και να οδηγήσει στην επένδυση σε αποτυχημένα προγράμματα. Οι νομοθέτες μπορούν όχι μόνο να απαιτήσουν τον καλύτερο εσωτερικό αλλά μπορούν επίσης να επιβάλλουν και ποινικές ρήτρες στα διευθυντικά στελέχη για δήλωση ψευδών οικονομικών δηλώσεων. Αυτές οι ποινικές ρήτρες μπορούν να οδηγήσουν στη μείωση των κινήτρων των διευθυντών για κατάρτιση τέτοιων δηλώσεων.

4.4 «ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ»

Ως **Χρηματιστήριο** εννοούμε τις οργανωμένες αγορές ,συνήθως είναι επίσημα αναγνωρισμένες από το κράτος ,όπου συναντώνται οι ενδιαφερόμενοι για την διενέργεια αγοροπωλησιών κινητών αξιών (όπως μερίδια κεφαλαίου ανωνύμων εταιριών, τραπεζικά, κρατικά ή άλλα ομόλογα ή και εμπορευμάτων. Τα χρηματιστήρια αποτελούν ιδιόμορφες αγορές με την έννοια της ταυτόχρονης συνάντησης της προσφοράς και της ζήτησης. Αποτελούν οικονομικό θεσμό που κατά κανόνα αναγνωρίζεται από τα κράτη όπου λειτουργούν και η πλειοψηφία τους με νομοθετικά και διοικητικά μέτρα καθορίζουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώνονται οι αγορές και θεσπίζουν τις προϋποθέσεις και τους όρους λειτουργίας τους. Τα χρηματιστήρια διακρίνονται σε Αξιών, Εμπορευμάτων, Συναλλάγματος, Παραγώγων. Τα χρηματιστήρια τα δημιούργησε η επιδίωξη για την εξεύρεση βραχυπρόθεσμων αλλά κυρίως μακροπρόθεσμων κεφαλαίων και η ανάγκη για σύναψη αγοροπωλησιών μεγάλων ποσοτήτων εμπορευμάτων που βρίσκονται μακριά από τον τόπο διαπραγμάτευσης τους ,ενώ απαιτούνταν για αυτά σοβαρά κεφάλαια αλλά και η τάση για κερδοσκοπία.

Η οργανωμένη μορφή τους οφείλεται:

- Στην ταχύτητα διενέργειας των συναλλαγών
- Στην αμεσότητα τους
- Στην δημοσιότητα των συναλλαγών όπου φαίνονται δημόσια όλα τα χαρακτηριστικά των συναλλαγών(προσφορά, ζήτηση, ποσότητα και αξία)
- Στην καθαρότητα των συναλλαγών.

Ο οικονομικός ρόλος των Χρηματιστηρίων είναι:

-Διευκολύνουν τις συναλλαγές ,γιατί επιτρέπουν στους εκπροσώπους της προσφοράς και της ζήτησης να βρίσκονται ταυτόχρονα στον συγκεκριμένο τόπο διαπραγμάτευσης.

-Επιτρέπουν την ελεύθερη διαμόρφωση τιμών των αγαθών με βάση τον θεμελιώδη νόμο της προσφοράς και της ζήτησης. Με αυτόν τον τρόπο περιορίζεται ο κίνδυνος της δημιουργίας τεχνητών τιμών.

-Δίνουν την ευκαιρία στις επιχειρήσεις να εξεύρουν κεφάλαια αλλά και στους επενδυτές να μπορούν να διαθέσουν τα χρήματα που έχουν στην επένδυση τους σε τίτλους ,με την προσδοκία του κέρδους ,συμβάλλοντας έτσι στην τόνωση της παραγωγικότητας και γενικότερα στην ανάπτυξη της χώρας που λειτουργεί το χρηματιστήριο.

Ένα χρηματιστήριο μπορεί να εκληφθεί ως ο συνδυασμός δύο ξεχωριστών λειτουργιών:

1. Η Λειτουργία Πρωτογενούς Χρηματιστηρίου:

Όπου οι εταιρείες μπορούν να συγκεντρώσουν μακροπρόθεσμα κεφάλαια για τις επιχειρήσεις τους με την έκδοση μετοχών (και άλλων χρεογράφων) σε επενδυτές.

2. Η Λειτουργία Δευτερογενούς Αγοράς:

Όπου οι επενδυτές μπορούν να αγοράσουν και να πουλήσουν αυτές τις μετοχές σε τρέχουσες τιμές, όπως καθορίζονται στο χρηματιστήριο. Μια

εταιρεία που επιθυμεί να στήσει μια νέα επιχείρηση ή να επεκτείνει την υπάρχουσα επιχείρησή της μπορεί να συγκεντρώσει το κεφάλαιο που χρειάζεται είτε με δανεισμό χρημάτων είτε εκδίδοντας μετοχές σε επενδυτές. Οι επενδυτές γίνονται μέτοχοι της εταιρείας, που σημαίνει ότι είναι συνιδιοκτήτες της εταιρείας και συμμετέχουν στα κέρδη και στην ανάπτυξή της. Οι εταιρείες που επιθυμούν τη συναλλαγή των μετοχών τους θα πρέπει πρώτα να εισαχθούν οι μετοχές τους στο χρηματιστήριο. Για να γίνει αυτό, μια εταιρεία θα πρέπει να είναι αρκετά μεγάλη, ώστε να υφίσταται αγορά στις μετοχές της και θα πρέπει να συμφωνήσει να τηρεί τους κανόνες εισαγωγής οι οποίες, μεταξύ άλλων, απαιτούν απ' αυτήν να ενημερώνει το χρηματιστήριο για δραστηριότητές της και τακτικά να αναφέρει κέρδη και άλλες οικονομικές πληροφορίες. Αφού εισαχθούν οι μετοχές μιας εταιρείας στο χρηματιστήριο και έχει εκδώσει μετοχές σε επενδυτές, τότε οι μετοχές μπορούν να πουληθούν σε άλλους επενδυτές στο χρηματιστήριο. Μεμονωμένα άτομα μπορούν να αγοράσουν μετοχές απευθείας μέσω μίας χρηματιστηριακής εταιρίας ή μπορούν να τοποθετήσουν τα χρήματά τους με ένα διαχειριστή κεφαλαίου ή χρηματοοικονομικό οργανισμό, ίσως έναν που διαχειρίζεται διάφορα επενδυτικά κεφάλαια. Η αγοραπωλησία των μετοχών λαμβάνει χώρα στο ηλεκτρονικό σύστημα συναλλαγής με προσωπικό στις χρηματιστηριακές εταιρείες να εισαγάγουν παραγγελίες αγοραπωλησίας εκ μέρους των επενδυτών. Η αξία των μετοχών καθορίζεται από δυνάμεις προσφοράς και ζήτησης, καθώς οι μεμονωμένοι επενδυτές και διαχειριστές κεφαλαίου αποφασίζουν σε τι τιμή θα αγοράσουν και θα πουλήσουν.

Οι μεμονωμένοι επενδυτές είναι σημαντικό μέρος της διαδικασίας καθώς ελέγχουν ένα μεγάλο ποσοστό του συνολικού κεφαλαίου που επενδύετε στο χρηματιστήριο. Το χρηματιστήριο παρέχει μια ευκαιρία στους επενδυτές να συνεισφέρουν και να επωφεληθούν από τις δραστηριότητες δημιουργίας πλούτου των εταιρειών και με αυτό τον τρόπο να συμμετέχουν στην ευρύτερη οικονομία.

Όταν αγοράζετε αγαθά ή υπηρεσίες από εταιρείες των οποίων έχουν εισαχθεί οι μετοχές στο χρηματιστήριο, συνεισφέρετε στην ανάπτυξή τους και παρέχετε την ευκαιρία για μεγαλύτερα κέρδη, τα οποία τους επιτρέπουν να πληρώσουν υψηλότερα μερίσματα σε μετόχους. Για τους μεμονωμένους επενδυτές, ο πλούτος δημιουργείται με τη μορφή μερισμάτων και άλλα κέρδη εισοδήματος και κεφαλαίου από την πώληση μετοχών καθώς οι τιμές ανεβαίνουν. Επωφελείται επίσης και η εταιρεία γιατί, αν υπάρχει έντονο ενδιαφέρον για τις μετοχές της, θα μπορέσει να συγκεντρώσει πρόσθετο κεφάλαιο όταν χρειαστεί στο μέλλον.

Πλεονεκτήματα από την εισαγωγή στο χρηματιστήριο

1. Μέσο άντλησης κεφαλαίων
2. Η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων των εισηγμένων εταιρειών
3. Ενδυνάμωση των εταιρειών
4. Ευκαιρίες για επενδύσεις στο εξωτερικό
5. Εξύψωση της εταιρικής εικόνας
6. Μεγαλύτερη εμπορευσιμότητα
7. Εξαγορές και συγχωνεύσεις

Μειονεκτήματα από την εισαγωγή στο ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ

1. Απώλεια ελέγχου
2. Αποκάλυψη πληροφοριών
3. Κόστος εισαγωγής

Οι εποπτικές αρχές των χρηματιστηριακών αγορών είναι:

Κάθε χώρα έχει τη δική της εποπτική αρχή η οποία είναι επιφορτισμένη με την εποπτεία των χρηματιστηριακών αγορών και τη ρύθμιση της λειτουργίας τους. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών της Κεφαλαιαγοράς (Committee of European Securities Regulators – C.E.S.R.) είναι ένα δίκτυο συνεργαζομένων εθνικών εποπτικών αρχών που ιδρύθηκε τον Σεπτέμβριο του 2001. Στην κορυφή της εποπτικής βαθμίδας στην Ελλάδα βρίσκεται το ΥΠΕΘΟ (Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας), που ασκεί διά της ειδικής υπηρεσίας που διαθέτει τη γενική εποπτεία στην αγορά χρήματος.

4.4.1 «ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ»

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εναρμονίζει τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση που παρέχουν οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες προκειμένου να εξασφαλισθεί η προστασία των επενδυτών. Με την εφαρμογή διεθνών λογιστικών κανόνων αποσκοπείτε η διαφύλαξη της εμπιστοσύνης προς τις χρηματοπιστωτικές αγορές και, ταυτόχρονα, η διευκόλυνση της διαπραγμάτευσης κινητών αξιών σε διασυνοριακό και διεθνές επίπεδο. Από το 2005 όλες οι εισηγμένες εταιρίες της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων) πρέπει να εφαρμόζουν διεθνή λογιστικά πρότυπα υψηλής ποιότητας κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεών τους. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να επιτρέπουν ή να υποχρεώνουν αυτές τις επιχειρήσεις να εφαρμόζουν αυτό το σύστημα στις εταιρικές καταστάσεις τους. Θα είναι ακόμη δυνατόν να επιβάλλουν τη νέα νομοθεσία σε μη εισηγμένες τράπεζες ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις.

Ο μηχανισμός προσαρμογής των διεθνών λογιστικών προτύπων:

Για να εγκριθεί ένα διεθνές λογιστικό πρότυπο πρέπει να αντικατοπτρίζει μια πιστή και έντιμη εικόνα της χρηματοοικονομικής κατάστασης και των αποτελεσμάτων της επιχείρησης, να ανταποκρίνεται στο ευρωπαϊκό δημόσιο συμφέρον και να ικανοποιεί την απαιτούμενη ποιότητα της πληροφόρησης. Η Επιτροπή θα συνεννοηθεί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών (ΕΕΡΑΑΚΑ) με σκοπό την ανάπτυξη κοινής προσέγγισης επιβολής των προτύπων.

Ο κύκλος εργασιών (τζίρος) των ελληνικών χρηματιστηριακών ανωνύμων εταιρειών (ΑΕΠΕΥ) δεν επηρεάζεται από την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και υπολογίζεται με τα ισχύοντα στην ελληνική φορολογική νομοθεσία.

Οι ελληνικές Χρηματιστηριακές Εταιρείες συντάσσουν τις φορολογικές τους δηλώσεις βάση των οποίων φορολογούνται σύμφωνα με τα ελληνικά φορολογικά πρότυπα. Τα στοιχεία λοιπόν βάση των οποίων θα υπολογιστεί το ποσό που θα πρέπει να καταβάλλουν στο δημόσιο προκειμένου να περαιώσουν υπολογίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως υπολογίζονται και για το σύνολο των Ανωνύμων Εταιρειών. Την επιβολή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων επέβαλλε στις χρηματιστηριακές εταιρείες η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς προκειμένου να υπολογίζονται με αυτά η περιουσιακή τους κατάσταση και οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας στοιχεία άσχετα με την φορολογία τους.

Οι ελληνικές χρηματιστηριακές εταιρείες (ΑΕΠΕΥ) ανήκουν στον ευρύτερο κλάδο της παροχής υπηρεσιών διαμεσολαβούν δηλαδή με πελάτες τους και εισπράττουν προμήθειες και αμοιβές από αυτούς και ο υπολογισμός των εσόδων τους -με βάση τον οποίο γίνεται η περαίωση- δεν διαφέρει από αυτόν των υπολοίπων εταιρειών παροχής υπηρεσιών.

Οι ελληνικές τράπεζες έχουν έσοδα πολύ μεγαλύτερα από τα όρια που συζητούνται ότι θα τεθούν προκειμένου να μπορεί μια επιχείρηση να ενταχθεί στην περαίωση (15-20 εκατ)

Ο κανονισμός θα εγκριθεί σύμφωνα με μηχανισμό διπλής διάρθρωσης:

- ένα κανονιστικό επίπεδο με τη σύσταση κανονιστικής επιτροπής λογιστικών θεμάτων, που θα απαρτίζεται από αντιπροσώπους των κρατών μελών και θα προεδρεύεται από την Επιτροπή. Αυτή θα

αποφασίσει την ενδεχόμενη έγκριση των προτύπων ΔΛΠ στη βάση πρότασης της Επιτροπής. Στόχος είναι να εξασφαλισθεί απόλυτη διαφάνεια και ευθύνη έναντι του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου·

- ένα τεχνικό επίπεδο με τη σύσταση τεχνικής επιτροπής λογιστικών θεμάτων, της συμβουλευτικής ομάδας για τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση στην Ευρώπη (EFRAG), που θα απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες σε θέματα λογιστικής του ιδιωτικού τομέα πολλών κρατών μελών. Αυτή θα παρέχει εγκαίρως τη συνδρομή και τις αναγκαίες αρμοδιότητες για την αξιολόγηση των προτύπων ΔΛΠ και θα συμβουλεύει την Επιτροπή για το ενδεχόμενο τροποποίησης της ισχύουσας νομοθεσίας.

4.4.2 «ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗ ΑΓΟΡΑΣ»

Ως προς τη χειραγώγηση της αγοράς, μέχρι σήμερα στην Ελλάδα, αλλά και στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες δεν υπήρχαν αναλυτικές διατάξεις που να ορίζουν, τι θεωρείται χειραγώγηση αγοράς.

Η αντιμετώπιση φαινομένων χειραγώγησης έχει στηριχθεί στη γενική αρχή, ότι η διασπορά ψευδών ή ανακριβών ειδήσεων που μπορούν να επηρεάσουν την τιμή ή τις συναλλαγές κινητών αξιών δεν μπορεί παρά να αποσκοπεί στην απόκομιση προσωπικού οφέλους. Η μεγάλη καινοτομία της Οδηγίας είναι ότι πλέον ορίζει ξεκάθαρα τη χειραγώγηση παραθέτοντας κατηγορίες συμπεριφορών, που σχετίζονται είτε με συναλλαγές και εντολές για τη διενέργεια συναλλαγών είτε με τη διάδοση πληροφοριών, οι οποίες παραπλανούν τους συμμετέχοντες στην αγορά.

Συγκεκριμένα, ως χειραγώγηση αγοράς, νοούνται:

- οι συναλλαγές ή οι εντολές για τη διενέργεια συναλλαγών:
 - με τις οποίες δίνονται ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις για τη ζήτηση, την προσφορά ή την τιμή μίας μετοχής ή οποιουδήποτε άλλου χρηματοπιστωτικού μέσου, ή
 - με τις οποίες διαμορφώνεται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ενεργούν από κοινού, η τιμή μίας μετοχής ή ενός άλλου χρηματοπιστωτικού μέσου σε μη κανονικό ή τεχνητό επίπεδο

- οι συναλλαγές ή οι εντολές για τη διενέργεια συναλλαγών με τις οποίες χρησιμοποιούνται παραπλανητικές μεθοδεύσεις ή κάθε άλλη παραπλάνηση ή τέχνασμα

- η διάδοση μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης, περιλαμβανόμενου του διαδικτύου ή με οποιαδήποτε άλλο μέσο, πληροφοριών οι οποίες δίνουν ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις σχετικά με τα χρηματοπιστωτικά μέσα.

Επιπλέον ο ορισμός της χειραγώγησης στηρίζεται στο αποτέλεσμα των πράξεων (που κρίνεται με αντικειμενικά κριτήρια) και όχι στην πρόθεση. Δηλαδή, αν κάποια συμπεριφορά εμπίπτει στις απαγορεύσεις της Οδηγίας, ο «δράστης» θα θεωρηθεί ότι διέπραξε το αδίκημα της χειραγώγησης αγοράς, χωρίς να χρειάζεται να αποδειχθεί ότι είχε δόλο για να ενεργήσει έτσι.

Το νέο πλαίσιο δίνει επίσης μια σειρά παραδειγμάτων και ενδείξεων, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να αξιολογηθεί εάν μια συμπεριφορά αποτελεί χειραγώγησης ή όχι.

Παραδείγματα συμπεριφορών που μπορεί να θεωρηθούν ως χειραγώγηση είναι:

- η συμπεριφορά από ένα πρόσωπο ή περισσότερα πρόσωπα που δρουν συντονισμένα, η οποία οδηγεί στην εξασφάλιση δεσπόζουσας θέσης επί της προσφοράς ή της ζήτησης μιας μετοχής με αποτέλεσμα τον τεχνητό προσδιορισμό της τιμής, ή άλλων μη κανονικών όρων συναλλαγής,
- η αγορά ή η πώληση μετοχής μετά το κλείσιμο της συνεδρίασης με αποτέλεσμα την παραπλάνηση των επενδυτών που ενεργούν βάσει της τιμής κλεισίματος,
- η εκμετάλλευση της περιστασιακής ή τακτικής πρόσβασης στα παραδοσιακά ή ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης με διατύπωση γνώμης για μια μετοχή ενώ προηγουμένως έχουν ληφθεί θέσεις στην εν λόγω μετοχή, και εν συνεχεία άντληση οφέλους από τον αντίκτυπο που έχει η γνώμη αυτή στην τιμή της μετοχής, χωρίς να έχει ταυτόχρονα δημοσιοποιηθεί η συγκεκριμένη σύγκρουση συμφερόντων.

Ενδείξεις που θα λαμβάνονται υπόψη για να εξεταστεί κατά πόσο μια περίπτωση αποτελεί χειραγώγηση είναι μεταξύ άλλων:

- ο βαθμός στον οποίο οι εντολές ή οι συναλλαγές αντιπροσωπεύουν σημαντικό ποσοστό του καθημερινού όγκου συναλλαγών, ιδίως όταν οι δραστηριότητες αυτές οδηγούν σε σημαντική μεταβολή της τιμής,

- εάν οι συναλλαγές αγοράς και πώλησης δεν συνεπάγονται αλλαγή του πραγματικού δικαιούχου,
- ο βαθμός στον οποίο οι δοθείσες εντολές ή οι διενεργηθείσες συναλλαγές οδηγούν σε βραχυπρόθεσμες αντιστροφές θέσεων, αντιπροσωπεύουν σημαντικό ποσοστό του καθημερινού όγκου συναλλαγών και συνδέονται με σημαντικές μεταβολές στην τιμή,
- ο βαθμός στον οποίο οι συναλλαγές επικεντρώνονται σε μικρό χρονικό διάστημα της συνεδρίασης και οδηγούν σε μεταβολή τιμής η οποία στη συνέχεια αντιστρέφεται,
- ο βαθμός στον οποίο οι δοθείσες εντολές μεταβάλλουν τις καλύτερες τιμές προσφοράς και ζήτησης και οι οποίες αποσύρονται πριν εκτελεσθούν,
- εάν πριν ή μετά τις δοθείσες εντολές ή τις διενεργηθείσες συναλλαγές από πρόσωπα, διαδίδονται ψευδείς ή παραπλανητικές πληροφορίες από τα ίδια αυτά πρόσωπα ή από άλλα συνδεδεμένα με αυτά πρόσωπα,
- εάν δίδονται εντολές για διενέργεια συναλλαγών ή διενεργούνται συναλλαγές από πρόσωπα, προτού ή αφότου τα ίδια αυτά πρόσωπα ή άλλα συνδεδεμένα με αυτά πρόσωπα εκδώσουν αναλύσεις ή επενδυτικές συστάσεις, οι οποίες είναι εσφαλμένες ή μεροληπτικές ή προδήλως επηρεασμένες από σημαντικά συμφέροντα.

Τέλος, σημαντική καινοτομία της Οδηγίας είναι ότι οι χρηματιστηριακές εταιρίες θα πρέπει να ειδοποιούν το ταχύτερο δυνατό την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς όταν υποπτεύονται ότι συναλλαγές πελατών τους στοιχειοθετούν καταχρηστική εκμετάλλευση εμπιστευτικών πληροφοριών ή χειραγώγηση της αγοράς.

Εμπιστευτική πληροφόρηση:

Όσον αφορά στον ορισμό της εμπιστευτικής πληροφόρησης και στην απαγόρευση εκμετάλλευσης της, με το νέο πλαίσιο εξειδικεύεται σε ποιες περιπτώσεις η πληροφόρηση θεωρείται συγκεκριμένη και πότε μπορεί να επηρεασθεί αισθητά τις τιμές.

Μια ακόμη ουσιαστική αλλαγή σε σχέση με το προηγούμενο πλαίσιο είναι ότι όλες οι εμπιστευτικές πληροφορίες θα πρέπει να δημοσιοποιούνται το ταχύτερο δυνατό από τους εκδότες. Το προληπτικό αυτό μέτρο που αποτρέπει την εκμετάλλευση εμπιστευτικής πληροφόρησης συνοδεύεται από μια σειρά άλλων μέτρων που σχετίζονται για παράδειγμα, με την υποχρέωση των εκδοτών να διατηρούν καταλόγους με τα πρόσωπα που έχουν πρόσβαση σε τέτοια πληροφόρηση, ή με συγκεκριμένες διαδικασίες που πρέπει να τηρούν για να διασφαλίζουν την εμπιστευτικότητα της πληροφόρησης. Έτσι όποτε μια εισηγμένη εταιρία ανακοινώνει εμπιστευτική πληροφορία σε έναν αναλυτή για παράδειγμα, θα πρέπει να τη δημοσιοποιήσει ταυτόχρονα στο ευρύτερο επενδυτικό κοινό.

4.4.3 « ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ »

Νομοθετικές Διατάξεις για τη προστασία των επενδυτών:

- Ο νόμος 3461/2006 μετέθεσε στην ελληνική νομοθεσία την οδηγία 2004/25/ΕΕ για τις δημόσιες προσφορές και αντικατέστησε την προηγούμενη ελληνική απόφαση περί

κεφαλαιαγορών που εκδόθηκε το 2002. Οι νέες παροχές βελτίωσαν τις εταιρικές αντιδιαβρωτικές επιλογές για την αγορά

- των επιχειρήσεων που απαριθμήθηκαν στην ανταλλαγή αποθεμάτων προστατεύοντας τα ενδιαφέροντα των μετόχων μειονότητας.
- Ο ελληνικός **νόμος 3556/2007** «ευθυγράμμισε» τις απαιτήσεις διαφάνειας στις διατάξεις της οδηγίας 2004/109/ΕΕ. Αυτό το νέο πλαίσιο εναρμόνισε τις προϋποθέσεις για τους εκδότες των τίτλων που αφορούν στη ρυθμισμένη αγορά.
- Ο ελληνικός **νόμος 3601/2007** μετέθεσε στην εθνική νομοθεσία το νέο ευρωπαϊκό κύριο πλαίσιο επάρκειας για τις τράπεζες και τις επενδυτικές εταιρείες σύμφωνα με τις οδηγίες 2006/48/ΕΕ και 2006/49/ΕΕ. Ο νόμος 3601/2007 υιοθέτησε τα νέα μέτρα προσέγγισης και πολιτικής για την εξαίρεση των τραπεζών και των επενδυτικών εταιρειών από αρμόδιες αρχές και έθεσε τις νέες προϋποθέσεις σύμφωνα με την Επιτροπή της Βασιλείας.
- **Νόμος 3606/2007** που εφαρμόζεται στην ελληνική οδηγία 200/39/ΕΕ για τις αγορές στα οικονομικά όργανα. Ο νόμος καθιέρωσε ένα εναρμονισμένο καθεστώς για τις απαιτήσεις και το πεδίο της έγκρισης και της λειτουργίας των εταιριών που παρέχουν υπηρεσίες και δραστηριότητες επένδυσης. Το νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο επιδίωξε να διαφυλάξει την προστασία επενδυτών καθώς επίσης και να διευκολύνει τη διαγώνια ευρωπαϊκή παροχή επενδυτικών υπηρεσιών και δραστηριοτήτων. Επιπλέον, ο νέος

νόμος κατάργησε τον κανόνα συγκέντρωσης ανταλλαγής αποθεμάτων για τις συναλλαγές.

Επιπλέον, με τον ίδιο νόμο, οι νέες εθνικές διατάξεις υιοθετήθηκαν για την έγκριση και τη λειτουργία των κεντρικών αποζημιώσεων, των συστημάτων εκκαθάρισης και τακτοποίησης των συναλλαγών στα οικονομικά όργανα.

- Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, η Αθήνα και η Κύπρος υιοθέτησαν την κοινή πλατφόρμα για τη μεταφορά των συναλλαγών ανταλλαγής αποθεμάτων που επιτρέπει τώρα την κοινή πρόσβαση των επενδυτών και στις δύο αγορές χωρίς κόστος και διευκολύνει τις περαιτέρω πρωτοβουλίες συνεργασίας για την επέκταση στις νοτιανατολικές ευρωπαϊκές και μεσογειακές αγορές.

4.4.4 «ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ»

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ, ΈΤΟΣ 2000

Η χειραγώγηση του χρηματιστηρίου το 2000 πέρασε χωρίς να πληρώσει κανείς για όσα δεινά υπέστησαν οι μικροεπενδυτές. Ομόφωνα αθώα κρίθηκαν από το Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων τα πρώην μέλη του ΔΣ της Δημόσιας Επιχείρησης Κινητών Αξιών (ΔΕΚΑ) για την κατηγορία της απιστίας σε βάρος του Δημοσίου. Η κατηγορία, που είχε απαγγελθεί σε βάρος του πρώην προέδρου και πέντε πρώην μελών του

ΔΣ της ΔΕΚΑ, αφορούσε το διάστημα 9 Μαρτίου με 10 Απριλίου 2000 κατά το οποίο προέβησαν σε μαζικές αγορές μετοχών με σκοπό, σύμφωνα με το κατηγορητήριο, την άνοδο του Γενικού Δείκτη του ΧΑΑ, που είχαν ως αποτέλεσμα ζημιά του Δημοσίου. Το δικαστήριο με την απόφαση του έκρινε ότι από την όλη διαδικασία δεν προέκυψε ούτε ελάττωση της δημόσιας περιουσίας, ούτε δόλος των κατηγορουμένων με στόχο να αυξήσουν την δική τους περιουσία ή άλλων. Στην απόφαση επισημαίνεται επιπλέον ότι από τον ιδρυτικό νόμο της ΔΕΚΑ παραχωρείται στο ΔΣ της, η αρμοδιότητα να αξιοποιεί και να διαχειρίζεται κινητές αξίες και να προβαίνει όταν κρίνει σε αγορές μετοχών. Απαλλακτική πρόταση για την υπόθεση είχε υποβάλει και η Εισαγγελέας Έδρας η οποία είχε αναφέρει μεταξύ άλλων ότι από την διαδικασία, όχι μόνο δεν προέκυψε ζημιά του Δημοσίου από τις επίμαχες αγορές μετοχών στις οποίες προέβη η ΔΕΚΑ, αλλά απεδείχθη ότι επρόκειτο για επιτυχημένες αγορές κερδοφόρες για το Δημόσιο το οποίο αύξησε την περιουσία του.

ΕΤΑΙΡΙΑ JP MORGAN

Μια ποινική έρευνα που φέρεται να έχει αρχίσει το υπουργείο Δικαιοσύνης στις ΗΠΑ, για ένα σκάνδαλο πολλών μεγατόνων, που σχετίζεται με πιθανή χειραγώγηση της προθεσμιακής αγοράς πολύτιμων μετάλλων από την JP Morgan ενδέχεται να συνδέεται με την τελευταία διεθνή θύελλα στις αγορές, σύμφωνα με καλά πληροφορημένες τραπεζικές πηγές. Η New YorkPost ανέφερε σε σχετικό δημοσίευμα, ότι οι ομοσπονδιακές αρχές στις ΗΠΑ έχουν αρχίσει παράλληλες έρευνες σε

ποινικό και αστικό επίπεδο κατά της JP Morgan Chase για μεγάλη υπόθεση χειραγώγησης της τιμής του αργύρου στην προθεσμιακή αγορά πολύτιμων μετάλλων. Σύμφωνα με το δημοσίευμα, οι αρχές του Χρηματιστηρίου Εμπορευμάτων διερευνούν την αστική πλευρά του σκανδάλου, ενώ η αντιμονοπωλιακή υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης την ποινική έρευνα. Τόσο οι εκπρόσωποι των αρμόδιων αρχών, όσο και της JP Morgan, αρνήθηκαν να σχολιάσουν στην εφημερίδα της πληροφορίες για την έναρξη έρευνας.

Οι έρευνες έχουν μεγάλη έκταση, όπως αναφέρει η New York Post, και ελέγχονται εξονυχιστικά οι συναλλαγές της κορυφαίας αμερικανικής τράπεζας στο χρηματιστήριο London Bullion Market Association(LBMA), όπου γίνονται οι συναλλαγές επί πολύτιμων μετάλλων σε φυσική μορφή, αλλά και στο χρηματιστήριο Εμπορευμάτων της Νέας Υόρκης (NewYork Mercantile Exchange - Nymex), όπου γίνεται η διαπραγμάτευση προθεσμιακών συμβολαίων. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία των νομισματικών αρχών, η JP Morgan αύξησε τις θέσεις της στην προθεσμιακή αγορά συμβολαίων αργύρου κατά 6,76 δις. δολ. (περίπου 220 εκατ. ουγκιές) κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2009.

Ορισμένες πληροφορίες αναφέρουν, ότι η JP Morgan, που είχε απορροφήσει εν μέσω της κρίσης του 2008 την Bear Sterns, κληρονόμησε από την επενδυτική τράπεζα που είχε καταρρεύσει λίγους μήνες πριν τη χρεοκοπία της Lehman Brothers μεγάλες ανοικτές θέσεις στα συμβόλαια αργύρου και έκτοτε χρηματοδοτούσε την ανακύκλωση και επέκτασή τους, με αποτέλεσμα να υπάρχει ένα μόνιμο «φόβητρο» στην αγορά και να συμπιέζεται η τιμή του δεύτερου πιο πολύτιμου μετάλλου μετά το χρυσό. Σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, η υπόθεση της χειραγώγησης της τιμής του αργύρου είναι η κορυφή του παγόβουνου, σε ό,τι αφορά τις πρακτικές των μεγάλων τραπεζών στις

αγορές των πολύτιμων μετάλλων: η χειραγώγηση, με στόχο τη συμπίεση της τιμής των πολύτιμων μετάλλων, με συνέπεια την άνοδο της τιμής του δολαρίου και των χρεογράφων του αμερικανικού Δημοσίου, είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη τα τελευταία χρόνια και θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι είναι μέρος ευρύτερου, διεθνούς σχεδίου.

Η πρακτική των περισσότερων ανεπτυγμένων κρατών, να δημιουργούν υπερβολικά χρέη και να προχωρούν σε ανεξέλεγκτη χαλάρωση της νομισματικής τους πολιτικής, κινδυνεύει να προκαλέσει μαζική φυγή επενδυτικών κεφαλαίων στην ασφάλεια των πολύτιμων μετάλλων, αποσταθεροποιώντας το διεθνές σύστημα. Φαίνεται ότι οι μεγάλες τράπεζες, με την ανοχή, αν όχι την υποστήριξη ισχυρών κεντρικών τραπεζών, είχαν αναλάβει να πιέζουν τεχνητά τις τιμές των πολύτιμων μετάλλων. Μετά την αποκάλυψη της χειραγώγησης της τιμής του αργύρου από την JP Morgan δεν είναι ίσως τυχαίο, ότι οι τιμές του χρυσού, του αργύρου και άλλων πολύτιμων μετάλλων έκαναν εντυπωσιακές ανοδικές κινήσεις, ενώ αντίθετα οι επενδυτές εγκατέλειπαν μαζικά τις μετοχές σε όλο τον κόσμο και τα ομόλογα των ασθενέστερων χωρών της Ευρωζώνης. Πολλοί εκτιμούν, ότι όσο περισσότερα γίνονται γνωστά για τις πρακτικές των μεγάλων τραπεζών στις αγορές πολύτιμων μετάλλων, τόσο δυσκολότερη θα γίνεται η προσπάθεια τεχνητής συμπίεσης των τιμών τους και τόσο περισσότερο θα αποσταθεροποιείται το διεθνές σύστημα, καθώς οι επενδυτές θα στρέφονται στα πολύτιμα μέταλλα, εγκαταλείποντας νομίσματα, χρεόγραφα και μετοχές.

ΕΤΑΙΡΙΑ DOMUS

Άλλο ένα κρούσμα χειραγώγησης μετοχής στο ελληνικό χρηματιστήριο, αποκάλυψε η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, καθώς επέβαλε πρόστιμα συνολικού ύψους, 2,5 εκατομμυρίων ευρώ, στην επενδυτική εταιρία «Domus». Η μετοχή της εταιρίας, από την 1η Σεπτεμβρίου 2003, έως και τις 3 Απριλίου του 2004 παρουσίασε αύξηση 131% ενώ την ίδια περίοδο ο γενικός δείκτης σημείωνε άνοδο μόνο 15%. Σύμφωνα με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, οι βασικοί μέτοχοι της «Domus», επηρέασαν τεχνικά τη μετοχή, άφηναν ψευδείς εντυπώσεις για την πορεία της με αποτέλεσμα να χειραγωγήσουν τη μετοχή εις βάρος των επενδυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

EPEYNA

5.1 «ΕΙΣΑΓΩΓΗ»

Μέχρι το σημείο αυτό της μελέτης παρουσιάστηκε σε θεωρητικό επίπεδο η Δημιουργική Λογιστική και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Στη συνέχεια στόχος είναι η πραγματική απεικόνιση του θέματος της μελέτης όπως εφαρμόζεται στα ελληνικά οικονομικά δρώμενα.

5.1.1 «ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ»

Για την επίτευξη του σκοπού της έρευνας το ερωτηματολόγιο στάλθηκε σε ορκωτοί ελεγκτές οι οποίοι είναι μέλη του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών, οικονομολόγους και ελεύθερους επαγγελματίες φοροτέχνες – λογιστές, με εμπειρία στην τήρηση βιβλίων Γ' Κατηγορίας.

Ωστόσο, παρουσιάζονται στην συνέχεια τα αποτελέσματα με την πεποίθηση ότι, στηριζόμενοι και σε ένα μικρό ποσοστό, μπορούν να παρθούν χρήσιμα συμπεράσματα.

5.1.2 « Παρουσίαση Δείγματος Ερωτηματολογίου »

Ερώτηση 1^η

Πιστεύεται ότι το είδος της δημιουργικής λογιστικής που χρησιμοποιείται πιο συχνά είναι η νόμιμη Δημιουργική Λογιστική ή η παράνομη Δημιουργική Λογιστική

- Νόμιμη Δημιουργική Λογιστική
- Παράνομη Δημιουργική Λογιστική

Ερώτηση 2^η

Θεωρείται ότι η Δημιουργική Λογιστική είναι :

- Επιχειρηματικό εργαλείο
- Παράνομο μέσο
- Και τα δυο

Ερώτηση 3^η

Πιστεύεται ότι Ηθική και Δημιουργική Λογιστική είναι έννοιες ασυμβίβαστες;

- Ναι
- Όχι

Ερώτηση 4^η

Ποια είναι τα κίνητρα που παρακινούν τις επιχειρήσεις στην άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής;

- Εξωτερικές πιέσεις
- Εσωτερικές πιέσεις
- Απαιτήσεις κεφαλαιαγοράς
- Κίνδυνος χρεοκοπίας
- Άλλο.....

Ερώτηση 5^η

Σε τι βαθμό πιστεύεται ότι ασκείται η Δημιουργική Λογιστική από τις επιχειρήσεις για την καλύτερη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεών τους;

- Πολύ Υψηλό
- Αρκετά Υψηλό
- Χαμηλό
- Ελάχιστο

Ερώτηση 6^η

Με ποιο «μέσο» γίνεται πιο συχνά η «διαχείριση» των αποτελεσμάτων:

- Με Δανεισμό στο τέλος της χρήσης
- Με διενέργεια προβλέψεων.
- Στην αποτίμηση των αποθεμάτων.
- Sale & Leaseback.
- Με τη λειτουργία των αποσβέσεων
- Με την αποτίμηση των συμμετοχών
- Αποτιμώνται όλα τα αποθέματα στη τελευταία τιμή αγοράς αυτών.
- Εμφάνιση εικονικών οικονομικών γεγονότων / συναλλαγών.
- Μη εμφάνιση ζημιών που έχει υποστεί η επιχείρηση κατά τη τρέχουσα χρήση. (πχ. κατεστραμμένα εμπορεύματα τα εμφανίζει κανονικά).
- Μη ορθή τήρηση της Αρχής Διαχωρισμού / Αυτοτέλειας των χρήσεων, σε ότι αφορά τα έσοδα και τα έξοδα.

Άλλο.....
.....

Ερώτηση 7^η

Ο τρόπος και οι Μέθοδοι Αποτίμησης αφήνουν περιθώρια άσκησης
Δημιουργικής Λογιστικής;

.....
.....
.....

Ερώτηση 8^η

Ο Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας του σώματος Ορκωτών
Ελεγκτών σε ποιο βαθμό θεωρείται ότι εφαρμόζεται;

- Πολύ
- Αρκετά
- Ελάχιστα

Ερώτηση 9^η

Οι επιχειρήσεις προκειμένου να “ωραιοποιήσουν” τις οικονομικές τους
καταστάσεις χρησιμοποιούν τα λεγόμενα “αδύνατα” σημεία των IAS.
Ποια κατά την γνώμη σας είναι αυτά;

.....

Ερώτηση 10^η

Τα IAS έχουν δυσχεράνει την εφαρμογή της Δημιουργικής Λογιστικής;

- Πάρα πολύ
- Πολύ
- Λίγο
- Καθόλου

Ερώτηση 11^η

Σε τι ποσοστό πιστεύετε ότι οι οικονομικές καταστάσεις απηχούν την πραγματική οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων;

- Στην Ελλάδα
- Στο Εξωτερικό

Ερώτηση 12^η

Πως νομίζετε ότι μπορεί να περιοριστεί η άσκηση της Δημιουργικής Λογιστικής;

Ουσιαστικότεροι έλεγχοι από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

- Χαμηλότεροι φορολογικοί συντελεστές στις επιχειρήσεις, ώστε να μην χρειάζεται να καταφεύγουν στην «διαχείριση» των αποτελεσμάτων τους.
- Χαμηλότεροι φορολογικοί συντελεστές στις επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με ουσιαστικότερους ελέγχους από τις αρμόδιες υπηρεσίες .
- Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.
- Τραπεζική χρηματοδότηση .
- Όλα τα παραπάνω
- Άλλο.....
.....
.....

Ερώτηση 13^η

Σε τι βαθμό πιστεύεται ότι αλλοιώθηκε η εικόνα της χώρας μας τα τελευταία χρόνια από την εκτεταμένη εφαρμογή Δημιουργικής Λογιστικής πάνω στα οικονομικά της στοιχεία;

.....
.....

5.1.3 «ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ»

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

- Η Δημιουργική Λογιστική αποτελεί επιχειρηματικό εργαλείο που μπορεί και ξεπερνάει και τους λογιστικούς κανόνες
- Οι εσωτερικές και εξωτερικές πιέσεις είναι κύριοι λόγοι χρησιμοποίησης Δημιουργικής Λογιστικής
- Οι περισσότερες επιχειρήσεις καταφεύγουν στη χρήση της Δημιουργικής Λογιστικής ως μέσο αντιμετώπισης του ανταγωνιστικού τους περιβάλλοντος αλλά και άντλησης κεφαλαίων
- Η ωραιοποίηση των αποτελεσμάτων γίνεται συνήθως με χρήση της αποτίμησης των αποθεμάτων, με την εμφάνιση εικονικών οικονομικών γεγονότων και απόκρυψη ζημιών εντός της χρήσης
- Η αναβαλλόμενη φορολογία και η εύλογη αξία παγίων είναι από τα αδύνατα σημεία των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων
- Οι οικονομικές καταστάσεις απηχούν στην πραγματική οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων περισσότερο σε Ευρώπη και Η.Π.Α (80%) από ότι στην Ελλάδα(60%).
- Η εικόνα της χώρας μας αλλοιώθηκε σε μεγάλο βαθμό με αποτέλεσμα την προσφυγή στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Υπάρχει σύγκλιση απόψεων ότι η Δημιουργική Λογιστική είναι ένα επιχειρηματικό εργαλείο. Οι ορκωτοί ελεγκτές υποστηρίζουν ότι συχνότερα ασκείται η Αθέμιτη Δημιουργική Λογιστική η οποία παραβαίνει τους Λογιστικούς Κανόνες και Νόμους, σε αντίθεση με τους λογιστές οι οποίοι υποστηρίζουν τη συχνότερη εμφάνιση της Θεμιτής Δημιουργικής Λογιστικής η οποία εκμεταλλεύεται τους Λογιστικούς Κανόνες και Νόμους. Το κλειδί για την ανίχνευση των λογιστικών τεχνασμάτων είναι η κατανόηση των κινήτρων που ωθούν τις διοικήσεις στην υιοθέτηση τέτοιων πρακτικών. Παρατηρείται διαφοροποίηση των αιτιών οι οποίες υποκινούν τις επιχειρήσεις για άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής ανάμεσα στις Εισηγμένες ή Μη στο Χρηματιστήριο. Αρχικά, οι εισηγμένες εταιρείες έχουν ως κύριο κίνητρο την εμφάνιση της βέλτιστης εικόνας τους προς το επενδυτικό κοινό και τον επηρεασμό της χρηματιστηριακής τους τιμής. Οι μη εισηγμένες στοχεύουν στη καλή εικόνα προς τις Τράπεζες από τις οποίες θέλουν να πάρουν δάνειο για την χρηματοδότηση των επενδύσεών τους ή στη χειρότερη περίπτωση για την επιβίωσή τους. Επιπρόσθετα, οι επιχειρήσεις συχνά υποτιμούν τα αποτελέσματά τους, προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν το φορολογικό τους βάρος.

Η Δημιουργική Λογιστική εμφανίζεται σε διάφορες μορφές και κάθε φορά ασκείται με διάφορα μέσα όπως: αποτίμηση αποθεμάτων, εμφάνιση εικονικών οικονομικών συναλλαγών αλλά και μη εμφάνιση ζημιών κατά την τρέχουσα χρήση. Επικρατούσα άποψη είναι ότι τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα έχουν καταφέρει να δυσχεράνουν ελάχιστα την εφαρμογή της Δημιουργικής Λογιστικής αφού παρουσιάζουν “αδύνατα” σημεία.

Δυστυχώς δεν υπάρχει λύση «πανάκεια» που να ταιριάζει σε όλες τις επιχειρήσεις ώστε να μην προβαίνουν σε λογιστικές ατασθαλίες, ωστόσο ενέργειες που θα μπορούσαν να περιορίσουν την άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής είναι η ύπαρξη χαμηλότερων φορολογικών συντελεστών στις επιχειρήσεις ώστε να μη καταφεύγουν σε διαχείριση των αποτελεσμάτων τους και ανάπτυξη κατάλληλων εποπτικών μηχανισμών με αυστηρότερους ελέγχους από τις ελεγκτικές επιτροπές.

Τέλος στο κατά πόσο αλλοιώθηκε η εικόνα της χώρας μας από την εφαρμογή Δημιουργικής Λογιστικής στα οικονομικά της στοιχεία, η προσφυγή στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο δίνει την απάντηση αν σκεφτεί κανείς ότι οι επιλογές ήταν ή προσφυγή στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ή χρεοκοπία.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την ολοκλήρωση της μελέτης πάνω στο θέμα της “Δημιουργικής Λογιστικής με την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων” συμπεραίνεται ότι η Δημιουργική Λογιστική και το earning management εφαρμόζεται σε πληθώρα επιχειρήσεων στη χώρα μας. Η τάση αυτή των επιχειρήσεων είναι να εμφανίζουν μια παραπλανητική εικόνα και να εκμεταλλεύονται τις αδυναμίες των διαφόρων λογιστικών κανόνων και νόμων με απώτερο σκοπό την παρουσίαση των λογιστικών καταστάσεων όχι όπως θα έπρεπε κανονικά να είναι αλλά όπως συμφέρει κάθε φορά την επιχείρησής τους.

Με την εμφάνιση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων δημιουργούνται οι προϋπόθεσης για μια ολοκληρωμένη και αποτελεσματική αγορά κεφαλαίων μέσω της αύξησης της δυνατότητας σύγκρισης των καταστάσεων στην ενιαία αγορά. Έτσι οι οικονομικοί οργανισμοί απαλλάχθηκαν από το βάρος των ελληνικών λογιστικών ιδιαιτεροτήτων και κλήθηκαν να παράσχουν οικονομική πληροφόρηση ίσης αξιοπιστίας με αυτή των ανταγωνιστριών τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπροσθέτως, η υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων μαζί με την εφαρμογή της Εταιρικής Διακυβέρνησης στοχεύουν στον περιορισμό και την πάταξη του earning management που παραπλανά τους παράγοντες της αγοράς.

Έφτασε πλέον ο καιρός να περάσουμε από την εποχή του «εύκολου χρήματος», «των λογιστικών τεχνασμάτων», «των ανέλεγκτων επιχειρήσεων ως αποτέλεσμα της έλλειψης ελέγχου» στην εποχή της ενίσχυσης της διαφάνειας, της αξιοπιστίας και της εμπιστοσύνης στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων.

Αυτό είναι μέλημα πρώτα απ' όλα των ιδίων των επιχειρήσεων και των στελεχών τους, αλλά και των ρυθμιστικών αρχών και της κυβέρνησης. Οι αλλαγές αυτές που θα εφαρμοστούν στο τομέα των ελέγχων, της εταιρικής διακυβέρνησης, των κανόνων συμπεριφοράς όλων των φορέων της αγοράς(τράπεζες, αναλυτές κ.λ.π.)και της εισαγωγής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων οδεύουν προς τη σωστή κατεύθυνση.

Στο σημείο αυτό όλα τα παραπάνω έχουν άμεση και επιτακτική σύνδεση με το θέμα της επιχειρηματικής ηθικής η οποία επιχειρεί να θεμελιώσει μια ανθρωπιστική, δίκαιη και ηθική λειτουργία, ευθύνη και αποστολή της επιχείρησης.

Τέλος τα «σκάνδαλα» της χώρας μας θα πρέπει να αποτελέσουν ευκαιρία για εμπέδωση μιας ηθικής και δημόσιας εταιρικής κουλτούρας αλλά και ευσυνειδησίας πολιτών και πολιτικών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

αρθρο 7 του Ν. 3340/2005

- Απαγορεύεται η χειραγώγηση της αγοράς.
- Ως χειραγώγηση της αγοράς» «νοούνται:

(α) συναλλαγές ή εντολές για τη διενέργεια συναλλαγών, με τις οποίες δίδονται ή είναι πιθανόν ότι θα δοθούν ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις για την προσφορά, τη ζήτηση ή την τιμή χρηματοπιστωτικού μέσου ή με τις οποίες διαμορφώνεται, από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ενεργούν από κοινού, η τιμή ενός ή περισσότερων χρηματοπιστωτικών μέσων σε μη κανονικό ή τεχνητό επίπεδο, εκτός εάν το πρόσωπο που κατήρτισε τις συναλλαγές ή το πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου καταρτίστηκαν οι συναλλαγές ή το πρόσωπο που έδωσε τις εντολές για τη διενέργεια συναλλαγών αποδεικνύει ότι οι συναλλαγές αυτές καταρτίστηκαν ή ότι έδωσε τις εντολές για τη διενέργεια των συναλλαγών αυτών για θεμιτούς λόγους και ότι οι συναλλαγές ή εντολές είναι σύμφωνες με τις αποδεκτές πρακτικές της σχετικής αγοράς,

(β) συναλλαγές ή εντολές για τη διενέργεια συναλλαγών, οι οποίες συνδυάζονται με / ή συνιστούν παραπλανητικές μεθοδεύσεις ή άλλο τέχνασμα.

(γ) η διάδοση δια των μέσων μαζικής ενημέρωσης και του διαδικτύου ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο πληροφοριών, οι οποίες δίνουν ή είναι πιθανόν να δώσουν ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις σχετικά με

χρηματοπιστωτικά μέσα ή φημών ή παραπλανητικών ειδήσεων, εάν ο διαδίδων γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι οι πληροφορίες, οι φήμες ή οι ειδήσεις αυτές ήταν ψευδείς ή παραπλανητικές. Όσον αφορά τους δημοσιογράφους, όταν ενεργούν στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους ιδιότητας, η διάδοση πληροφοριών κρίνεται με βάση τους κανόνες του επαγγέλματος τους, εκτός εάν οι δημοσιογράφοι αντλούν, άμεσα ή έμμεσα, οφέλη ή κέρδη από τη διάδοση των εν λόγω πληροφοριών.

- Συμπεριφορές που συνιστούν χειραγώγηση της αγοράς κατά την έννοια των παραγράφων 1 έως 2 αποτελούν ενδεικτικά οι εξής:

(α) η συμπεριφορά, από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που δρουν συντονισμένα, η οποία οδηγεί στην εξασφάλιση δεσπόζουσας θέσης επί της προσφοράς ή της ζήτησης ενός χρηματοπιστωτικού μέσου, με αποτέλεσμα τον άμεσο ή έμμεσο τεχνητό προσδιορισμό της τιμής αγοράς ή της τιμής πώλησης ή τη δημιουργία αθέμιτων συνθηκών στις συναλλαγές,

(β) η αγορά ή πώληση ενός χρηματοπιστωτικού μέσου κατά την περίοδο διαμόρφωσης της τιμής κλεισίματος της αγοράς με αποτέλεσμα την παραπλάνηση των επενδυτών που ενεργούν βάσει της τιμής αυτής,

(γ) η εκμετάλλευση της περιστασιακής ή τακτικής πρόσβασης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, περιλαμβανομένου του διαδικτύου, για τη διατύπωση γνώμης είτε άμεσα για ένα χρηματοπιστωτικό μέσο είτε έμμεσα για τον εκδότη του, ενώ ο εκφέρων τη γνώμη έχει επενδύσει, ο ίδιος ή μέσω τρίτου, στο εν λόγω χρηματοπιστωτικό μέσο και εν συνεχεία αντλεί, άμεσα ή έμμεσα, όφελος από τον αντίκτυπο που έχει η γνώμη αυτή στην τιμή του χρηματοπιστωτικού μέσου, εφόσον δεν έχει δημοσιοποιηθεί ταυτόχρονα με τη διατύπωση της γνώμης η συγκεκριμένη σύγκρουση συμφερόντων με σαφήνεια και ευκρίνεια.

(δ) η διάδοση ψευδών, ανακριβών ή παραπλανητικών πληροφοριών από μέλη του διοικητικού συμβουλίου εταιριών, μέσω των ετήσιων ή περιοδικών οικονομικών καταστάσεων, των ενημερωτικών δελτίων ή άλλων δημοσιευμάτων.

- Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς καθορίζονται κριτήρια και ενδείξεις βάσει των οποίων θα εξετάζεται κατά πόσον συγκεκριμένη συμπεριφορά ενδέχεται να συνιστά χειραγώγηση της αγοράς στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου αυτού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα εκτελεστικά μέτρα της Οδηγίας 2003/6/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΥ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ - ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Το Δ.Λ.Π. καθιερώνει την αρχή ότι «στοιχεία εσόδων και εξόδων» πρέπει να συμψηφίζονται όταν, και μόνο όταν:

1. ένα Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο το απαιτεί ή το επιτρέπει ή
2. κέρδη, ζημιές και σχετικά έξοδα που προκύπτουν από τις ίδιες ή όμοιες συναλλαγές και γεγονότα δεν είναι ουσιώδη. Τέτοια ποσά πρέπει να συναθροίζονται σύμφωνα με την ¶ 29 του Προτύπου.

Όπως εξηγεί το Πρότυπο, η επιχείρηση αναλαμβάνει κατά την πορεία των συνηθισμένων δραστηριοτήτων της, άλλες συναλλαγές που δεν δημιουργούν έσοδα, αλλά οι οποίες είναι απαραίτητες για τις κύριες δραστηριότητες που δημιουργούν έσοδα. Τα αποτελέσματα τέτοιων συναλλαγών παρουσιάζονται, όταν αυτή η παρουσίαση αντανακλά την ουσία της συναλλαγής ή του γεγονότος, ύστερα από την αφαίρεση, από κάθε έσοδο, των σχετικών δαπανών που προκύπτουν από την ίδια συναλλαγή. Για παράδειγμα: Κέρδη και ζημιές από τη διάθεση μη κυκλοφοριακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων και των λειτουργικών περιουσιακών στοιχείων, εμφανίζονται, αφού από το προϊόν της διάθεσης αφαιρεθεί η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου και οι σχετικές δαπάνες πώλησης.

Δαπάνες που ανακτώνται βάσει συμβατικού διακανονισμού με ένα τρίτο μέρος(π.χ. μια συμφωνία υπομίσθωσης) μειώνονται κατά το ποσό που ανακτάται και

-έκτακτα κονδύλια μπορεί να παρουσιάζονται καθαρά από τους σχετικούς φόρους και δικαιώματα μειοψηφίας ενώ τα ακαθάριστα ποσά εμφανίζονται στο προσάρτημα.

-επιπροσθέτως κέρδη και ζημιές που προκύπτουν από μια ομάδα ομοίων συναλλαγών απεικονίζονται καθαρά όπως για παράδειγμα τα συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές ή τα κέρδη και ζημιές που προκύπτουν χρηματοπιστωτικά μέσα που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς.

Ωστόσο, τέτοια κέρδη και ζημιές απεικονίζονται ξεχωριστά, αν το μέγεθός τους, η φύση τους ή η περίπτωση τους είναι τέτοια, που ξεχωριστή γνωστοποίηση να απαιτείται από το Δ.Λ.Π. 8. Τα έσοδα και τα έξοδα που προέρχονται από άλλες πηγές εκτός από πωλήσεις προϊόντων, εμπορευμάτων ή υπηρεσιών, είναι δυνατόν να διαχωρίζονται από τα άλλα έσοδα και έξοδα και η διαφορά τους να εμφανίζεται ως

κέρδος ή ζημία. Στις λογιστικές καταστάσεις, τα έσοδα από τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων, άλλων εκτός από τα προϊόντα της επιχείρησης, τα εμπορεύματα ή υπηρεσίες και τα έξοδα δεν πρέπει να αναμιγνύονται με τα οργανικά έσοδα και έξοδα και επιπλέον πρέπει να συμψηφίζονται και το καθαρό υπόλοιπο να εμφανίζεται ως κέρδος ή ζημία. Αν το ποσό του κέρδους ή της ζημίας δεν είναι σημαντικό, αυτό μπορεί να συγχωνευθεί με άλλα ποσά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσεως π.χ. σε μία βιομηχανική επιχείρηση το αποτέλεσμα από την πώληση ενός ακινήτου της.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

- Βασίλειος Φίλιος, *«Δημιουργική Λογιστική - Creative Accounting»*, Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 2003.
- Λεωνίδας Καββαδίας, *«Εισαγωγή Στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα»*, Εκδοτική Ριrotiki.
- Δρ. Βλάχος Χρίστος, Λουκάς Λουκά, *«Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 2007»*, Global Training – Best Seller, 4^η Έκδοση.
- *«Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, I.F.R.S.»*, Αναλυτική Παρουσίαση, Αθήνα Δεκέμβριος 2004.
- Δημήτριος Ι. Καραγιάννης, Ιωάννης Δ. Καραγιάννης, Αικατερίνη Δ. Καραγιάννη, *«Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα Παραδείγματα-Εφαρμογές»*, 2^η Έκδοση, Θεσσαλονίκη 2007.
- Αριστοτέλης Κοντάκος, *«Γενική Λογιστική Σε Ευρώ»*, Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ.
- Σπ. Μπαραλέξης. Ph.D., *«Η Επινοητική Λογιστική Στην Ελλάδα»*, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Μονογραφία.
- Εμμανουήλ Ι. Σακέλη, *«Δ.Α.Π. ανάλυση και εφαρμογή σε συνδυασμό με το Ε.Γ.Α.Σ. και την εμπορική και φορολογική νομοθεσία, πρακτικές εφαρμογές»*, εκδόσεις Ε. Σακέλη.
- Δρ. Χρίστος Βλάχος, Λουκάς Λουκά, *«Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα»*, 4^η έκδοση, 2007, global training.
- Γεώργιος Κόντος, *«Λογιστική τραπεζών και εταιριών leasing και factoring»*, Αθήνα 2007, εκδόσεις Διπλογραφία.

- Δρ. Νικόλαος Γ. Πρωτοψάλτης, Γεώργιος Α. Κεραμόντε, «**Κωδικοποίηση Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής πληροφορησης, Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και Διερμηνειών**», εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.
- Μούζουλας Σπ. (2003), «Εταιρική Διακυβέρνηση-Διεθνής Εμπειρία, Ελληνική Πραγματικότητα», εκδόσεις «ΣΑΚΟΥΛΑ»
- Σπάθης Χαράλαμπος «**Εμπειρική Διερεύνηση Της Παραποίησης Οικονομικών Καταστάσεων**» Τεύχος 570, Σεπτ. 2002
- Τάτσος Ν. «**Παραοικονομία Και Φοροδιαφυγή Στην Ελλάδα**» εκδόσεις Παπαζήση 2001
- Amat, O. J. Blake and J. Dauds. (1999): «**The Ethics Of Creative Accounting**», Journal of Economic Literature, classification:M41
- Dooley D.V. (2002) «**Financial Fraud: Accounting Theory And Practice**» Fordham Journal of Corporate and financial law, Vol.8 (symposium) p.p.53-88
- Griffiths, I. (1992), «**Creative Accounting – How to make your profits what you want them to be**» Cox & Wyman Limited
- Jameson, M. (1998), «**A practical Guide to Creative Accounting**» Kogan Page Limited.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- Λογιστής
- Επιχείρηση
- Metropolitan

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

- ❖ Καθημερινή

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

- www.econ.uoi.gr
- www.taxheaven.gr
- www.adex.ase.gr
- Forumcriminals.blogspot.com
- www.apogevmatini.gr
- www.e-forologia.gr
- www.skai .gr
- political-in-correct.blogspot.com
- www.soelae.gr
- Europa.eu
- www.soel.gr
- www.dolnet.gr
- www.euro2day.gr
- www.logistis.gr
- www.wikipedia.gr
- www.iraj.gr
- www.disabled.gr
- [http://stocks pathfinder.gr](http://stocks.pathfinder.gr)
- www.dolceta.eu
- www.hrima.gr
- Mxa1.physics.noc.gr
- www.greekshares.com
- www.e-logos.gr

www.google.com (ΑΡΘΡΑ & ΕΡΓΑΣΙΕΣ)

- Σ. Σούζαν, «*Earning Management & Λογιστική*», πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2007
- Ιατρίδης Γ., PhD έκτορας Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, «*Ο Νόμος Sarbanes-Oxley: Οφέλη και Επιπτώσεις*», Μέλος του Συμβουλίου Λογιστικής Τυποποίησης.
- Γεώργιος Ι. Μάτσος, Δ.Ν. Δικηγόρος «*Η Αλήθεια Για τον Φαύλο Κύκλο της Φοροδιαφυγής*»

- Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς 12/2006 «*Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης και η Κοινωνική Ευθύνη των Επιχειρήσεων*»
- Κανελόπουλος Ν. Κωνσταντίνος, Επιστημονικός Ερευνητής «*Φοροδιαφυγή στις Ανώνυμες Εταιρείες : Εκτιμήσεις από τις Εισαχθείσες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών*», Νο75, Μάιος 2002